

PS 08/19 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 7 december 2018

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	4
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	6
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	9
Vragenhalfuur	17
Bespreekstukken	17
70/18 Statenvoorstel Vaststelling PIP N279 Veghel-Asten	17
69/18 Statenvoorstel Herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven	57
77/18 Statenvoorstel Vaststellen provinciaal inpassingsplan 'PAS Leegveld, Deurne'	57
78/18 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het provinciaal inpassingsplan 'PAS Leegveld Deurne'	57
Stemming	76
70/18 Statenvoorstel Vaststelling PIP N279 Veghel-Asten.	76
77/18 Statenvoorstel Vaststellen provinciaal inpassingsplan 'PAS Leegveld, Deurne'	86
78/18 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het provinciaal inpassingsplan 'PAS Leegveld Deurne'	89
Bespreekstukken	90
68/18 Statenvoorstel Visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk' en uitwerking hiervan in een adaptieve aanpak.	90
63/18 Statenvoorstel Smart data: eerste stap richting een vooraanstaande data-economie	116
74/18 Statenvoorstel Wijziging Waterverordening waterschap Rivierenland	129
81/18 Statenvoorstel Afwijzen verzoek tot wijziging Luchthavenbesluit Luchthaven Seppe	129

Index gesproken personen

Agtmaal, ing. J.M.A. van, 16
Altundal MIB, N., 13
Arts, mw. W.M.A., 17, 23, 24, 25, 37, 53, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 95, 96, 97, 100, 114, 115
Bahar, drs. H., 13, 20, 21, 23, 31, 36, 37, 39, 40, 43, 44, 45, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 116, 121, 124, 128
Bakker, W.J., 16, 96, 97, 109, 110, 112
Berg, H.F. van den, 16, 18, 19, 24, 25, 27, 29, 30, 40, 42, 47, 50, 52, 53, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 99
Boon, M.C.H., 12
Brunklaus, mw. drs. P.M., 11, 12, 15
Burger Dirven, drs. K.A.J.M., 17, 90, 113, 116
Claessens-Vloedgraven, mw. W., 13
Deneer, J.A., 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17
Deryckere, M.N.R.C., 13
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van, 12, 129, 132
Dingemans, mw. F.M., 12, 62, 87, 88, 89
Dirken, mw. A.M.W., 16, 57, 58, 59, 87, 88, 89
Everling, M.J., 10, 14
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van, 11, 15
Hageman, ir. J.J.C., 16
Hattem, A.W.J.A. van, 10, 11, 14, 58, 59, 60, 62, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 87, 88, 89
Heer, drs. ing. C. de, 14
Hoon, mw. A.J.M. de, 15, 25, 91, 93, 114
Jonge, R.A. de, 13, 60, 87, 88, 89
Kammen, mw. drs. P. van der, 17
Knoet-Michels, mw. A.J.H., 14, 61, 62, 63, 71, 73, 87, 88, 89
Koevoets, H.J.P.E., 13
Kort, M.V. de, 16, 118, 123, 125, 127
Kouthoofd, T.P.D., 17
Kutlu, S., 14, 29, 30, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 118
Maas, B.L.M., 16, 30, 31, 32, 54, 55, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 101
Manders, W.J., 14
Meel, J. van, 14
Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M., 12
Meijer, A.A., 10, 14, 96, 97, 98, 99, 100, 110, 111, 113
Ockers, J.A., 10, 16, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 105, 114, 115
Oosterveer, ing. H., 15
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M., 15, 18, 19, 36, 37, 40, 53, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 85
Overveld, W.A.A.M. van, 14, 32, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 104
Panhuizen, A.V., 14
Portheine, P., 16
Roijackers, mw. H.I., 15, 65, 70, 71, 72, 73, 87, 88, 89, 119, 126, 128
Roks, L.A.G., 15
Schüller, mw. drs. I.J.W., 15
Sloot, mw. M.A.B. van der, 15, 17, 59, 67, 68, 87, 88, 89

Smeets, drs. M.E.J., 13, 31, 32, 47, 54, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 102, 103, 104, 115
Smeulders, S.J.A.H., 17, 34
Spapens, M., 13
Staak, W.R. van der, 13, 117
Surminski, mw. M.J.G.P., 16, 65, 74, 130, 132
Tevkir, mw. drs. G., 12
Tinnemans, mw. S.C., 15
Voorzitter, 9, 10, 11, 12, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38,
39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63,
65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89,
90, 91, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 109, 110, 111, 112, 113, 114,
115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133
Vreugdenhil, ing. H.J., 16, 37, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 104
Vugt, drs. R.J. van, 17
Wel, ir. M.C. van der, 13, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 43, 44, 45, 48, 49, 51, 52, 54, 55, 56, 77, 78, 79,
80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89
Willems-Kardol, mw. J.C., 14, 117, 124

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning
J. Deneer, loco-griffier

Agtmaal, ing. J.M.A. van	CDA	Ossendrecht
Altundal, MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bahar, drs. H.	CDA	Helmond
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Brunklous mw. drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Tilburg
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van	GroenLinks	Cuijk
Dingemans, mw. F.M.	D66	Moergestel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Uden
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Vinkel
Heer, drs. ing. C. de	CDA	Eindhoven
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Jonge, R.A. de	SP	Halsteren
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Knoet-Michels, mw. A.J.H.	PvdA	Vlierden
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Etten-Leur
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Manders, W.J.	VVD	Gemert
Meel, J. van	SP	Breda
Meeuwis-van Langen, H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Waalwijk
Ockers, J.A.	Lokaal Brabant	Veen
Oosterveer, dr. ing. H.	50PLUS	Waalre
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg
Portheine, P.	VVD	Riethoven
Roijackers, mw. H.I.	GroenLinks	's-Hertogenbosch

Roks, L.A.G.
Schüller, mw. drs. I.J.W.
Sloot, mw. M.A.B. van der
Smeets, drs. M.E.J.
Smeulders, S.J.A.H.
Spapens, M.
Staak, W.R. van der
Surminski, mw. M.J.G.P.
Tevkir, drs. mw. G.
Tinnemans, mw. S.C.
Vreugdenhil, ing. H.J.
Vugt, drs. R.J. van
Wel, ir. M.C. van der
Willems-Kardol, mw. J.C.

PVV
VVD
CDA
GroenLinks
PvdA
SP
SP
PvdD
D66
CDA
ChristenUnie-SGP
CDA
PvdD
PVV

Etten-Leur
Woudrichem
's-Hertogenbosch
Oosterhout
Helmond
Breda
Sint-Oedenrode
Hoogerheide
Roosendaal
Duizel
Nieuwendijk
Andel
Rijsbergen
Mierlo

**Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant
Vrijdag 7 december 2018**

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Actualiteit

III. Besprekstukken

70/18 Statenvoorstel Vaststelling PIP N279 Veghel-Asten

**69/18 Statenvoorstel Herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten
Nuenen c.a. en Eindhoven**

**77/18 Statenvoorstel Vaststellen provinciaal inpassingsplan 'PAS Leegveld,
Deurne'**

**78/18 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het provin-
ciaal inpassingsplan 'PAS Leegveld Deurne'**

**68/18 Statenvoorstel Visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk' en uitwerking hier-
van in een adaptieve aanpak**

**63/18 Statenvoorstel Smart data: eerste stap richting een vooraanstaande data-
economie**

74/18 Statenvoorstel Wijziging Waterverordening waterschap Rivierenland

**81/18 Statenvoorstel Afwijzen verzoek tot wijziging Luchthavenbesluit Luchtha-
ven Seppe**

IV Stemming

V Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 7 december 2018

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS
J.A. Deneer, loco-griffier

Volgens de presentielijst zijn 54 leden aanwezig, te weten:

Van Agtmaal, Altundal, mw. Arts, Bahar, Bakker, Van den Berg, Boon, mw. Van Brakel, mw. Brunklaus, Burger Dirven, mw. Claessens-Vloedgraven, Deryckere, mw. Van Diemen-Vereijken, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Van Gruijthuijsen, Hageman, Van Hattem, De Heer, mw. De Hoon, De Jonge, mw. Van der Kammen, mw. Knoet-Michels, Koevoets, De Kort, Kouthoofd, Kutlu, Maas, Manders, Van Meel, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, Ockers, Oosterveer, mw. Otters-Bruijnen, Van Overveld, Panhuizen, Porthoine, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, Van der Staak, mw. Surminski, mw. Tevkir, mw. Tinnemans, Vreugdenhil, Van Vugt, Van der Wel, mw. Willems-Kardol.

Afwezig: Heijmans.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 13.30 uur

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik wil zoals gebruikelijk deze vergadering van Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant graag openen met het gebruikelijke moment van stilte. Ik wil u verzoeken daarbij te gaan staan.

Er wordt een moment van stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Gaat u zitten. Ik wil de griffier verzoeken ons mededeling te doen van binnengekomen berichten van verhindering. De griffier.

De **loco-griffier**: Bericht van verhindering van de heer Heijmans.

De **voorzitter**: Aanvullingen daarop vanuit de zaal? Nee, dan wordt dit genoteerd. Ik heet u allen nogmaals zeer van harte welkom in deze vergadering. Dat geldt voor u, geachte leden, maar natuurlijk ook voor onze bezoekers op de publieke tribune en degenen die de vergadering via het internet volgen. Fijn dat u belangstelling toont voor het werk van de Staten van Brabant. Vandaag wil ik in het bijzonder even noemen de deelnemers aan de cursus Politiek Actief, georganiseerd door onze griffie en ProDemos samen. Zij hebben de afgelopen weken in heel veel bijeenkomsten van alles geleerd over provinciale politiek en een aantal van u heeft daar ook een bijdrage aan geleverd. Ik heb hen vanochtend namens u allen het certificaat mogen overhandigen, de diploma's. Misschien is het leuk als jullie even gaan staan, degenen die het betreft, dan is er groot applaus voor de kersvers afgestudeerden.

Applaus

De **voorzitter**: Dank u wel en veel plezier met de nieuwverworven hoedanigheid.

Daarnaast is De Lions Club van het Land van Heusden aanwezig. Zij zijn met een afvaardiging van de VVD hier te gast. Onze collega Ingrid Schüller heeft hen rondgeleid. Ook zijn vandaag op uitnodiging van het CDA groepen van de KBO – jubilerend morgen, heb ik begrepen – uit Sint Michielsgestel, Nuland, Hoogeloon en Den Hout in ons provinciehuis te gast. Fijn dat u belangstelling toont voor het werk dat hier gedaan wordt.

Dames en heren. Dan stel ik nu aan de orde de agenda van werkzaamheden van vandaag. Daarbij het volgende. De procedurevergadering is bij elkaar geweest naar aanleiding van een door het college aan u gezonden voorstel om vandaag het voorstel over het herindelingsadvies samenvoeging gemeenten Nuenen en Eindhoven van de agenda te halen. De procedurevergadering heeft in meerderheid besloten dit aan uw Staten te adviseren. Kunt u daarmee instemmen? Wie wil daarover het woord? De fractie van Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Nee, wij kunnen er niet mee instemmen, voorzitter. Wij vinden dat Nuenen het recht heeft om vandaag duidelijkheid te hebben. Wij vinden dat het referendum een van de hoogste vormen van democratie is en Lokaal Brabant vindt dat burgers het recht hebben om te weten op welk niveau zich het democratisch gehalte van deze Staten bevindt. Daarom vragen wij een hoofdelijke stemming aan.

De **voorzitter**: Oké, daar neem ik akte van. Er zijn nog meer woordvoerders. De heer Van Hattem van de PVV-fractie. Ga uw gang.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Bij de procedurevergadering afgelopen maandag gingen we ervan uit dat de gedeputeerde het nu voorliggende voorstel zou intrekken en dat het hiermee van tafel zou zijn. Naar aanleiding van de themavergadering vanochtend blijkt dat niet het geval te zijn. Ze willen het alleen enkel aanhouden, om het op een later moment toch te behandelen. Wij willen ook gewoon duidelijkheid naar de bevolking van Nuenen. We moeten gewoon een knoop kunnen doorhakken, dus we vragen de Statenvergadering om het voorstel vandaag toch te behandelen. Het verzoek om hoofdelijke stemming van de heer Ockers kan ik zeker steunen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem. Ik zie de heer Everling van de fractie van de SP. Aan u het woord.

De heer **Everling** (SP): Ja, voorzitter, dan zou ik graag wel de Staten, en eigenlijk ook u, willen voorleggen wie dan de beantwoording gaat doen. Gedeputeerde Staten nemen het voorstel terug. Het lijkt mij dat zij niet in staat zijn om de beantwoording te doen. De vraag is dan wie dat dan wel zou moeten doen.

De **voorzitter**: Nog iemand anders die het woord wil voeren? Ik zie geen aanstalten. Ik wil dan het ordevoorstel nu in stemming brengen, en daarna zien we in de volgorde der dingen wel welke vragen nog relevant zijn. Ik zie nu de heer Meijer. Ja, ga uw gang.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Voor de duidelijkheid, ook naar buiten toe, zou ik u willen vragen om een exacte formulering waar we dan voor- of tegenstemmen, zodat we ook duidelijk kunnen bepalen of we voor of tegen moeten stemmen.

De **voorzitter**: Dat heb ik net al gedaan, maar ik wil het graag herhalen. Aan de orde is het voorstel van het college. Daarover heeft u een memo gehad en daar staat in dat het college u verzoekt, met een aantal

argumentaties die ik hier niet ga herhalen – die vindt u in de memo en die zijn vanochtend nader besproken –, om het voorstel vandaag van de agenda te halen. Dat is waar u nu een mogelijkheid heeft om over te stemmen, want er is intussen een ordevoorstel gedaan om het advies van de procedurevergadering te volgen, om dat hier aan een hoofdelijke stemming te onderwerpen. Dat is nu eerst wat ik in stemming breng. Wie zou voor het ordevoorstel dat zojuist gedaan is, willen zijn? De fractie van de VVD. Oké, dan gaan we ...

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter ...

De **voorzitter**: Eerst het ordevoorstel. Ja?

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, er is hoofdelijke stemming gevraagd over het ordevoorstel.

De **voorzitter**: Oké, dan gaan we dat doen. Dat kan ook. Dan gaan we meteen beginnen. Er wordt niet meer het woord gevoerd hierover?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter ...

De **voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen nog.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, even echt voor de complete duidelijkheid. De vraag die voorligt: bent u voor of tegen behandeling van het Statenvoorstel Herindeling Nuenen-Eindhoven. Is dat de vraagstelling?

De **voorzitter**: Vandaag.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter ...

De **voorzitter**: Even voor de goede orde, vrienden, het is al ingewikkeld genoeg voor de buitenwereld. Wij hebben hier op de agenda een voorstel staan, dat wordt vandaag behandeld. Er is een verzoek van het college gekomen, en dat is besproken in de procedurevergadering, om dat nu niet te doen, om het voorstel van de agenda af te halen, om redenen die verder in het memo zijn toegelicht. U moet daarover nu een besluit nemen, dat doet u als Staten en er is gevraagd om dat met een hoofdelijke stemming te doen. Die gaan we nu beginnen: voor of tegen het van de agenda halen van het voorstel. Kan het nog duidelijker? We beginnen de stemming met nummer 49. Ik geef de griffier het woord om de stemming te doen. U stemt dus over de vraag, hoofdelijk, of u het voorstel vandaag op de agenda wel of niet gehandhaafd wilt hebben. De griffier heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, 'wel of niet', het gaat erom ...

De **voorzitter**: Het gaat om de vraag, heel simpel, of het vandaag behandeld wordt of niet. Daar gaan we over stemmen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, maar voorzitter, 'behandelen of niet' is geen vraag. Het is wel of niet behandelen, maar u moet nu voorstellen om het niét te behandelen ...

De **voorzitter**: Nee, om het vandaag van de agenda te halen. Dat is waar wij nu over gaan stemmen. De griffier heeft het woord.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter.

De **voorzitter**: We gaan nu echt stemmen, het is mooi geweest.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Nee, voorzitter, ik zou graag even een korte schorsing willen aanvragen – het spijt me –, om even goed met mijn fractie te kunnen overleggen, want het is redelijk verwarrend.

De **voorzitter**: U mag altijd een ordevoorstel doen voor een schorsing. Ik begrijp dat u even beraad wilt hebben. Ik geef u die gelegenheid. U heeft drie minuten. De vergadering is drie minuten geschorst.

Schorsing (13.41-13.44 uur)

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u verzoeken uw plaatsen weer in te nemen? Ik wil graag stilte in de zaal. Ik snap de gevoeligheid en daarom zal ik even precies formuleren wat van u verwacht wordt. De heer Ockers heeft een ordevoorstel ingediend. Dat voorstel behelst toch vandaag, in weerwil van het voorstel van het college, het onderwerp te behandelen. Als u voorstemt, stemt u voor het ordevoorstel van de heer Ockers om het voorstel op de agenda te houden. Als u tegenstemt, dan volgt u het advies van het college om het van de agenda te halen. Duidelijk? Dan gaan we nu stemmen. De griffier heeft het woord.

De **loco-griffier**: Voordat we aan de stemming beginnen: mevrouw Van Brakel heeft aangegeven dat zij inzake het onderwerp Nuenen en alles wat ermee samenhangt, buiten de zaal is. Zij zal dus ook niet deelnemen aan de stemming. Dan hebben we nummer 49 getrokken uit de bokaal, en dat is mevrouw Meeuwis. Daar begint de stemming. Mevrouw Meeuwis, bent u voor of tegen?

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Tevkir.

Mevrouw **Tevkir** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Diemen-Vereijken.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Voor.

De **loco-griffier**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Wij zijn tegen, met een stemverklaring. Voorzitter. Wij vinden het procedureel heel erg lastig om zo te werk te moeten gaan, maar wij willen wel een volledig, compleet voorstel kunnen beoordelen en die kans willen we GS te allen tijde geven. Echter, de weg ernaartoe is moeilijk geweest en wij vinden het uitstel dan ook slecht voor de gemeente Nuenen. Wij hopen van harte dat er heel snel duidelijkheid komt voor de gemeente Nuenen en de mensen die daar wonen. Wij leven zeer met hen mee, we begrijpen hun standpunt en wij zijn tegen een verplichte samenvoeging/fusie. En wij zijn tegen het ordevoorstel, voorzitter, met deze stemverklaring.

De **loco-griffier**: Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **loco-griffier**: Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Tegen met een stemverklaring. Het voorstel wordt door GS voorgesteld om terug te trekken en GS gaan over hun eigen voorstel.

De **loco-griffier**: Claessens-Vloedgraven.

Mevrouw **Claessens-Vloedgraven** (SP): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Altundal.

De **loco-griffier**: De Jonge.

De heer **De Jonge** (SP): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Altundal.

De **loco-griffier**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Voor met dezelfde stemverklaring als de heer Deryckere.

De **loco-griffier**: Van der Staak.

De heer **Van der Staak** (SP): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Altundal.

De **loco-griffier**: Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Tegen met dezelfde verklaring als de heer Altundal.

De **loco-griffier**: Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor met stemverklaring. De inwoners van Nuenen, Gerwen en Nederwetten verdienen duidelijkheid over hun toekomst. In het herindelingsontwerp dat voorligt, ontbreekt het aan goede argumenten en bewijzen om Nuenen gedwongen bij Eindhoven te voegen. Dat rechtvaardigt geen opschorting van het voorstel, maar een kans voor deze Staten om het voorstel af te keuren. Kortom, het is

een slecht voorstel, waar wij tegen willen stemmen. Vandaar dat de CDA-fractie het herindelingsontwerp op de agenda van de vergadering wil houden.

De **loco-griffier**: Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Meel.

De heer **Van Meel** (SP): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Spapens.

De **loco-griffier**: Willems-Kardol.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: Knoet-Michels.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Tegen.

De **loco-griffier**: Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Tegen met stemverklaring. Het voorstel is door GS teruggenomen en die kunnen het daarom ook niet verdedigen. Het kan daarom ook geen deel uitmaken van de beraadslagingen.

De **loco-griffier**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Manders.

De heer **Manders** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **loco-griffier**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor met dezelfde stemverklaring als de heer Deryckere.

De **loco-griffier**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor. Wij vinden het beter dat het in stemming gebracht was geweest vandaag, omdat er zich een meerderheid aftekende dat het voorstel niet zou doorgaan. Tevens vinden wij in de argumenten van het conceptbeleidskader te weinig handvatten om te kunnen zeggen dat het afgeschoten zou worden door het Rijk.

De **loco-griffier**: Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **loco-griffier**: Tinnemans.

Mevrouw **Tinnemans** (CDA): Voor met dezelfde stemverklaring als de heer Deryckere.

De **loco-griffier**: Otters-Bruijnen.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Roks.

De heer **Roks** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor met dezelfde stemverklaring als de heer Deryckere.

De **loco-griffier**: Oosterveer.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Voor met een stemverklaring. De burgers van Nuenen hebben het recht om vandaag duidelijkheid te krijgen.

De **loco-griffier**: Ockers.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor, aansluitend bij de stemverklaring van de heer Deryckere.

De **loco-griffier**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **loco-griffier**: Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De **loco-griffier**: Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **loco-griffier**: Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Van Agtmaal.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Voor met dezelfde stemverklaring als de heer Deryckere.

De **loco-griffier**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor met een stemverklaring, voorzitter. De gedeputeerde gaf aan "het is aan u", op de vraag of we hierover konden stemmen. Dit proces nu stilzetten, laat Nuenen bungelen en daarmee zal de bestuurlijke draagkracht van Nuenen ook een nulpunt bereiken. Wij vinden dit bestuurlijk onbehoorlijk. Wij hadden graag hier het debat willen voeren en het voorstel ook af willen stemmen. Daarom willen wij graag op dit moment het voorstel behandelen in de Staten.

De **loco-griffier**: Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Kouthoofd.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **loco-griffier**: Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor met een stemverklaring. Als de gedeputeerde het voorstel vandaag niet zou willen bespreken, dan had de gedeputeerde het gewoon moeten intrekken.

De **loco-griffier**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voor met dezelfde stemverklaring als de heer Deryckere.

De **loco-griffier**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Everling.

De **voorzitter**: Dames en heren. Voor het voorstel van de heer Ockers hebben gestemd 23 leden, daartegen 30. Het voorstel is dus verworpen. Dat betekent dat wij verder gaan met de agenda. Ik ga ervan uit dat over de andere onderdelen van die agenda geen opmerkingen gemaakt hoeven te worden ...

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter.

De **voorzitter**: Ja, ga uw gang.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nog een punt van orde. Het stemmoment is om vijf uur?

De **voorzitter**: Daar kom ik op. Wij gaan om een uur of vijf, een beetje afhankelijk van hoe het met de onderwerpen gaat, stemmen over wat dan klaar is. De andere onderwerpen kunnen volgende week, aan het begin van onze vergadering, in stemming worden gebracht. Degenen die erop gerekend hadden hier om vijf uur te zijn voor de stemmingen, zullen wij dus niet teleurstellen.

Vragenhalfuur

Bespreekstukken

70/18 Statenvoorstel Vaststelling PIP N279 Veghel-Asten

De **voorzitter**: Dames en heren. Dan is nu aan de orde het Statenvoorstel Vaststelling PIP N279. Het woord is aan de fractie van de VVD, bij monde van mevrouw Otters. Zij heeft het woord.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. De N279, Veghel-Asten, nieuwe plannen, een Statenvoorstel dat geheel volgens het boekje gaat, en wel dat boekje met de titel 'Brabant beweegt'. De gedeputeerde heeft een opdracht gekregen en gaat uitvoeren een toekomstbestendige weg, 2x1-baans. Want, benadrukken de stukken, en ook de gedeputeerde tijdens de afgelopen themavergaderingen, 2x1 is volgens verkeersberekeningen toereikend. Ook blijkt uit de beantwoording van vragen dat 2x2-baans tot 2030 niet noodzakelijk is voor de doorstroming. Maar er wordt al wel geanticipeerd, want regeren is vooruitzien. De weg wordt weliswaar ingericht als 2x2-baans ...

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja voorzitter. Het verbaast mij een beetje wat de VVD hier zegt, want die had het in een vorige periode nog veel over de vangnetfunctie voor de Ruit Eindhoven, om in geval van calamiteiten, zoals vanochtend weer 10 km file bij Geldrop, een goede bypass te hebben. Het lijkt mij dat een 2x1-baans-sukkellaantje, zoals ik hem noem ...

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg, graag kort en krachtig interrumperen.

De heer **Van den Berg** (PVV): ... daartoe volstrekt niet toereikend is. Hoe gaat u dan bij Eindhoven de boel oplossen, of denkt u dat dat echt daar met één extra rijstrookje op te lossen als er bij Geldrop weer eens een kapotte vrachtwagen staat?

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voorzitter. Afgelopen week was een hashtag van een koe een van de populairste hashtags van 2018, #FreeHermien of zoiets. Mij bekruipt het gevoel dat u toch weer over die oude koeien wilt beginnen en wij willen graag vooruitkijken.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. De VVD hoeft niet bang te zijn dat ik in mijn betoog op de oude koeien, de oude beloftes aan de automobilist van de VVD, uitgebreid terug zal komen.

De **voorzitter**: Mevrouw Otters vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel.

Toekomstbestendig, gedimensioneerd op 2x2-baans, dus het klinkt heel simpel: we krijgen één baan, maar kunnen misschien ooit naar twee, en ongetwijfeld is het meer dan dat. Dus gedeputeerde, kunt u ons nog eens helder uitleggen wat u nu bedoelt met een toekomstbestendige aanpak?

De huidige N279 loopt door de bebouwde gebieden van Veghel en Helmond. De VVD is content met de ongelijkvloerse kruisingen die de weg gaat krijgen. Dit komt namelijk ook de verkeersveiligheid ten goede, evenals dat de rijbanen van elkaar worden gescheiden, waardoor ook de veiligheid van vooral fietsers – en dat zijn de kwetsbare verkeersdeelnemers – wordt verbeterd. En zoals u inmiddels weet, staat verkeersveiligheid bij de Brabantse VVD hoog in het vaandel.

Een goede bereikbaarheid in de regio Zuidoost-Brabant is evident ...

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg. Ik ga de regel 'twee keer achtereen interrumperen' toch strikt handhaven vandaag. Die heeft u net gedaan en mevrouw Otters gaat nu verder.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik ga er niet verder op in, voorzitter, maar ik zie nergens ...

De **voorzitter**: Nee, mijnheer Van den Berg, u heeft niet het woord.

De heer **Van den Berg** (PVV): Iemand op de N279.

De **voorzitter**: U heeft niet het woord, mevrouw Otters heeft het woord.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel. Een goede bereikbaarheid, daar had ik het over, en ik benoem expliciet deze economische kracht van Zuidoost-Brabant. Ook hebben we onder de insprekers ondernemers gehoord die last hebben van de stilstand op de N279. Toekomstbestendig: gaan we wat betreft het 2x2 dat pas vanaf 2030 bekijken? Dat is slechts zeven jaar nadat de weg formeel klaar is. Lopen we dan misschien niet achter de feiten aan? Want als blijkt dat het noodzakelijk is de weg 2x2 aan te leggen, dan is dat ook niet binnen één dag gebeurd. Is het dan niet wijzer om al eerder, bijvoorbeeld eigenlijk al vanaf komend jaar, te gaan meten hoe het staat met de verkeerscijfers? Samen met het CDA zullen wij een motie indienen om op korte termijn een realtime-monitoringsysteem op te zetten. Hierop zal later worden teruggekomen door het CDA.

De afgelopen weken, en vooral dagen, hebben wij vele e-mails en geluiden mogen ontvangen vanuit de hoek Helmond en Bakel. Ik wil bij dezen mijn waardering uitspreken voor de insprekers die meerdere keren, en ook vandaag weer, naar het provinciehuis zijn gekomen. Vandaag is zowaar ook een petitie aangeboden. Die 2x2, wij begrijpen het, en daarom toch ook de motie om die als handvat mee te geven. Maar er is ook veel gezegd en geschreven over de omleiding bij Dierdonk. De omleiding gaat bovenlangs, waardoor het regionale verkeer en het lokale verkeer van elkaar worden gescheiden. Het regionaal doorgaand verkeer, en dan hebben we het over 80% van het vrachtverkeer, rijdt dan via de nieuwe omleiding. De verkeersdruk wordt hiermee gespreid en zo komt er een goede doorstroming. De VVD is van mening dat door betere doorstroming de geluidbelasting en de uitstoot van voertuigen afneemt, en dat komt weer ten goede aan de leefbaarheid. Toch hebben we veel grieven gehoord over geluidsoverlast, en als we het over geluid hebben, hebben we het ook over leefbaarheid. Uit de stukken blijkt dat er mitigerende maatregelen komen. Ik blijf dat altijd zo'n mooie ambtelijke termijn vinden, 'mitigerend'. Zeg nou gewoon: 'dat geluid gaan we reduceren'. Stil asfalt, en er zal ook gekeken worden naar innovaties op het gebied van geluid. De VVD is gerustgesteld door deze maatregelen en hoopt dat ook de gedeputeerde hierin voortvarend te werk zal gaan. Voor zover wij begrepen hebben, bent u ook bij de mensen thuis geweest daar in de regio, om een en ander uitgebreid te bespreken.

Enthousiast zijn wij over de pilots van smart mobility die zullen worden aangepast, en dat is niet voor niets, want deze plannen vallen namelijk onder het programma SmartwayZ.NL. Een mooi voorbeeld is de dynamische bandenspanningsmeter, die al in de zomer 2019 operationeel wordt: vrachtwagens rijden over die weg, daar worden de banden gemeten en een eindje verder krijgen zij een signaal als de bandenspanning te laag is. Zeker bij 1x1-baans is dat een hele slimme aanpak, als je het hebt over vermindering van klapbanden. Zo zullen er ongetwijfeld meerdere mooie innovaties komen.

De N279 is een dossier van jaren, dertig jaar, een heel boekwerk inmiddels. Het wordt tijd dat dit dikke boek, N279 Veghel-Asten, aan zijn laatste hoofdstuk begint. Geen cliffhanger, maar eindelijk ook een mooi en goed einde.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Otters voor haar bijdrage. Dan is nu de fractie van het CDA aan het woord, de heer Bahar. Aan hem het woord.

De heer **Bahar** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Het voorliggend voorstel voor de aanpak van de N279 is onderdeel van het bestuursakkoord 'Beweging in Brabant'. Daar waar deze coalitie altijd grote woorden gebruikt om grote stappen en veranderingen in te zetten, is bij de N279 al vanaf het begin van deze periode gekozen voor stilstand, vooral weinig veranderen en alleen aanpakken als het echt knelt. Met andere woorden: het moet eerst echt pijn doen voordat deze coalitie in actie komt. En voorzitter, iedereen weet dat zachte heelmeesters stinkende wonden maken. Voorzitter. Mobiliteit is cruciaal voor de bereikbaarheid, en daarmee leefbaarheid, van een regio. Juist op dit vlak mag je van overheden verwachten dat ze lef en visie tonen. De aanleg, of verandering, van deze omvang vergt immers een doorlooptijd van jaren en jaren, van een eerste overleg tot aan de eerste auto op deze weg. Met een beetje geluk kun je dus als gedeputeerde alleen de lintjes doorknippen van de inspanningen van je voorganger.

Voorzitter. Het CDA was, is en blijft duidelijk op dit vlak. Als ruggengraat van de regio verdient de N279 een 2x2- aanpak, een robuuste oplossing waarbij het onderliggende wegennet wordt ontzien en het verkeer kiest voor een veilige en vlotte doorstroming van zuid naar noord en van oost naar west. Een oplossing die past bij een snel groeiende en slimme regio, een oplossing waarbij omwonenden en belanghebbenden duidelijkheid hebben voor de lange termijn en verzekerd zijn van maatregelen die passen bij 2x2-aanpak.

Voorzitter. Ik hoef geen beroep te doen op uw fantasie om u in te beelden hoe een N279 als 2x2 eruit zou kunnen zien. De N279 tussen Veghel en Den Bosch is een levend bewijs hiervan, een voorbeeld van hoe het wél kan als het CDA in de coalitie zit.

Voorzitter. Graag sta ik vandaag samen met u stil bij een tweetal hoofdonderwerpen die de stuurgroep, omwonenden en belanghebbenden bezighouden en zorgen baren. Wij bedanken ook alle betrokkenen voor hun zienswijzen, inspraak en petitie's. Op de eerste plaats is de wat-vraag cruciaal, nut en noodzaak van een 2x2 op het hele tracé. De tweede vraag is een hoe-vraag: nut en noodzaak van de lange omleiding bij Dierdonk.

Om te beginnen met het eerste punt. Met uitzondering van een stuk bij Veghel heeft het gehele traject tot aan Asten een 2x1-inpassing. Met andere woorden: het was een flessenhals en het blijft een flessenhals. Ongelijkvloerse kruisingen verzachten alleen de pijn, maar helen de wonden nog niet. De gedeputeerde stelt dat tot 2030 nut en noodzaak van een 2x2-oplossing juridisch gezien niet haalbaar is op basis van verkeersprognoses. Hiermee zou het voorstel bij de Raad van State van tafel geveegd worden. Voorzitter. Hoe kan een voorstel dat slechts een houdbaarheid heeft van zeven jaar - mevrouw Otters gaf het ook al aan - op deze wijze beoordeeld worden? Onze vraag aan de gedeputeerde is dan ook: gaat het echt om de juridische haalbaarheid van een 2x2-voorstel, of gaat het om de houdbaarheid van deze coalitie?

Voorzitter. Het voorstel spreekt van een toekomstvaste oplossing door kunstwerken die voorbereid zijn op 2x2. Je zou bijna denken dat de gedeputeerde met één druk op de knop het tracé 2x2 kan maken. De praktijk is echter weerbarstiger. Kan de gedeputeerde aangeven welk proces en doorlooptijd we tegemoet kunnen zien om van 2x1 naar 2x2 te kunnen gaan?

Voorzitter. De snelheid en basis waarmee wij besluiten moeten nemen, moet sneller en actueler worden. Het voorliggende plan is gebaseerd op een verkeersmodel uit 2010, gemeten in 2016, we besluiten in bijna 2019 en we realiseren het pas op zijn vroegst in 2023 - kunt u het nog volgen, voorzitter? -, met een horizon van 2030. Dus een heel lang voortraject voor een zeer beperkte houdbaarheid.

Voorzitter. De filedruk is in een paar jaar tijd exponentieel toegenomen en zal dit ook blijven doen. De basis van onze besluitvorming moet en kan actueler. Zoals aangekondigd door mevrouw Otters, dienen wij

daarom ook een motie in, om echt werk te maken van 2x2 op de N279 en te meten wat de mensen al dagelijks voelen.

Voorzitter. Dan mijn tweede punt: nut en noodzaak van de lange omleiding bij Dierdonk, een onderwerp waarop we veel inspraak en zienswijzen hebben gehad. Ik begin in ieder geval met de oordelen van BrabantAdvies en de MER. Bij de keuze van 2x1 van BrabantAdvies hebben wij de volgende aandachtspunten. Eerste punt: draag een expliciete koers uit. Dit kan het plan sterker legitimeren dan het nu is. De commissie MER: hoe de weging tussen de verschillende alternatieven heeft plaatsgevonden en hoe de keuze is gemaakt, is voor de commissie onduidelijk. Als adviesorganen met deskundigen tot dergelijke oordelen komen, dan mag je als overheden ook goed nadenken of de keuze voor de omleiding voldoende is onderbouwd. Hoe kunnen we legitimeren dat een halve oplossing, namelijk een 2x1 op de lange omleiding, toch echt de juiste keuze is? Hoe kunnen we legitimeren dat het prachtige natuurgebied wordt aangetast en dat de wijk Dierdonk de komende jaren nog tussen twee wegen zit ingeklemd, en dit tegen een meerprijs van 45 miljoen euro? Voorzitter. Als CDA zijn we daarom ook van mening dat op dit onderdeel een pas op de plaats nodig is. Vraag aan de gedeputeerde is dan ook: waarom is ervoor gekozen om de lange omleiding niet als wijzigingsbevoegdheid in het PIP op te nemen? Hoe zorgvuldig is de besluitvorming over de lange omleiding geweest en wat zijn de feitelijke argumenten waarmee dit is onderbouwd?

Voorzitter. In alle elementen van het voorliggende plan wordt geschermd met de planperiode tot 2030. Echter, als het gaat om de lange omleiding bij Dierdonk, wordt de onderbouwing gezocht in de periode ná 2030. Als CDA dienen wij daarom ook een motie in om de afwegingen en argumenten inzichtelijk te maken voor deze toekomstige varianten ná 2030.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Bahar** (CDA): Wij zijn een mooi ensemble, voorzitter. Dat was net mijn zin: ik kom tot een afronding. Uitgaande van een realisatie per 2023, zijn we al bijna een decennium in gesprek om tot een oplossing te komen. Deze regio schreeuwt om oplossingen en duidelijkheid. Uit alle elementen in dit voorstel blijkt dat het bestuursakkoord al jaren is achterhaald ...

De **voorzitter**: U moet nu echt gaan afronden, mijnheer Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Als het gaat om bereikbaarheid en daarmee leefbaarheid. Mijn oproep aan de coalitie is dan ook: toon lef door te erkennen dat de houdbaarheidsdatum is bereikt en heb visie op de bereikbaarheid van deze regio.

Motie M1 'Onderbouwing omleiding Dierdonk N279'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 7 december 2018, behandelend het Statenvoorstel 70/18 inzake 'Vaststelling PIP N279 Veghel - Asten';

overwegende dat:

- een zorgvuldige en transparante afweging tussen alternatieven van belang is voor de besluitvorming;
- de provincie voor dit plan drie doelen heeft geformuleerd: verbeteren van de doorstroming, vergroten van de verkeersveiligheid en verbeteren van de leefbaarheid;
- weging en kwantificering van deze doelen in het huidige voorstel gebaseerd en onderbouwd zijn op de planvorming tot 2030 en 2x1 als lange omleiding bij Dierdonk;

constaterende dat:

- het oordeel van de Adviescommissie MER is: 'Uit het MER blijkt dat optimalisatie van de bestaande weg (alternatief 1) de verkeersproblemen even goed oplost als het alternatief met een omleiding bij

Dierdonk (alternatief 3), maar minder negatieve milieueffecten veroorzaakt. Toch wordt alternatief 3 gekozen. Hoe de weging tussen de verschillende alternatieven heeft plaatsgevonden en hoe de keuze is gemaakt, is voor de commissie onduidelijk;

- de keuze voor de lange omleiding bij Dierdonk (alternatief 3) voorsorteert op een situatie na 2030 én toekomstig 2x2 tracé;
- een kwantitatieve onderbouwing op de geformuleerde doelen ontbreekt voor de lange omleiding na 2030;
- een langetermijnvergelijk zuiverder te maken is als de lange omleiding 2x2 kwantitatief vergeleken en onderbouwd kan worden met het huidige 2x2-tracé;

verzoeken het college:

- de effecten van een lange omleiding 2x2 vs. huidige tracé 2x2 na 2030 te kwantificeren op de geformuleerde doelen: verbeteren van de doorstroming, vergroten van de verkeersveiligheid en verbeteren van de leefbaarheid;
- de kosten en baten van de bovengenoemde vergelijk inzichtelijk te maken en Provinciale Staten hier zo snel mogelijk over te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Huseyin Bahar, CDA”

Motie M2 ‘Real time monitoring voor een 2x2 N279’

”Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 7 december 2018, behandelend het Statenvoorstel 70/18 inzake ‘Vaststelling PIP N279 Veghel-Asten’;

overwegende dat:

- de provinciale weg N279 tussen de A50 bij Veghel en de A67 bij Asten een belangrijke schakel is in de regionale wegenstructuur én binnen het programma SmartwayZ.NL;
- provincie en regio(gemeenten) in het betreffende gebied een grote verkeerskundige opgave hebben, welke een robuuste en toekomstbestendige oplossing vraagt;
- Brabant dé provincie is waar innovatie en het gebruik van realtime data, zeker op het gebied van mobiliteit, een prominente rol speelt of kan spelen bij planvorming;

constaterende dat:

- er met de toekomstbestendige aanpak van de N279 tussen Veghel en Asten een belangrijke stap wordt gezet om de hedendaagse problemen op te lossen en deze aanpak opening biedt voor oplossingen voor nog te verwachten problemen;
- er vanuit (een deel van) de regio nu al wordt aangedrongen op een 2x2-uitvoering van de N279, maar dat verkeerskundige cijfers uitwijzen dat dit voorlopig nog niet nodig is;
- realtime monitoring, als aanvulling op de bestaande systematiek, kan bijdragen aan het maken van gedragen en op feitelijke en actuele informatie beruste keuzes, maar dat deze realtime monitoring tot op heden geen onderdeel uitmaakt van de afweging;
- de planprocedures voor de aanleg of verbreding van een weg een lange doorlooptijd kennen en we de mogelijke problematiek voor willen blijven;

verzoeken het college:

- een realtime monitoringssystematiek op te zetten voor de N279 tussen Veghel en Asten en deze in 2019 operationeel te hebben;
- om op basis van realtime verkeersgegevens de situatie op de weg te monitoren en trendanalyses uit te voeren, zodat tijdig de te verwachten problematiek op de N279 getoetst kan worden en indien nodig de planprocedures voor een 2x2-uitvoering van de weg voortvarend op te starten;
- Provinciale Staten hierover te informeren in de halfjaarlijkse voortgangsrapportages van het programma SmartwayZ.NL;

en gaan over tot de orde van de dag.

Huseyin Bahar, CDA

Suzanne Otters-Bruijnen, VVD”

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw bijdrage. Mevrouw Arts van de SP-fractie dan nu.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Vandaag hebben we het over het inpassingsplan voor de N279 Veghel-Asten, kortweg de N279-Zuid. Eindelijk, want aan de weg zoals die nu functioneert valt wel wat te verbeteren. Er is flink wat tijd en overleg gestoken in het zoeken naar een verkeersoplossing voor een aantal bekende knelpunten, zoals daar zijn de omleiding-Zijtaart, de ontsluiting van diverse kernen langs het tracé en de situatie bij Helmond-Dierdonk-Rijpelberg. Er zijn ook bewonersavonden voor Gemert-Bakel, Helmond-Noord, georganiseerd en er is een voortdurende info geweest vanuit Helmond naar de klankbordgroep met inwoners uit de betreffende wijken, die zo van elke stap van het proces tot de uiteindelijke keuze op de hoogte is gehouden. Het huidige voorstel, zoals het nu voorligt, is de uiteindelijke keuze van de stuurgroep, met uitzondering van Gemert-Bakel. Dit voorstel kent een aantal pijnpunten, maar is ook naar onze mening het best mogelijke. Ik zal hier die punten kort noemen, want ze komen ook in een flink aantal inspraakreacties terug en verdienen daarom een serieuze reactie van onze kant, en het waren er zoveel, dat het onmogelijk was om iedereen persoonlijk te beantwoorden.

Allereerst de uitvoering van 2x1-rijbanen en de kunstwerken op 2x2. Dit is volledig in lijn met het standpunt van onze partij ten aanzien van nieuwe wegen, namelijk eerst alle andere maatregelen nemen en pas in allerlaatste instantie extra asfalt, dus alleen als het echt nodig is, en daar voorziet dit voorstel in. Uit de huidige gegevens blijkt namelijk dat vooralsnog 2x1 voldoet tot ver na 2030. Wij vinden een uitvoering van 2x2 mede onwenselijk op dit moment, omdat de weg daarmee een prachtig alternatief zou zijn voor de reguliere route van met name vrachtverkeer naar het noorden, vrachtverkeer dat niet in de regio zelf hoeft te zijn, en dat moeten we zeker niet willen.

De **voorzitter**: Interruptie Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Ik hoor mevrouw Arts zeggen “alleen als het echt nodig is”, maar toch lijkt het erop dat u op twee gedachten zit te hinken, want u vindt het ook goed dat we voorbereid zijn op 2x2.

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Het is u misschien niet opgevallen, maar wij proberen zo weinig mogelijk aan toekomstvoorspellingen te doen, want de toekomst is zeer ongewis. De mogelijkheden staan nu open, maar vooralsnog is het niet nodig, dus we gaan pas wat doen als het echt nodig is.

De **voorzitter**: De heer Bahar ten tweeden male.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Maar u bent zich er ook wel van bewust dat wij vandaag een besluit moeten nemen op basis van voorspellingen?

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Die voorspellingen laat ik graag aan de deskundigen over. Ik ga daar zelf niet aan meedoen. Ik ben niet zó logistiek ingevoerd dat ik me aan dat soort voorspellingen waag, zonder deskundigheid.

De **voorzitter**: Goed, dan wil ik nu voorspellen dat u doorgaat met uw betoog.

Mevrouw **Arts** (SP): Voorzitter, wat een helderziendheid.

Het tweede punt. Voor het goed functioneren van de opgeknapte N279-Zuid met ongelijkvloerse kruisingen zal ook het onderliggend wegennet goed moeten functioneren. Zo ligt er nog een wens voor een fietsbrug bij Keldonk, een betere verkeersafwikkeling in en nabij Veghel en bijvoorbeeld de brug bij Beek en Donk, om maar wat punten te noemen. Wij vinden dat de provincie ook daar waar het feitelijk niet meer een provinciale, maar een gemeentelijke taak is, de gemeenten zo goed mogelijk moet bijstaan bij het oplossen van deze knelpunten, en meer dan alleen via het toepassen van smart mobility, wat overigens prima is. Uiteindelijk komt dat namelijk ook het functioneren van de N279-Zuid zelf ten goede.

Dan ten derde: de geplande omleiding om Dierdonk, een heet hangijzer. De stuurgroep heeft heel lang gekeken naar mogelijke tracés. Uiteindelijk is voor deze variant gekozen omdat het op de route langs het kanaal verkeerstechnisch heel erg moeilijk is een goede aftakking van en naar Helmond ongelijkvloers te realiseren. Op die plek een 2x2-uitvoering zou pas echt een scheidslijn creëren op dit moment en van Dierdonk een eiland maken. De plannen voorzien in een optimale inpassing met de modernste technieken, zodat de omleiding niet zichtbaar is en zo min mogelijk geluidsoverlast oplevert. Dat is een voordeel voor de meeste bewoners ten opzichte van de huidige situatie, op een paar bewoners na helaas. Ook heeft de gedeputeerde in de commissievergadering toegezegd te zullen kijken of er energieopwekking mogelijk is, bijvoorbeeld door zonnepanelen in de geluidswering te verwerken, en daarbij ook de wijk zoveel mogelijk te laten participeren.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, ik kom even terug op het eiland Dierdonk. Dat lijkt me juist een eiland worden op het moment dat je dat omsluit door asfalt, maar kunt u mij uitleggen waarom een 2x1-weg op het huidige tracé geen eilandeffect veroorzaakt en een 2x2, ook op het huidige tracé met de huidige kunstwerken, wél een eilandeffect geeft?

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Voorzitter. Een 2x2 is gewoon een grotere barrière, dus wat ons betreft moet die zo lang mogelijk uitgesteld worden.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, via u, voorzitter. Maar de overstekende viaducten worden toch niet langer? Die kunnen gewoon zo blijven. Dus wat is het probleem, vraag ik me af. Heeft u liever daar 2x1-rijbaan die stilstaat, of 2x2 wat doorrijdt?

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, ik meende dat we het over het tracé langs het kanaal hebben, en dat blijft 2x1.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Arts** (SP): De geplande omleiding gaat helaas dwars door natuurgebied De Bakelse Beemden. Uiteindelijk is hier toch voor gekozen omdat de andere alternatieven niet voldeden. We zijn blij dat de bijbehorende natuurcompensatie dicht bij de directe omgeving van het tracé kan plaatsvinden.

Kortom, zoals iedere keer weer blijkt, kun je het bij grote, ingrijpende wegenwerken helaas niet iedereen naar de zin maken. De verbetering van de N279-Zuid is hard nodig. Dit inpassingsplan voorziet hierin, maar het tempo waarin het huidige vrachtverkeer, en ook het andere autoverkeer, groeit, moet ons serieus aan het denken zetten. Dit is ook een opmerking in de richting van het CDA. We moeten ons samen met andere overheden heel serieus afvragen of we die groei aan de bron aan kunnen pakken, in plaats van er steeds klakkeloos achteraan te lopen.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Begrijpen wij nou heel goed dat u het niet eens bent met uw eigen SP-fractie in Gemert-Bakel?

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ik heb een heel interessant telefoongesprek gehad met de fractievoorzitter die de brief had ondertekend en ik mag wel zeggen dat ik hem eigenlijk bekeerd had. Hij heeft niet officieel zijn steun aan de brief teruggetrokken, want die was al lang en breed verspreid, dus dat ging helaas niet meer, maar ik heb hem degelijk aan het denken gezet. Dat kunt u navragen, want het is echt zo.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dan is het toch wel heel spijtig dat dat zo gemakkelijk gaat, maar dan nemen wij van de week nog een keer contact met hem op.

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Dat moet u vooral doen.

De **voorzitter**: Mevrouw Arts gaat verder.

Mevrouw **Arts** (SP): Dat was het, voorzitter.

De **voorzitter**: Mooi, dan dank ik u voor uw bijdrage en is de fractie van de PVV bij monde van de heer Van den Berg de volgende die namens de Staten in eerste termijn het woord zal voeren. De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Het had vandaag zo'n mooie dag voor de automobilist kunnen zijn. Vergezichten in het jaar 2011, meerderheid van VVD, CDA en PVV in zowel de Tweede Kamer als hier in het huis van Brabant, gaven hoop: de eerste auto's rijden in 2018 over een 2x2-baans Ruit Eindhoven-Helmond, met een nogal ingewikkelde oplossing voor de problemen bij Veghel werd gestart en de verbreding van de A58 en de A67 was inmiddels bijna klaar. Maar dankzij de draaiende VVD in Den Haag en de VVD in deze Staten is het feest volledig afgeblazen. Geen verbreding A67,

verbreding A58 uitgesteld en deze VVD hier heeft de Ruit Eindhoven volledig aan diggelen gegooid. Als windmolens net zo hard draaiden als de VVD, dan zouden die dingen warempel nog rendabel worden ook. Maar het werd erger bij de VVD. Zelfs de plannen voor de N279-Zuid moeten eraan geloven. Geen 2x2-baansweg, zoals je die hebt tussen Assen en Appingedam, tussen Dokkum en Nijega, tussen Terneuzen en Biervliet, tussen Niks en Nergens, maar een 2x1-baans sukkellaantje, lekker 60 kachelen achter je voorganger, kennelijk uit angst voor de door de VVD zelf mogelijk gemaakte processen van de jaarlijks met 0,5 miljoen euro belastinggeld gesponsorde Brabants Milieufederatie. Ook de PVV-motie voor de mogelijkheid om de weg dusdanig ruimtelijk in te richten dat de voltooiing van de Ruit zonder grote problemen mogelijk zou blijven, werd bij een vorige gelegenheid weggestemd door de VVD. We dienen hem daarom nog maar eens in, zo vlak voor de verkiezingen, want dan komen ook de VVD-beloftes, nietwaar?

Maar wat krijgt de automobilist dan wel van die VVD? In plaats van de hoogstnoodzakelijke Ruit Eindhoven-Helmond werd het het overbodige wybertje Dierdonk. Een fijne woonwijk dreigt ingesloten te worden door twee grote wegen. Dolby surround geluidsoverlast met de VVD. Ik ben er woensdag nog een keer naartoe gereden, dit naar aanleiding van antwoorden van het college op de zienswijze, namelijk dat er acht kunstwerken aangepast zouden moeten worden en de hoogspanningsleiding verplaatst. Dat zou resulteren in een hoger prijskaartje voor een 2x2-baansoplossing ter hoogte van Dierdonk, in vergelijking met de omleiding. Goed. Ik was er al vaker geweest, ik was verbaasd, heb ook nog op Google Maps gekeken, en ben er nog maar een paar keer heen en weer gereden, oprit op, oprit af ter plaatse, en ik kan niet anders stellen dan dat het antwoord op die zienswijze op zijn zachtst gezegd discutabel is. Vergezochte argumenten, wellicht een beetje jokkebrokkerij om bestwil, om de onwelgevallige conclusie van de MER-commissie, die zich ook afvraagt waarom in hemelsnaam een omleiding bij Dierdonk noodzakelijk zou zijn, te pareren, want ik kwam niet verder dan de vervanging van welgeteld één bruggetje. Voor de rest volstaat het deels afgraven van schuine kanten om een compacte 2x2-oplossing te realiseren, en die hoogspanningsmast die in de weg staat bij Helmond-Noord, ja, daar kun je toch echt wel omheen met een asfalteermachine; dat mag zo moeilijk niet zijn. Daarom een amendement om de omleiding Dierdonk te schrappen en de weg tussen de A67 en Beek en Donk van 2x2-rijbanen te voorzien. Als je dit net zo compact doet als bijvoorbeeld de N280 tussen Roermond en de Duitse grens, dan is dat weliswaar een uitdaging, maar zeker geen onmogelijkheid om te realiseren.

De PVV begrijpt ook de zorgen over het vele vrachtverkeer op de N279, toch is dat probleem deels goed op te lossen, namelijk door alleen bestemmingsverkeer voor vrachtwagens toe te laten, het dus verbieden om van de A67 naar de A50 te rijden zonder tussenliggende bestemming. Dit is met de huidige techniek heel eenvoudig te controleren en dus te handhaven. Daarover een motie.

Vrachtverkeer is noodzakelijk, maar ook een bron van ergernis bij automobilisten. Om inhalen ook tussen Beek en Donk en Veghel-Zuid, waar wij dus geen 2x2-oplossing voorstaan, mogelijk te maken, stellen wij een 3-baansoplossing voor, zoals je die ziet bijvoorbeeld op de N50 bij Kampen, met uitzondering van het stukje tussen Boerdonk en de sluis bij Keldonk - daar ligt een heel mooie laanstructuur en die willen wij graag behouden. Ook daarvoor hebben wij een motie klaarliggen, met weer een unieke oplossing, net als Hooipolder. Deze is nóg vernuftiger, al zeg ik het zelf, een soort 'Luikse oplossing', met zelfs een stukje spookrijden erin. Het klinkt heel spannend, maar we hebben een duidelijke tekening, ook te zien op pvnnoordbrabant.nl. Graag een onderzoek naar de mogelijkheden die daarvoor gedaan kunnen worden. En de Ruit: ja, de Ruit is zó noodzakelijk, zeker in de functie van bypass in het geval van calamiteiten op de randweg van Eindhoven, dat ik vermoed dat deze zelfs weer in het verkiezingsprogramma van de VVV op gaat duiken.

De **voorzitter**: Wilt u gaan afronden?

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja. Enfin, alles samengevat: voor doorrijden en extra asfalt waar nodig, en vooral geen asfalt waar niet nodig, het mag duidelijk zijn dat je daarvoor bij de Partij voor de Vrijheid moet zijn. Wij zijn de echte partij voor de automobilist, maar ook voor de omwonenden.

Amendement A1 'Rekening houden met aansluiting Noordoost-Corridor'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 7 december 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 70/18 A Vaststelling PIP N279 Veghel-Asten;

besluiten dat de volgende tekst aan het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd onder punt 1e:

'Er wordt rekening gehouden met de mogelijke aansluiting van de 'Noordoost-Corridor', Ekkersrijt-N279 op de N279 conform de geldende structuurvisie Brainport-Oost deel D.'

Toelichting

- de mogelijkheid om de Noordoost-Corridor aan te leggen zou gefrustreerd kunnen worden bij uitvoering van het PIP N279 Veghel-Asten (70/18A);
- de Structuurvisie Brainport-Oost Deel D voorziet in de aanleg van de Noordoost-Corridor (N279-knooppunt Ekkersrijt);

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Amendement A2 '2x 2 op huidig tracé, geen omleiding Dierdonk'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 7 december 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 70/18 A PIP N279 Veghel-Asten;

besluiten, dat de tekstpassage

'1. Overeenkomstig het voorstel van Gedeputeerde Staten het Provinciaal Inpassingsplan PAS Leegveld, Deurne, digitaal vervat in het GMLbestand planidn NL.IMRO.9930.ipPASLeegveld-va01 en de bijbehorende toelichting, inclusief de nota van zienswijzen, gewijzigd vast te stellen'

vervalt en gewijzigd dient te worden in de volgende tekst:

1. In te stemmen met een toekomstbestendige aanpak van de N279 tussen Veghel en Asten en deze planologisch mogelijk te maken door: a. het Provinciaal Inpassingsplan N279 Veghel-Asten, digitaal vervat in het GML-bestand NL.IMRO.9930.ipN279VeghAst-va01 en de bijbehorende bijlagen, vast te stellen conform Wro artikel 3.26 lid 1 en de Crisis- en herstelwet; met uitzondering van de 'omleiding Dierdonk' en met directe realisering van een 2x 2-baans uitvoering op het huidige tracé tussen Asten en Beek en Donk.

Toelichting

- 2x2 rijstroken op het huidige tracé van de N279 bij Dierdonk passen indien de maximumsnelheid beperkt blijft tot 80 kilometer per uur;
- door snel verbeterende voertuig- en asfalttechniek is geluidsoverlast en luchtvervuiling niet of nauwelijks nog een issue, zeker niet over 5 tot 10 jaar;
- er blijft een mooi gebied bij Dierdonk behouden;
- het niet aanleggen van de omleiding geeft aanzienlijke kostenvoordelen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M3 'Onderzoek naar slimme oplossing Veghel: de Luikse spookrijder'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 7 december 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 70/18 A PIP N279 Veghel-Asten;

constaterende dat:

- een verkeerslichtenvrije doorstroming op het huidige tracé in Veghel de voorkeur heeft;
 - verkeerslichten de doorstroming hindert en zorgt voor meer geluid en vervuiling;
- overwegende dat:
- een 2x 2-baans variant zonder verkeerslichten niet overal mogelijk is ter hoogte van Veghel;
 - maar met een foefje van bewust een stukje spookrijden en 'Luikse duikers' (zoals de weg in Luik naast de Maas is aangelegd) de doorstroming tóch soepel kan door een systeem als in de bijlage;
- roepen het college op;
- om onderzoek te doen naar de mogelijkheid voor een innovatieve oplossing voor een verkeerslichtenvrije doorstroming op de N279 bij Veghel (excl. aansluiting A50) op basis van de schets op de bijlage of een nog te ontwikkelen variant daarop;
- en gaan over tot de orde van de dag.
- Harry van den Berg, PVV"

Motie M4 'Ruit Eindhoven-Helmond'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 7 december 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 70/18 A Vaststelling PIP N279 Veghel-Asten;

constaterende dat:

- de vertragingen op de wegen in en rondom Eindhoven toenemen en soms dramatisch uit de hand lopen;
- voorgestelde maatregelen in het PIP N279 Veghel-Asten op de A58, A2 en A67 in geval van calamiteiten geen afdoende oplossing bieden;

overwegende dat:

- een agglomeratie van het formaat Eindhoven-Helmond niet zonder een ringstructuur van wegen met hoge capaciteit kan;

roepen het college op:

- de procedures voor de aanleg van de Noordoost-Corridor alsnog op te pakken en met spoed voort te zetten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV"

Motie M5 '3-baans tussen Veghel en Beek en Donk'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 7 december 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 70/18 A PIP N279 Veghel-Asten;

constaterende dat:

- 2x1-rijbaan op het traject Beek en Donk-Veghel-Zuid qua capaciteit volstaat;
- het rijden achter vaak trage vrachtwagens veel ergernis bij medeweggebruikers opwekt;
- op het traject tussen Veghel-Zuid en de sluis bij Keldonk en tussen de aansluitingen Boerdonk en Beek en Donk een 3e rijbaan ruimtelijk vrij eenvoudig inpasbaar is;
- het traject sluis Keldonk-Boerdonk een schitterende laanstructuur heeft die het liefst behouden dient te blijven;
- een wisselende inhaalstrook bij de N50 onder Kampen (maar ook elders) prima werkt;

roepen het college op:

om onderzoek te doen naar de mogelijkheid voor een derde, wisselende inhaalstrook naar voorbeeld van de N50 onder Kampen op het traject Veghel-Zuid - Beek en Donk, met uitzondering van het weggedeelte tussen de sluis bij Keldonk en de (huidige) aansluiting Boerdonk op het huidige N-tracé;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M6 'Geen doorgaand vrachtverkeer op N279 tussen A50 en A67'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 7 december 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 70/18 A PIP N279 Veghel - Asten;

constaterende dat:

- met de opwaardering van de N279 deze weg een aanzuigende werking kan hebben op (sluip-)vrachtverkeer tussen de A50 en de A67;
- vrachtverkeer zonder bestemming tussen de A50 en de A67 de weg onnodig drukker maakt en extra overlast geeft;

overwegende dat:

- het weren van vrachtwagens op sluiproutes elders in Europa succesvol toegepast wordt (bijvoorbeeld Bochum A40-A43) en de digitale handhaving eenvoudig te realiseren is;

roepen het college op:

om onderzoek te doen naar de mogelijkheid voor een verbod voor doorgaand vrachtverkeer zonder bestemming tussen de A50 en de A67 op de N279 tussen de A50 en de A67;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van den Berg. De heer Kutlu van de fractie van D66 dan nu. Aan hem het woord.

De heer **Kutlu** (D66): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Vandaag komen we weer een stap verder om de bereikbaarheid binnen onze regio te vergroten, door weer een van de knelpunten op het wegennet van onze regio aan te pakken, iets waar D66 al jaren voor pleit. Dat geeft de burger moed. Voor onze fractie is hierbij niet alleen het resultaat, maar ook de manier waarop dit wordt aangepakt belangrijk, want onze fractie vindt in dit traject alle voor D66 belangrijke aspecten terug bij het oplossen van de knelpunten aan het wegennet. Dat zijn onder andere duurzame, toekomstbestendige, innovatieve, slimme, schone en veilige oplossingen voor alle Brabanders. Tot op heden is bijna iedereen het erover eens dat de N279 een van de belangrijkste knelpunten in onze regio vormt, naast de A67, A58 en A2. Om die reden is bijna niemand tegen de verbouwing van de huidige weg. Ook wordt dit herhaaldelijk bevestigd door bijna alle sprekers tijdens de inspraakdagen, maar ook door de door onze fractie ontvangen vele reacties van de omwonenden. Uit deze reacties maken we op dat sommige bewoners het liefst meteen 2x2-rijstroken zouden willen hebben in plaats van 2x1 en geen omleiding bij Helmond. Uit alle achterliggende onderzoeken en rapporten is gebleken dat een 2x1-rijbaan tot 2030 voldoende oplossing biedt voor de verkeersstromen en het oplossen van de huidige knelpunten aan de huidige weg. Daardoor is er geen noodzaak voor meerdere rijstroken en meer asfalt. Ook om te voorkomen dat de nieuwe weg een aanzuigend effect heeft door een ongewenste toename van het vrachtverkeer en onnodige schade aan de natuur, kunnen wij beter op een gefaseerde wijze te werk gaan, zoals nu ook in dit Statenvoorstel staat vermeld. Om die reden wordt nu alvast rekening gehouden met een eventuele verbreding naar 2x2-rijstroken, mocht in de toekomst blijken dat het op termijn noodzakelijk zal zijn.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Ik hoor dat D66 zich samen met ons zorgen maakt over dat vrachtverkeer. Wat vindt u van het idee om dat doorgaande vrachtverkeer te weren, dus dat ze niet van de A67 zonder tussenbestemming naar de A50 mogen? Ik denk dat we dan ook een hele hoop draagvlak kunnen winnen voor deze weg. Zou u kunnen overwegen om de motie mee in te dienen?

De **voorzitter**: Kutlu ..., microfoon.

De heer **Kutlu** (D66): Voorzitter, wij zijn niet van het achteraf oplossen van problemen, maar wij willen graag voorkomen, dus daarom 2x1. Dat is ook ontmoedigend voor vrachtverkeer.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): U wilt problemen voorkomen, dus u steunt onze motie. Dat vind ik heel mooi om te horen, dank u wel.

De **voorzitter**: Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Dat zijn uw woorden.

Zoals bekend, wil D66 graag alles doen om alle overbodige asfaltering te voorkomen door slimmere oplossingen toe te passen voor de aanpak van alle knelpunten. Daarom zijn we blij dat ook bij deze aanpak gebruik zal worden gemaakt van slimme technieken en smart mobility. Naast het aanbrengen van geluidsarm asfalt zal de provincie samen met logistieke bedrijven uit Veghel, Gemert en Helmond een datasysteem ontwikkelen dat logistieke stromen op en rond de N279 in beeld brengt. Hierdoor kan het vrachtverkeer beter doorstroming krijgen, waardoor zij minder stoppen en optrekken.

Wat betreft de omleiding bij Helmond-Dierdonk, begrijpen we de keuze van GS, hoe lastig die keuze ook is geweest, gezien de vele reacties uit dat gebied. Tegelijkertijd weten we dat het steeds toenemende verkeer, inclusief het vrachtverkeer, zoveel mogelijk uit druk bewoond gebied moet worden geweerd vanwege de veiligheid en de gezondheid van de omwonenden. Het is wel een grote uitdaging om de omleiding zó aan te leggen dat deze weg zo min mogelijk nieuwe problemen met zich meebrengt voor de omwonenden. We zijn blij dat GS samen met de omwonenden een plan hiervoor gaan maken. D66 vindt de betrokkenheid van de bewoners, niet alleen in het begin, maar ook tijdens de uitvoering van het traject, een onmisbare factor.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Kutlu** (D66): De manier waarop dit Statenvoorstel tot stand is gekomen, geeft onze fractie het vertrouwen dat we op de goede weg zijn voor een toekomstbestendige regio. Wij mogen nog steeds trots zijn op onze regio, niet alleen omdat we slimme mensen hier hebben wonen, maar ook vanwege het slimme en toekomstbestendige wegennet dat we hier samen gaan creëren.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Kutlu. Dan nu de fractie van de Partij van de Arbeid bij monde van de heer Maas. Aan hem het woord.

De heer **Maas** (PvdA): Dank je wel, voorzitter. Binnen de PvdA is uitgebreid gesproken over het inpassingsplan. Een mooi document, vinden wij, om de bereikbaarheid in deze regio te verbeteren en de doorstroming, veiligheid en leefbaarheid te bevorderen. Na dertig jaar praten kan er vandaag gestart worden. Een en/en-opgave: naast een infrastructurele aanpak ook inzetten op nieuwe technologieën als smart mobility, en zo valt de N279 binnen het programma SmartwayZ.NL. Samen met de bestuurders uit de regio heeft de stuurgroep in goed overleg een evenwichtig plan opgesteld. Helaas, maar wel te begrijpen, heeft Gemert-Bakel hier een ander standpunt ingenomen, en zeker gezien op twee

onderwerpen. De PvdA vindt het wel een goed idee dat er gestart wordt met 2x1-baan voor dit moment, daar waar de behoefte is.

Voor de PvdA was de omleiding rond Dierdonk onderwerp van een stevig gesprek binnen onze fractie. We weten dat een omleiding voor het doorgaand verkeer bij Dierdonk negatieve consequenties heeft. De insprekers en de acties hieromtrent hebben dat ons ook zeer duidelijk gemaakt. Maar waar de ene groep omwonenden te maken krijgt met minder geluidhinder en een betere luchtkwaliteit, worden andere bewoners, agrariërs en ook de natuur op andere plekken door deze keuze geconfronteerd met een nieuwe weg. Toch heeft de fractie in haar algemeenheid besloten om voor dit voorstel te gaan, voor het best mogelijke. Doordat het lokale verkeer en het doorgaande verkeer gescheiden worden, krijgen we een betere doorstroming en dat de weg, waar 25% bestaat uit vrachtverkeer uit de kom wordt gehaald, en wij daardoor een betere doorstroming krijgen en 80% hiervan dus om Dierdonk heen zal gaan, en dat op termijn de leefbaarheid dus in de gehele regio zal verbeteren.

De geluidskwaliteit in de gehele regio gaat er ook op vooruit – denk aan Dierdonk, aan Helmond –, uiteraard niet bij de mensen die dicht bij de weg gaan wonen en er zijn dan ook maximale investeringen gedaan om de grens op 60 dB - 65 dB neer te zetten.

Gelukkig leest de fractie van de PvdA ook dat er flink geïnvesteerd wordt in natuur, landschap, water en landbouw, om het verlies daarin te compenseren binnen het Natuurnetwerk van Brabant en vooral ook in de regio zelf. Zelfs BMF, waterschap en andere organisaties zijn hiermee akkoord.

Dit inpassingsplan is voor de PvdA toekomstbestendig-vast. Kunstwerken worden ingericht op de toekomst en we krijgen een omleiding bij Dierdonk, waardoor op termijn ook beter het verkeer zal gaan stromen.

De fractie van de PvdA gaat dan ook akkoord met het voorstel.

De **voorzitter**: Interruptie Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. U heeft het over eventueel toekomstig, en dan moet het meteen naar 2x2. Stel dat inderdaad de echte tellingen straks, dus niet de berekening, maar de echte tellingen, uitwijzen dat we 2x2 zouden moeten hebben, bent u daar vóór?

De **voorzitter**: De heer Maas ... microfoon.

De heer **Maas** (PvdA): Zo staat het ook in het voorstel geschreven: tot 2030 verwachten we dat de weg voldoet. Op het moment – maar dat zal de toekomst uit moeten wijzen – dat de toename groter wordt in het verkeer, zal daar op dat moment naar gehandeld moeten worden. Ik heb uw motie gelezen over die monitoring, en dat vinden wij een super-idee, zoals het ook in het voorstel staat. Dus daar staan we ook helemaal achter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Maas voor zijn bijdrage. Dan is nu de fractie van GroenLinks, bij monde van de heer Smeets de volgende. Aan hem het woord.

De heer **Smeets** (GL): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. De fractie van GroenLinks heeft grote twijfels bij nut en noodzaak van de omvangrijke investering in infrastructuur die zonder adequate onderbouwing hier bij het PIP naar voren komt bij de N279. We staan voor een beslissing, onder andere de verbetering van de leefbaarheid bij de gemeente Helmond en ook de omleiding, en eigenlijk de extra weg, die bij Dierdonk moet plaatsvinden, waardoor een fundamentele aantasting van de natuur zal plaatsvinden. Ik wil ook hier alle insprekers danken, de vele insprekers, de mails, de betrokkenen en ook de telefoontjes die ik het afgelopen weekend mocht ontvangen op onverwachte momenten.

Voorzitter. Als je het eerste knoospunt mist, krijg je je jas nooit goed dicht. Daarmee wil ik zeggen dat er veel onzekerheden vastzitten aan dit project. Er ontbreekt een exploitatieplan. We praten over een investering van 245 miljoen euro. Tijdens de technische vragen heb ik de projectmanager gevraagd: wat is een methode met een ruim jasje? Ja, we proberen het zo goed mogelijk te compenseren, bovenwettelijk en cetera, maar intussen gaat er toch 45 ha aan natuur verloren. En daaraan toegevoegd de kritische rapportage van de commissie MER, die ik een paar keer heb bekeken, van 11 juni 2018: daaruit wordt duidelijk dat de eerste variant, met optimalisatie van de bestaande weg, de verkeersproblemen even goed oplost en minder negatieve milieueffecten zou veroorzaken. Onze vraag is dan: ja, waarom is dit advies genegeerd?

Sympathiek dat er nu een motie komt die ervan uitgaat om eens goed te kijken naar verkeersstellingen. Maar de berekeningen, zoals de gedeputeerde ook heeft aangegeven, zijn nu gebaseerd op verkeersberekeningen, niet op echte verkeersstellingen. Hoe kunnen wij op basis van, zeg maar, verkeersberekeningen, modelmatige, nu een beslissing nemen over zo'n omvangrijke ingreep?

Voorzitter. Wij hebben natuurlijk ook begrip voor de situatie bij de gemeente Helmond: de doorstroming van het verkeer, het geluid, de fijnstof. Wij vinden ook dat daar goed naar gekeken moet worden als je variant 1 nog eens zou doorrekenen.

Verder, collega-Statenvolledigheidsleden, zou ik jullie ook willen vragen: waar staan wij met onze controlerende taak, als we geen exploitatieplan hebben? Bij het Logistiek Park Moerdijk, even voor degenen die er de vorige keer niet bij waren in de vorige Statenperiode, daar kon je van vinden, van die tweeduizend pagina's, wat je wilde vinden, links of rechts, maar daar zat in ieder geval een financiële onderbouwing bij.

De **voorzitter**: Interruptie Maas.

De heer **Maas** (PvdA): U zei zojuist dat u begrip had voor de situatie in Helmond en de gevolgen daarvan, maar in uw afweging houdt u daar geen rekening mee, want uw wethouder van GroenLinks, ook in Helmond, die is juist vóór dit voorstel. Hoe komt het dat u als Brabander, waar u voor alle Brabanders van GroenLinks in ieder geval het woord voert, dan deze afweging maakt en niet zo in het belang van Helmond?

De **voorzitter**: De heer Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Ja, klopt, omdat we hier staan voor de belangen van de provincie Noord-Brabant en als lid van het Platform Integriteit ook onafhankelijk daarin staan, en dan kan het wel eens zijn dat je een andere mening hebt dan je lokale bestuurder, of je lokale fractie. Daar hebben we goede gesprekken over gevoerd, met alle begrip voor de standpunten aan beide kanten.

De **voorzitter**: Oké. U was klaar met uw betoog?

De heer **Smeets** (GL): Ik geloof het wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dat is heel mooi, want uw spreektijd was ook om. Dat komt dan weer mooi uit. Wim van Overveld van 50PLUS dan nu, de volgende in de rij.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Mijn inbreng zal wat korter zijn. Het aanleggen van een nieuwe weg met 2x1-baan lijkt mij anno 2018 niet erg opportuun. Dus wat dat betreft helder: wij zijn voor de aanleg van 2x2.

Het tweede punt: de omleiding Dierdonk. Ja, uit geweldig veel inbreng van de bewoners blijkt dat daar weinig draagvlak voor bestaat. Wij vinden draagvlak nou eenmaal heel erg belangrijk en zijn dus niet voor de omleiding rond Dierdonk.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Overveld. Dan nu de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel. De heer Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Het is een feit dat het democratisch proces bijna is doorlopen en dat we over enkele momenten een besluit gaan nemen. Voorzitter. Het is ook een feit dat Provinciale Staten nu hun laatste oordeel mogen vellen, zonder last en ruggespraak, gebaseerd op de feiten. Als we die feiten op een rij zetten, dan zien we ten minste dat de lange omleiding om Dierdonk niet de gedroomde oplossing is. Maar eerst de 2x2, voorzitter.

Laten we beginnen met te constateren dat er nu een voorstel ligt voor een ruit, en dat terwijl een meerderheid van Provinciale Staten had besloten dat er geen ruit zou komen. Het is dan weliswaar geen ruit met dubbel glas, maar een met enkel glas, echter: op de kaart onmiskenbaar een ruit, geschikt voor nieuwe ramen, met alle kunstwerken van dien. Het is ook een dure ruit, met een prijskaartje van 245 miljoen euro, waardoor het huidige verkeer weliswaar sneller kan doorrijden, maar ontegenzeggelijk ook een groei van auto- en vrachtverkeer oplevert. Een typisch project van economische groei in het kader van de eindeloze mogelijkheden, met bijbehorende aantasting van klimaat, natuur, milieu en leefbaarheid. En naarmate je meer auto's de weg op helpt, op steeds bredere wegen, neemt de economische schade bij files alleen maar toe, tenminste: dat zouden vele partijen u doen geloven. Echter, daarbij worden alle negatieve effecten voor het gemak maar even vergeten.

Als het gaat over natuur, milieu en leefbaarheid, zoomen wij in op Dierdonk, want voor de omleiding rond Dierdonk gaat het nu wel om alles of niets. Op papier is de compensatie geregeld, echter, het zou niet de eerste keer zijn dat het bij een papieren werkelijkheid blijft. Ook de BMF is kritisch over de omleiding en ook over de compensatieplannen, die volgens de BMF niet kunnen kloppen, vanwege bijvoorbeeld dubbele compensatie. Ondertussen wordt het stuk natuur tussen Dierdonk en Bakel met asfalt doorsneden en voorgoed belagen we Dierdonk met uitstoot. Maar als je goed kijkt naar het alternatief 1, optimalisatie van het bestaande tracé, en alternatief 3, de omleiding rond Dierdonk, is het moeilijk voor te stellen dat partijen kunnen stemmen voor een omleiding rond Dierdonk. Op de hoofddoelen scoren beide alternatieven gelijk. Op een paar punten scoort alternatief 3 wat beter dan 1. Op bereikbaarheid van stads- en dorpskernen en bedrijventerreinen en op het aantal mensen dat met een toename van geluidsbelasting te maken heeft, op een veelvoud van aspecten, scoort alternatief 1 echt beter dan 3, en dat gaat om natuur, landschap, ruimtelijke kwaliteit, sociale aspecten, recreatie en natuurcompensatieopgaven. Qua beïnvloeding van het oppervlaktewater scoort 1, het verbeteren van de bestaande weg, beduidend beter dan 3, de omleiding rond Dierdonk. Alternatief 1 legt duidelijk minder beslag op de ruimte en op beschermde natuur en bos dan de omleiding rond Dierdonk. Verbeteren van de bestaande weg verstoort en versnipperd de natuur minder, het landschap wordt minder aangetast. De gebruikswaarde en de toekomstwaarde van de ruimtelijke kwaliteit is bij het verbeteren van de doorgaande weg beter geborgd. Er is minder visuele hinder door de doorgaande weg te verbeteren. Er is minder gedwongen vertrek uit woning en bedrijfspand als we de bestaande weg verbeteren. Er is veel minder aantasting en doorsnijding van recreatieve routes, voorzieningen en gebieden. Alternatief 1, verbeteren van de bestaande weg, legt ook minder ruimtebeslag op landbouwgrond. Kortom, voorzitter, als we het voorstel bekijken, en iedereen kan het lezen, dan scoort alternatief 1, het bestaande van de huidige weg, op 24 criteria beter dan de omleiding rond Dierdonk, die maar op 4 punten goed scoort. En niet onbelangrijk, voorzitter: het alternatief met de omleiding kost ons ook nog eens 45 miljoen euro extra. Het ligt voor de hand, voorzitter, dat je met die tientallen miljoenen heel veel kunt doen voor de gemeente

Helmond, als het gaat om die punten waar alternatief 1, het verbeteren van de bestaande weg, minder scoort.

Maar dan komen we toch bij de asfalteermachine, want toch is er weer gekozen voor die asfalteermachine, om die eens lekker door de natuur te laten denderen. Dat Dierdonk daardoor helemaal wordt ingesloten tussen wegen, nemen we voor lief. Het algemeen belang van lekker door kunnen karren, gaat namelijk voor het individuele belang van de duizenden inwoners van Dierdonk, en dat terwijl de mensen in Helmond er niet verplicht veel beter van worden. De omleiding gaat dwars door het dal van Bakelse Aa, door de Bakelse Beemden, de groene ruimte tussen Dierdonk en Bakel, een voormalig landgoed, een bosgebied met naaldhout, met vochtige broekbos, met weelderige boomvegetatie. In 2014 is dit gebied nog gereconstrueerd voor veel geld en nu zou er een overbodig stuk asfalt doorheen moeten snijden. Het aanleggen van een ecoduct klinkt leuk, maar is natuurlijk een doekje voor het bloeden. Je kunt ...

De **voorzitter**: Interruptie Smeulders.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Mag ik mijn zin afmaken, voorzitter, alstublieft?

De **voorzitter**: Ja, dat mag u.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Je kunt natuur niet als een puzzelstukje blijven verplaatsen.

De **voorzitter**: Interruptie Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank je wel, voorzitter. Nou, ik dacht: ik laat de heer Van der Wel zijn verhaal bijna helemaal afmaken, misschien ging hij het nog uitleggen, maar dat heeft hij nog niet gedaan. Mijn collega Ben Maas en ik keken elkaar net heel raar aan toen hij zei dat wij een ruit gingen aanleggen, dat het college voorstelde om een ruit aan te leggen. Die ruit bestond uit de oost-westverbinding en een verdubbeling van de N279, en ik zie ze allebei niet in dit voorstel. Dus wilt u ons uitleggen wat u dan bedoelt met het aanleggen van die ruit? Want wij snappen het niet.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Als je van plan bent een raam te plaatsen in je woning, dan kun je zeggen: hé, ik doe geen raam, want ik doe er alleen maar enkel glas in. Maar dat is het natuurlijk niet, het is en blijft een raam. En zo is en blijft dit een ruit. Kijk zelf maar op de kaart. Of er nu 2x2 of 1x2 staat, of 2x1, wat je wilt, het heeft alle kenmerken van een ruit, en als het eruitziet als een ruit, dan is het meestal een ruit.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog, u moet gaan afronden ook.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Ja, zo'n prachtig stuk natuur is geen puzzelstuk dat je eerst kunt aanleggen en verbeteren en vervolgens weer kunt gaan verplaatsen, het is ook gewoon weggegooid geld, en daar staan wij niet voor.

Voorzitter. Het is wederom een belangrijk, maar toch, denk ik, onbegrijpelijk besluit voor de Brabantse burgers, de Brabantse burgers veel genoemd, maar in deze zin vind ik dat wel terecht, want je moet gewoon feitelijk gaan afwegen wat er nu aan de hand is, en de feiten spreken tegen de omleiding Dierdonk.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dat zijn meer partijen met mij eens en we hebben elkaar gevonden, de hele oppositie, namelijk GroenLinks, CDA, PVV, 50PLUS, ChristenUnie-SGP en Lokaal Brabant, en dienen daarom een amendement in om deze omleiding rond Dierdonk te schrappen. We pleiten daarom voor uitvoering van alternatief 1 en dus het optimaliseren van de bestaande weg.

Amendement A3 'Omleiding Dierdonk schrappen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 7 december 2018, behandelend het Statenvoorstel 70/1 8 Vaststelling PIP N279 Veghel-Asten;

besluiten,

dat besluitpunt 1.a gewijzigd wordt en als volgt komt te luiden:

- 'het Provinciaal Inpassingsplan N279 Veghel-Asten, digitaal vervat in het GML-bestand NL.IMRO.9930.ipN279VeghAst-va01 en de bijbehorende bijlagen, exclusief de omleiding bij Dierdonk, vast te stellen conform Wro artikel 3.26 lid 1 en de Crisis- en herstelwet';
- dat het volgende beslispunt aan besluit toegevoegd wordt:
'1.e: het college van Gedeputeerde Staten opdracht te geven het bestaande tracé bij Dierdonk te optimaliseren.'

Toelichting

De MER-commissie geeft in haar advies voldoende gronden weer om de omleiding bij Dierdonk te schrappen uit het PIP. Uit een vergelijk tussen alternatief 1 (optimalisatie van de bestaande weg) en alternatief 3 (het alternatief met een omleiding bij Dierdonk) komt naar voren:

- Verkeersproblemen worden door alternatief 1 even goed opgelost als alternatief 3. Op dit criterium onderscheiden beide alternatieven zich niet.
- De milieueffecten van alternatief 1 zijn beduidend lager dan van alternatief 3. Zonder omleiding is de invloed op het stelsel van beken en waterlopen en het landschap veel kleiner en is het te compenseren oppervlak natuur ongeveer 9 ha of 20% kleiner.
- Op 23 leefbaarheidscriteria scoort alternatief 1 beter dan alternatief 3. Er zijn zonder omleiding minder effecten op de natuur en de recreatie, het ruimtebeslag is kleiner en er moeten minder mensen gedwongen verhuizen.
- Op 26 van de leefbaarheidscriteria scoren beide alternatieven gelijk. Op dit criterium onderscheiden beide alternatieven zich niet.
- Qua geluidsbelastingreductie scoren beide alternatieven gelijk. Op dit criterium onderscheiden beide alternatieven zich ook niet;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Huseyin Bahar, CDA

Harry van den Berg, PVV

Sjo Smeets, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Jan Ockers, Lokaal Brabant

Horst Oosterveer, 50PLUS"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel. Dan is nu de fractie ... Excuus, er is nog een interruptie van mevrouw Otters op de valreep. Ga uw gang, mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): U dacht: ik ren heel hard weg, dan kan ik deze misschien voorkomen. Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp dat u dus niet de omleiding bij Dierdonk wilt. Stel nu, want ik heb met het CDA een motie ingediend, dat straks uit de cijfers blijkt dat 2x2 wenselijk is. Dan gaat die 2x2-baans zó door Helmond heen. Heeft u een ander alternatief, of gaat u zeggen tegen al die bewoners: nou, u zit wel heel dicht bij een weg, we moeten u gaan onteigenen? Hoe wilt u dat gaan aanpakken?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Hoe ga ik dat aanpakken? Nou, dat is dus aan het college. Wij geven die opdracht. Jazeker, net zo goed als u de opdracht wilt geven om de omleiding rond Dierdonk te doen, met alle nadelen van dien. Ik schets alleen maar: 24 punten zijn voor de aanpak van de huidige weg en 4 spreken maar in het voordeel van de omleiding. Dus ik ga gewoon cijfermatig en beleidsmatig kijken naar die omleiding, en dat is geen goed idee. Dus net zo goed als het college de omleiding Dierdonk had kunnen uitwerken, kan het ook de verbetering van de bestaande weg uitwerken.

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, ik vind het dan toch jammer dat u eigenlijk de gemeente Helmond, en dan een nieuw college, of dit college, meegeeft dat zij de problemen moeten oplossen die ook weer ontstaan bij de Venuslaan, de Waterleliesingel en de Rembrandtlaan, en dat daar dus ook bewoners niet meer kunnen genieten van de leefbaarheid.

De **voorzitter**: Oké. Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, ik woon aan een 30 km-weg en daar rijden ook best wel veel auto's. Daar is gewoon sprake van overlast door auto's, en dat is en blijft zo. Dus ik denk niet dat die bestaande wegen, zeg maar, beter af zijn met een omleiding om Dierdonk. De mensen die daar wonen moeten toch bij hun huis kunnen komen. En als je goed gelezen hebt, is een groot deel van het verkeer over die weg, is van in Helmond, en dat is en blijft gewoon verkeer in Helmond. Dat gaat met de omleiding Dierdonk niet veranderen. Die gaan niet een extra rondje Dierdonk doen.

De **voorzitter**: Goed. Mijnheer Bahar, u was eigenlijk een beetje op het randje, want mevrouw Otters stond al hier en het betoog was al klaar, maar ik ben mild. Ik geef u graag één gelegenheid voor een interruptie, en dan gaan we echt verder.

De heer **Bahar** (CDA): Dank u wel, voorzitter, en ik wilde ook op mevrouw Otters even interrumperen en niet op Van der Wel. Ik zou graag aan mevrouw Otters willen vragen, ten aanzien van de lange omleiding: bent u het met mij eens dat de voorliggende stukken met name dus tot 2030 kijken en wij eigenlijk met elkaar een betere afweging zouden kunnen maken als onze horizon verder ligt ten aanzien van de omleiding? Dus om goed te weten: waar zeggen we nou ja of nee tegen, op het moment dat we verder kijken dan 2030?

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ik dacht dat wij gezamenlijk een motie hadden ingediend, dat wij inderdaad vanaf volgend jaar gaan kijken wat de verkeersbewegingen zullen zijn, en dan kunnen we

daarop anticiperen, op voorsorteren zelfs – dat vind ik een mooi woord vandaag – en voortvarend aan de slag gaan.

De **voorzitter**: Goed. Eén reactie nog. Mevrouw Arts wil ook meedoen aan het debatje, zie ik. Dat is echt dual. De heer Bahar was als eerste, en dan is het interruptietegoed op.

De heer **Bahar** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Wij moeten zeker inderdaad op basis van tellingen zijn, maar zou het niet veel fijner zijn om ook nu al die onderbouwing te hebben – wij moeten immers ook vandaag het besluit nemen –, door te weten: ja, we zijn – we kijken ook uit naar het antwoord van de gedeputeerde – echt toekomstvast bezig?

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): De onderbouwingen die ik gelezen heb in het Statenvoorstel, dan sta ik achter dit voorstel zoals het er ligt en dus voor de lange omleiding.

De **voorzitter**: Oké helder. Mevrouw Arts. Ik neem aan dat u wilt reageren op een van de interrupties, maar geen interrupties meer naar Van der Wel? Ga uw gang.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, een beetje naar de twee collega's van de VVD en het CDA toe. Ik heb net een oproep gedaan om de autonome groei die er gewoon in zit niet gewoon alleen maar te laten gebeuren. U gaat er in uw bijdrage iedere keer van uit dat het in 2030 zo is dat we 2x2 zouden moeten gaan bedenken en de oproep van mijn partij is eigenlijk: we moeten daar iets aan doen, er zijn voldoende dingen aan de hand in de wereld, CO₂-uitstoot, enzovoort, dat wij echt, ook als provincie, na moeten denken: hoe dringen wij die enorme groei van vracht- en autoverkeer op onze wegen in de provincie terug?

De **voorzitter**: Bahar tot slot.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, in reactie daarop: absoluut. Ik ben het ook helemaal met u eens om te zeggen: nou, wij moeten ook aan de slag gaan met de autonome groei, maar tegelijkertijd besef ik – en hoort u ook iedere dag en ook de komende dagen – dat die groei er is, en dan zou je met elkaar ook keuzes moeten maken, duidelijke keuzes wat je hoofdstructuren en je bijstructuren zijn. Want pas als die hoofdstructuur er is, ook met smart mobility, dan kun je het veel makkelijker realiseren als het 2x2-baans is dan dat het 2x1 is.

De **voorzitter**: Oké. Nee. Ik had gezegd: “Nu stoppen we het debat.” De heer Vreugdenhil heeft nu het woord, want de ChristenUnie-SGP heeft de volgende plaats in de rij van sprekers in de eerste termijn. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Na het vlamme betoog van onze ruitenzetter dacht ik: misschien moet ik maar de metafoer van de glazenwasser gebruiken. Het voorstel dat hier ligt kan voor een groot gedeelte onze instemming wegdragen. Alleen, er zit natuurlijk nog wel een vuiltje bij Dierdonk. Ik denk eigenlijk dat mevrouw Arts het net op een hele mooie manier zei: we willen juist naar de toekomst toe met smart mobility zorgen dat er minder autobewegingen zijn, waardoor de huidige infrastructuur in Helmond ook kan blijven en er ook geen omleiding bij Dierdonk nodig is. Daarom dienen wij met een zevental fracties, door de Partij voor de Dieren ingediend, een voorstel in en

leggen we volgens mij ook de bal panklaar voor de SP-fractie neer, om dit voorstel te steunen, daarmee ook de onveilige situaties op te lossen naar de toekomst toe, maar tegelijkertijd het plan om Dierdonk dan in te laten sluiten door twee wegen van tafel te halen. Volgens mij past dat ook precies, mevrouw Arts, in het verhaal dat u ook vier jaar geleden hield, toen wij een aantal debatten voerden in aanloop naar de Statenverkiezingen, en waarin u telkens voor dit voorstel ook gepleit heeft. Dus ik zou zeggen: omarm ons voorstel, zorg dat het laatste vuiltje nog weggewist wordt uit het voorstel van GS en laten we dan snel aan de slag gaan om in ieder geval de verkeersveiligheid op de N279 daadwerkelijk aan te pakken. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. Ik begrijp de heer Ockers geen woordvoering wil op dit onderwerp. Laten wij een paar minuutjes schorsen voordat de gedeputeerde zijn beantwoording kan aanvangen. Ik schors de vergadering voor drie minuten.

Schorsing (14.50-14.55 uur)

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u verzoeken uw plaatsen weer in te nemen? Het woord is aan de gedeputeerde voor de beantwoording in eerste termijn. Mag ik stilte in de zaal? Het woord is aan de gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik sluit mij graag aan bij alle mensen die hun dank hebben uitgesproken en aan de insprekers die vandaag, en twee weken geleden volgens mij, hier zijn geweest en de moeite hebben genomen om hun geluid te laten horen over het belangrijke voorstel dat vandaag voorligt. Na vele jaren praten, ik denk wel zo'n dertig jaar, ligt er vandaag eindelijk een besluit voor ons, waarin wij tegen de regio kunnen zeggen: we gaan uiteindelijk die schop de grond in laten gaan. De N279 is een hele belangrijke weg voor de oostkant van de Brainportregio en die vraagt om versterking. Het is een hele drukke weg, een drukke weg waar ook heel veel vrachtverkeer op zit - denk even aan grote bedrijven als Jumbo, Bavaria en Van den Broek Logistiek die daar iedere dag overheen gaan. Het is ook een weg met nog veel kruispunten, verkeerslichten en onveilige oversteken voor fietsers, voor voetgangers en voor anderen. Het is een weg die zeer terecht om onze aandacht vraagt. Maar desondanks wordt er al heel veel jaren over gesproken en moeten we constateren dat er nog steeds geen PIP ligt, of anderszins aan acties ligt, waarin de regio weet wat er nu eindelijk gaat gebeuren met die N279. Ik heb - en vanuit de PvdA werd het net door de heer Maas goed samengevat - de afgelopen drieënhalve jaar gewerkt aan het best haalbare voorstel. Ik benoem het maar even expliciet, omdat ik zeker weet dat het nog een aantal keren terug gaat komen in deze bespreking. Ik hoor heel veel interessante bespiegelingen en beschouwingen, maar uiteindelijk gaat het erom: krijgen we ook met zijn allen iets voor elkaar? Er is een groot verschil tussen makkelijk politiek praten en gewoon dingen voor elkaar krijgen in de samenleving. Ik hoop dat u de verantwoordelijkheid vandaag gaat nemen om een stap in de goede richting te zetten.

Om tot een zorgvuldige bespreking te komen, mijnheer Van der Wel, wil ik mijn betoog graag opbouwen in een aantal stappen, zodat u ook precies weet wanneer u extra alert moet zijn, om te kijken of uw vragen beantwoord worden.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, daar hebben we geen stappen voor nodig, om alert te zijn. Dat zijn we al meteen. Maar ik vind het interessant: u had het over een zekere supermarkt en ook een

zekere bierbrouwer. Is het zo dat de mensen in Helmond meer eten en meer bier drinken dan ergens anders in Brabant?

De **voorzitter**: Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik vind het wel een heel mooi moment om te beginnen over wat er nu precies geagendeerd staat, maar ik heb echt geen idee. Misschien dat u mij kunt helpen. Het zal vast een opzetje zijn voor een vervolgvraag, dus kom maar op.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): De vervolgvraag, voorzitter, en daar wil ik graag een antwoord op. U heeft het over bedrijven die ergens gaan zitten vanwege een distributiecentrum, en dat is bijvoorbeeld een snelweg, waardoor ze hun spullen over de snelweg kunnen gaan vervoeren. Volgens mij is het niet de bedoeling dat we, zeg maar, een provinciale weg aanleggen waardoor vrachtverkeer van supermarkketens of bierbrouwers binnendoor gaan lopen denderen om de mensen nog meer te belasten.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel, uw vraag graag, want dit wordt een heel betoog.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, mijn vraag, is voorzitter: u geeft het als voorbeeld dat het daarom zo hard nodig is, maar het is juist een voorbeeld waarom het níét nodig is om dat vrachtverkeer daar te laten rijden. Dus dan vraag ik u: bent u dan voor het amendement, of het voorstel, van de PVV om vrachtverkeer te weren?

De **voorzitter**: Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik zal even kijken wat ik precies allemaal ga beantwoorden van wat u heeft gezegd. In de eerste plaats nodig ik ook u uit om zorgvuldigheid te betrachten in deze bespreking. Het gaat hier niet om een snelweg. In de tweede plaats: het gaat om een provinciale weg die er juist voor zorgt dat er heel veel verkeer in de regio, dat nu aan het sluipen is, op de provinciale weg komt. En nee, natuurlijk, de wijze waarop u het voorstelt is hier niet aan de orde. Ik ga, zoals ik dat zelf kies, mijn volgorde hanteren over hoe ik de beantwoording ga doen, en daar ga ik u zo even in meenemen, hoe ik dat voor ga stellen. Dus ik kom nu niet toe aan een motie, dat doe ik op het moment dat het mij uitkomt.

De **voorzitter**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. De gedeputeerde heeft het over een best haalbare optie. Ik heb de vraag al eerder gesteld, maar bent u daarbij meer gehinderd door het coalitieakkoord, of door de raden of gemeenten waar u mee in gesprek was?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nee, ik word nergens door gehinderd. Ik heb vooral een opdracht om voorstellen te doen die uiteindelijk ook tot verandering in de samenleving leiden, mijnheer Bahar. Dus als ik moet kiezen tussen heel veel goede ideeën ventileren aan de bar en die meenemen naar deze zaal, of gewoon voorstellen doen waar uiteindelijk de regio mee verder komt, dan kies ik voor dat laatste. Ik ben niet gehinderd, sterker nog: ik ben overtuigd van een goed voorstel dat hier ligt en dat ik vol trots ga

verdedigen, met als resultaat dat we uiteindelijk, inderdaad wel in de volgende bestuursperiode helaas, ook een lintje gaan knippen.

De **voorzitter**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Maar dat betekent ook, als ik, denk ik, ook alle stuurgroepleden zou vragen: 'zou u ook graag willen gaan voor een 2x2, was u nou wel of niet meer gehinderd door het coalitieakkoord?', dat u belemmert, en heeft gezegd: nou, maximaal 2x1, of door de tellingen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat is een vals dilemma, ik ben nergens door gehinderd. Als ik u misschien dan toch enige geruststelling kan geven: in het bestuursakkoord – want dat is een ander punt: graag niet selectief zijn hè, want dat is zo'n beetje cherry picking van 'dat argument komt me wel uit en dat argument komt me niet uit' – staat ook dat wij een omleiding zouden realiseren in Zijtaart. Heeft u die gelezen in het voorliggende voorstel, mijnheer Bahar?

De **voorzitter**: Nee, Bahar is uitgepraat. Van den Berg tot slot en dan wil ik echt vragen om de gedeputeerde de gelegenheid te geven zijn betoog te gaan doen, anders gaan we alles door elkaar halen. Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. De best haalbare oplossing, hoor ik de gedeputeerde zeggen. Nou hebben wij eventjes geteld, maar er zijn moties geweest dat, als de VVD geen draai gemaakt had, de best haalbare was geweest de Ruit Eindhoven met 2x2. In hoeverre heeft u geprobeerd de fractie van de VVD te overtuigen dat dat toch de beste oplossing was, terwijl u weet dat een meerderheid van de Staten daar eigenlijk toch wel voor is?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, ik snap dat u enorm staat te trappelen om met mij in discussie te gaan in mijn rol als VVD'er. Heb nog een paar weken geduld, dan gaan we dat doen. Ik ben ingehuurd door deze Staten, ik heb een opdracht van deze Staten en ik ga iedereen vandaag proberen te overtuigen dat dit voorstel een enorme stap voorwaarts is voor de Brainportregio.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg tot slot.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dan heb ik een vraag aan de VVD-fractie eigenlijk. Hoe heeft de gedeputeerde u ervan overtuigd dat dit sukkellaantje eigenlijk de juiste oplossing is, in plaats van meteen een Ruit Eindhoven, of op zijn minst maar een 2x2-oplossing?

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Hij heeft zijn mooie pak aangetrokken en heeft mij mee uit eten genomen. Bent u daar tevreden mee? Eerlijk: ik heb de stukken gelezen, we willen allemaal dat het aangepakt wordt, het is al een 8, het moet eigenlijk een 9 worden, het ziet er heel erg goed uit.

De **voorzitter**: Goed. Ik stel voor dat de gedeputeerde zijn beantwoording aanvangt. De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Voorzitter. Ik wil eerst even een paar opmerkingen maken over het proces dat we hebben doorlopen, dan, waar mevrouw Otters ook naar vroeg, het idee van de toekomstbestendige aanpak, vragen over 2x2, vragen over de omleiding en vragen over compensaties en meekoppelkansen.

Laat mij beginnen met een opmerking over het proces. Een kleine vier jaar geleden zijn wij een intensief proces opgestart. Vanochtend zijn er zelfs opmerkingen gemaakt over 'die is niet gehoord', 'die is niet gehoord'. Ja, het tegendeel is waar. Het woord 'de Ruit' is gevallen. Ik ben zelf drieënhalve jaar geleden gestart door tegen de wethouders in de regio te zeggen: ik wil vooral weten wat u wél wilt en niet wat u níét wilt, want dat hebben we de afgelopen dertig jaar voldoende met elkaar gedeeld, en ik ga op zoek naar een plan dat maatschappelijk draagvlak heeft, dat bestuurlijk haalbaar is – dat gaan we vandaag hier in deze zaal ervaren – en dat ook vooral juridisch houdbaar is. Ervaringen met een N69 – maar daar kom ik dadelijk wel op terug – maken mij duidelijk dat iedere buisleiding in de regio enorm belangrijk is om uiteindelijk een onherroepelijk PIP te hebben. Gelet op de vele informatie- en inspraakavonden, werkateliers en nieuwsbrieven, ben ik echt van mening dat we een heel zorgvuldig omgevingsproces hebben doorlopen, waarin iedereen is geïnformeerd en gehoord, en nu spreken we ook volop over de extra kwaliteitsimpulsen die we willen leveren, ook met de regio. Gelet op de instemming van vijf van de zes gemeentebesturen en het waterschap – en het waterschap ook enorm uitkijkt naar de extra kansen die we nu hebben om op waterberging nog een extra plus te zetten –, ben ik er ook van overtuigd dat er bestuurlijk draagvlak is. Daarnet werd heel treffend de vraag gesteld: "Ja, maar als niet dit, wat dan wel?" Nou, ik durf u te zeggen dat bij ieder wijzigingsvoorstel – maar daar komen we straks op – vervolgens nog grotere groepen mensen in de regio gaan zeggen: ja, maar dat willen we niet hebben. Vandaag ligt dus de mogelijkheid voor ons om een PIP vast te stellen dat ook juridisch houdbaar is, daarmee het best mogelijke besluit.

Het tweede onderdeel is de toekomstbestendige aanpak. Daarbij maakt het heel erg uit hoe je naar het voorstel kijkt dat er nu ligt. Wij hebben geprobeerd, en daar zijn we in geslaagd, een voorstel neer te leggen dat juridisch houdbaar is, dus waarin je een voorstel neerlegt voor een 2x1-aanpak – ik kom dadelijk even op de argumentatie 2x1 / 2x2 –, zoveel als mogelijk proberen te anticiperen op de toekomst, dat 'what if' die weg 2x2 moet worden, hoe zorgen we er dan voor dat we geen desinvestering hoeven te doen en hoe zorgen we er dan voor dat we niet ineens denken: potverdorie, we hebben het verkeerde tracé gekozen? Maar om het hele dossier uiteindelijk ook gewoon onherroepelijk te kunnen maken, moet het natuurlijk wel gebaseerd zijn op een 2x1, want we gaan nu geen 2x2 aanleggen. Dat is het bestuurlijke handwerk dat we als stuurgroep hebben geprobeerd te doen, waar, met uitzondering inderdaad van Gemert-Bakel, alle bestuurders mee akkoord zijn. Die hebben gezegd: "We moeten nu doen wat nodig is", dus dat betekent dat we nu de grootste investeringen gaan doen, indachtig de opmerkingen van het bestuursakkoord dat het belangrijk is dat we de problemen in Zuidoost-Brabant met voorrang aanpakken, ongelijkvloerse kruisingen aanleggen, verkeersveiligheid verbeteren, doorstroming verbeteren. Maar als je dan die kruisingen gaat aanleggen, ja dan moet je dus wel zorgen dat die meteen 2x2-proof zijn. Dus alle kunstwerken, de viaducten die we gaan aanleggen, moeten breed genoeg zijn, zodat, als die tweede strook er ooit zou moeten komen, die ook gerealiseerd kan worden. En dan één stap verder, heel concreet: als je er bij Helmond-Noord voor kiest om ongelijkvloerse kruisingen te realiseren – die gaan we 2x2 dimensioneren –, dan moet je ook meteen, nu, met dit besluit, de keuze maken: blijft die weg altijd liggen waar hij ligt, of gaat hij eromheen? Dat betekent gewoon: zet je het kunstwerk 'zo', of zet je het kunstwerk 'zo'? We gaan niet over een paar jaar, als die weg misschien 2x2 zou moeten worden, zeggen: nou, laten we dat kunstwerk eens even afbreken, 60 miljoen in het kanaal

gooien en weer opnieuw beginnen. Dat betekent dus dat we als stuurgroep in de uitdaging hebben gezeten: je maakt nu een dossier 2x1, maar in alles wat we doen en laten, moet je bedenken: is dit ook logisch op het moment dat ooit die vraag voor een 2x2 aan de orde zou zijn? En we hebben gezegd: "We gaan aan de slag met smart mobility", zodat die 2x2 misschien in de tijd wel verder weg is dan wanneer je het niet zou doen. En wat we ook hebben gezegd, is: wij zijn ons zeer bewust – en u gaat volgende week over de omgevingsvisie praten, waarin staat hoe wij naar ontwikkelvraagstukken in het mooie Brabant kijken – dat het niet alleen maar voordelen heeft als je een omleiding aanlegt, dus we zijn niet terughoudend als het gaat over de ruimtelijke kwaliteit die we willen toepassen – ook daar kom ik op terug –, én we gaan evalueren. Dus die toekomstbestendige aanpak, en dat zal dadelijk in de debatjes ongetwijfeld nog wel terugkomen: als je die bril niet opzet die ik wel heb opgezet, en de leden van de stuurgroep ook hebben opgezet, ja, dan kan de kans zijn dat we langs elkaar heen gaan praten.

Het derde onderdeel: 2x1 of 2x2? De intensiteit op de N279 tussen Veghel en Asten groeit tot 2030 – en dat is het MRE-model dat we aan het begin van het proces hebben vastgesteld, dat dus tot 2030 reikt; we kunnen niet verder kijken op basis van ons beleid –, laat zien dat die weg op verschillende wegvlakken groeit van 18.000 tot 23.000 motorvoertuigen per dag. En omdat we ongelijkvloerse kruisingen gaan aanleggen, met uitzondering dan bij Veghel, is er ook geen nut of noodzaak nu om die weg al 2x2 te gaan maken. Daar komt bij dat we met smart mobility aan de slag gaan. Tussen nu en 2030 kan veel gebeuren, als je ziet ook welke afspraken we nu bijvoorbeeld aan het maken zijn, mijnheer Van der Wel, met die mooie bedrijven daar aan de N279, om te kijken hoe we juist logistieke bewegingen daar nog beter op elkaar af kunnen stemmen, dan zou het zomaar kunnen zijn dat het voorlopig ook nog niet nodig is om naar 2x2 te gaan. Stel nu even dat u zegt: nou, gedeputeerde, dat kan allemaal zijn, maar wat maakt ons het uit, weet je, we doen toch 2x2. Dan waarschuw ik u echt voor de juridische houdbaarheid van het voorstel dat u nu neerlegt. Ik heb het gezien bij de N69, we zien het bij andere projecten, ik maak echt liever de keuze dat we nu een besluit nemen op basis van een 2x1, omdat onze modellen – en als we daar al niet meer op kunnen bouwen, dan hebben we sowieso een ander gesprek – laten zien dat het niet nodig is. Zoveel als mogelijk, alles wat we maar kunnen bedenken, zeggen we wel: als hij 2x2 moet worden, dan zijn de grootste investeringen gedaan en het ziet er prima uit. Daarmee denk ik echt dat wij een goede stap voorwaarts zetten in deze regio.

De **voorzitter**: Van den Berg, interruptie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Als nou een meerderheid hier in de Staten wél graag meteen die 2x2-rijbanen zou willen, even afgezien van het juridische verhaal, zou u daar dan toch op in durven zetten?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nee.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dus u buigt eigenlijk vooraf voor clubs als de Brabantse Milieufederatie en acht dat belangrijker dan de wens van deze Staten begrijp ik?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nee.

De **voorzitter**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. De gedeputeerde heeft het ook over smart mobility, kijkend ook naar de lange omleiding. Het is ook 2x1, een lange omleiding 2x1 ten aanzien van de afweging om door Helmond het huidige tracé aan te pakken. Stel nou dat het inderdaad heel rooskleurig is, zoals u stelt, en dat smart mobility en andere partijen hier zeggen: 'Ja, dat gaat dé oplossing worden', zitten wij dan niet met een 2x1 in een mooi landschap?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Als u mij toestaat, mijnheer Bahar, een terechte vraag, maar ik kom zo toe aan de argumentatie voor de omleiding, en dat is precies weer dat spanningsveld waar we in zitten. Ik sta vol voor het dossier dat voorligt. Ook al zou die weg nooit 2x2 worden, zeg ik: dit is nog steeds het dossier waar ik hoop dat u vandaag voltallig 'ja' tegen gaat zeggen. Tegelijkertijd hebben we toch al nagedacht ... omdat op een aantal andere afwegingen, bijvoorbeeld op de kosten, daar kom ik zo toe, en als u het mij heel eerlijk vraagt: ja, het zal heel erg spannend worden, wil die weg altijd 2x1 blijven, alleen nú niet. Ik denk dat ook met het huidige dossier, laat ik maar zeggen, gewoon, ook al zou die altijd 2x1 blijven, het beste voorstel nu voorligt. Dat was 2x1 of 2x2.

Ben ik bij het vierde kopje, voor mij dan in ieder geval, de omleiding bij Dierdonk. Het was de meest lastige afweging in het dossier. Nadat we alles op een rij hebben gezet, is de keuze in de stuurgroep, met uitzondering van Gemert-Bakel, gemaakt om de omleiding te gaan aanleggen. En eventjes, ook voor de goede orde, want een aantal mensen hebben gezegd: 'ja, het MER-advies, zus en zo': nee, het MER-advies heeft alleen gevraagd om een extra toelichting, een extra onderbouwing, en die hebben wij ook gegeven in onze nota van antwoorden. Ik mag aannemen dat u die ook heeft gelezen, maar voor de volledigheid kunnen we dat hier nu natuurlijk prima nog een keertje doornemen met elkaar.

In 2017, misschien is het wel goed om ook dat even te zeggen, indachtig het amendement dat door vele partijen is ingediend, heb ik u geïnformeerd over de keuze. Sterker nog: bij het vaststellen van het SmartwayZ-programma was het al duidelijk, toen hebben wij het VKA, het voorkeursalternatief, in 2017 bestuurlijk vastgesteld. Daar bent u over geïnformeerd. U heeft ervoor gekozen om dat niet hier te gaan bespreken met zijn allen, nou prima. Dus ik ben alles verder gaan uitwerken en ik kan u nog meenemen in de argumentatie voor de omleiding, zoals we die als stuurgroep hebben gemaakt.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. De gedeputeerde refereerde aan een extra uitleg, een bijlage die hij heeft gedaan op de commissie MER. Het blijft toch wel zo dat de punten die de commissie maakt, gewoon in stand blijven? Want u kunt het wel beter uitleggen, maar daarmee veranderen de plussen en de minnen niet. Laat ik het zo maar zeggen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nee, dat klopt, mijnheer Van der Wel, maar ook daar kom ik zo op, 2x1 of 2x2, dat lijstje wat u noemt, dus als het altijd 2x1 zou blijven. Ik leg daar de realiteit van een waarschijnlijke 2x2 in de toekomst naast. Maar er is zo-even ook, ik weet niet meer precies door wie, geopperd alsof de commissie MER gezegd zou hebben dat het voorstel dat er nu ligt geen goed voorstel zou zijn, en daar neem ik even afstand van. De commissie MER heeft alleen aangegeven: kom nog eens

even met een extra onderbouwing waarom jullie als stuurgroep, alles overwegende, voorstellen om voor de omleiding te gaan, en daar wilde ik even precies op zijn.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Bevestigende dat de originele punten, plussen en minnen, voor de omleiding dan wel voor de bestaande weg gewoon in stand blijven, ongeacht de extra uitleg. Dat was duidelijk, ja.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): De argumentatie bestaat uit het feit dat de doorstroming verbetert, de leefbaarheid verbetert, de negatieve effecten van de omleiding goed gecompenseerd kunnen worden en de kosten op de langere termijn goedkoper zijn.

Op de eerste plaats de doorstroming. De berekeningen en de modellen lieten zien dat de omleiding bij Zijtaart niet zou doen waar hij voor bestemd zou worden, namelijk het doorgaande verkeer via de omleiding Zijtaart naar de A50 brengen - dat zou gewoon door Veghel heen gaan. Als die omleiding daar wel het juiste effect had gehad, had hij waarschijnlijk nu ook in het voorstel gezeten. Daar hebben we ervan afgezien, maar wat je bij Dierdonk ziet, is dat ongeveer de helft van het verkeer de omleiding gaat kiezen, de andere helft blijft op het huidige tracé. Maar nog belangrijker: van die helft, 80% van het vrachtverkeer zal ervoor kiezen om de omleiding te gaan volgen. Dat is een hele belangrijke plus, ook met het oog op de toekomst. Omdat er minder verkeer op de Wolfsputterbaan blijft rijden, neemt hiermee ook de bereikbaarheid van de stads- en dorpskernen af, dus dat is ook een plus voor Helmond-Noord, Helmond-centrum, Dierdonk en ga zo maar door. Als voor het aanpakken van het huidige tracé gekozen zou worden, dan zorgt dat ervoor dat de verkeersdruk op het wegennet in de wijken Helmond-Noord en Dierdonk gewoon stevig gaat toenemen. De omleiding zorgt er dus voor dat de ongewenste effecten in de wijken niet optreden.

De **voorzitter**: Interruptie Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, voorzitter, ik probeer het wel te begrijpen, maar vind het nog steeds lastig te bevatten dat u ervan uitgaat dat die 2x1 doorgaand verkeer zou weren. Maar de realiteit is wel zo, en ik zou het echt onwenselijk vinden als je naar de toekomst toe daar alleen maar een 2x1-baans achterhoudt, dat het verkeer zoekt naar de makkelijkste weg. Dus men zou ook straks, als er geen extra aanvullend 2x2-trace eventueel ligt, gewoon door Helmond kunnen blijven rijden. Is Helmond daar dan mee gebaat?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Als je nu de omleiding gaat aanleggen, wat ik net zei, dan blijft de helft van het verkeer op de huidige route. De andere helft - volgens mij is het 51%-49% zo even uit mijn hoofd, maar grosso modo fifty-fifty - gaat over de omleiding. Dus even los van 2x2 gaat dat gewoon gebeuren en 80% van het vrachtverkeer kiest sowieso de omleiding, en dan kom ik dadelijk weer op de leefbaarheid als het gaat over de geluidseffecten die dat heeft. En dan is de redenering nog: als, waar u ook om vraagt en waar ik straks positief op ga adviseren, het verkeer blijft toenemen, autonoom of anderszins, dan gaan die getallen alleen nog maar stijgen. Dus op het moment dat je de omleiding niet zou doen, dan kies je er te allen tijde voor dat al het verkeer, zoals de GroenLinkswethouder gisteren nog

tegen mij zei: Helmond heeft ook heel duidelijk aangegeven, als een van de partners in de stuurgroep, dat het geen tweede traverse wil door de stad. Zij zijn zich er enorm van bewust dat op dit moment de afweging moet plaatsvinden, niet alleen voor nu, maar voor de komende tientallen jaren, want zo lang blijven die kunstwerken liggen: hoe blijft het tracé van de toekomst lopen?

De **voorzitter**: Bahar, tot slot.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. En daar zit inderdaad ook mijn zorg. Toch ook een aanvullende vraag over een mogelijk toekomstig 2x2-tracé. Ik laat me er vandaag heel voorzichtig over uit, maar in de toekomst een 2x2-tracé, een lange omleiding, ik geloof er absoluut in dat dat de doorstroming verbetert, maar verwacht u ook dat die op alle andere elementen gewoon haalbaar en realiseerbaar zou kunnen zijn?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): De 2x2? Sorry, ik begreep hem even niet.

De heer **Bahar** (CDA): Stel dat er in de toekomst inderdaad een 2x2 nodig zou zijn, ook op de lange omleiding. Voor doorstroming zou hij zeker positief zijn, maar ten aanzien van natuur, leefbaarheid et cetera, zou hij daar ook op haalbaar zijn? Dus leggen we nu echt iets aan dat inderdaad toekomstvast is, wat van 2x1 naar 2x2 op alle elementen kan?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, zeker. Als we voor de omleiding kiezen – sterker nog, maar daar kom ik zo ook op bij de kosten –, is het veel makkelijker en op de langere termijn, als je alle maatschappelijke kosten bij elkaar rekent ook betaalbaarder, om de 2x2 te realiseren als die omleiding er is. Ja, absoluut.

De **voorzitter**: Van der Wel, interruptie.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Ik had het in mijn bijdrage over die afweging. U bent het toch wel met mij eens dat die omleiding Dierdonk gewoon ook heel veel negatieve effecten heeft, daar waar de bestaande weg verbeteren die effecten niet heeft?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zeker. Als het om natuurcompensatie gaat – maar daar kom ik zo op –, ja, in de ideale situatie leg je een omleiding aan waarin dat effect niet optreedt. Dat effect treedt wel op, maar dat kunnen we – ja, het is een ingewikkeld ambtelijk woord, maar ik gebruik het toch maar – mitigeren en daar zijn de plannen ook helemaal op uitgelijnd. Maar ik ontken zeker niet dat het, zeker voor de mensen die het letterlijk in hun achtertuin raakt, hele vervelende gevolgen heeft. Absoluut.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Ik wil het niet beperken tot iemand die daar toevallig woont en dan daar op die weg gaat uitkijken. Dat zou te makkelijk zijn, want het is geen nimby. Het gaat echt om die effecten in het geheel. Volgens mij benoemt u eigenlijk alleen de positieve punten van de omleiding, maar als u de negatieve punten zou noemen én de positieve punten van de doorgaande weg

verbeteren, komt u dan niet gewoon eigenlijk in het voordeel van de doorgaande weg verbeteren uit, zeker als u 2x1 beoogt op dit moment?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Op dit moment, volgens mij zit daar een groot verschil in strategie tussen u en mij. Ik wil niet alleen het slimste doen op dit moment, maar ik wil nu het slimste doen voor de komende jaren. Ik schuif ... maar goed, ik kom daar dadelijk ook nog op, u hoort mij hier echt niet ontkennen dat er ook negatieve consequenties zijn die gecompenseerd moeten worden bij dit voorstel. Het is alleen zo dat de stuurgroep een andere eindafweging maakt dan u, als het gaat over doorstroming, als het gaat over leefbaarheid, en dan vooral ook geluid. En als het gaat over de kosten - ja, ik maak toch echt vanuit de toekomstbestendige aanpak een andere opbouw dan u -, dan is de eindafweging er voor ons eentje dat wij voor de omleiding gaan. Maar dat laat onverlet dat u een aantal terechte punten aanstreept die heel veel zorgvuldigheid en aandacht van ons vragen in het vervolgproces. Dat is ook een van de redenen, bijvoorbeeld als het gaat over geluid, dat wij ... kijk bijvoorbeeld naar geluid. Als je voor de omleiding gaat, en zeker ook nog als die op termijn 2x2 zou worden, is de omleiding echt de facto, als je naar de regio kijkt op het gebied van geluid, de beste keuze. Daar heb ik u net in uw eerste termijn niet over gehoord, dat begrijp ik ook. En wat wij ook nog zeggen in het plan, op het moment dat daar waar voor de kleinere groep een negatieve geluidsbeleving gaat optreden, dat wij maximaal aan het kijken zijn over hoe we zelfs dat, zelfs boven de normen, omdat we via innovatiemaatregelen daar 4,5 miljoen euro extra aan besteden, hoe we dat kunnen compenseren. Ik zou bijna willen zeggen: volgens mij probeer ik juist alle feiten goed op een rij te leggen. Ik maak wel een andere afweging dan u en daar waar ik zeg: "Ja, dat is een negatief gevolg van de keuze", zijn wij maximaal aan het kijken hoe we die negatieve gevolgen toch een plek kunnen geven.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde vervolgt nu zijn betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Daarmee heb ik volgens mij ook het punt van leefbaarheid/geluid gehad. Om een beeld te geven: gebruikmaken van het huidige tracé heeft tot gevolg dat per saldo zeshonderd mensen meer last krijgen van geluid, mijnheer Van der Wel, en als je voor de omleiding gaat, zorgt dat er per saldo voor dat duizend mensen minder last hebben van geluid. Voor de mensen die door de omleiding geraakt worden, zijn wij nu heel erg duidelijk aan het kijken hoe we daar goed kunnen compenseren. Wij hebben overigens ook - ik ga ervan uit dat u dat allemaal gezien heeft, het is niet door iedereen genoemd - besloten om overal stil asfalt aan te leggen. We gaan kijken hoe we geluidsinnovaties kunnen toepassen en - laat ik die ook maar even onder 'leefbaarheid' pakken - ook op het gebied van ruimtelijke kwaliteit zijn we op dit moment zelfs letterlijk tot bij de mensen in de achtertuin aan het kijken wat we moeten doen om een goede inpassing te organiseren, zodat de mensen die anders misschien bang zijn dat ze die weg gaan zien, dat we zelfs op boompjesniveau, laat ik maar zeggen, aan het kijken zijn hoe we een goede inpassing kunnen organiseren. En ook daar zijn we niet terughoudend met de portemonnee, om het zo te zeggen ...

De **voorzitter**: De heer Van der Wel komt alleen zijn pasje halen. Gaat u verder.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dan de kosten. De ombouw van de N279 is begroot op 245 miljoen euro, dat is inderdaad 45 miljoen euro meer dan de aanpak van het huidige tracé, maar - en daar komt 'ie weer - de eerlijke vergelijking van mij is niet alleen kijken naar de kosten nu, maar ook naar de kosten op de langere termijn. Dat was ook een vraag van de heer Van den Berg, die zelf op locatie

was geweest. Het punt zit ook bij het onderliggend wegennet, dus die acht kunstwerken. Ik vind het trouwens wel heel erg vervelend dat u eigenlijk min of meer aangeeft dat ik aan het liegen ben, dat vind ik ook minder bij uw repertoire passen. Ja, u zwakt het nu non-verbaal iets af, maar 'jokkebrokken' is toch een beetje de definitie ervan, als ik dat aan mijn zoon uitleg. Het gaat over fietsbruggen, misschien is daar niet direct uw oog op gevallen – dat zou ook nog kunnen –, fietsbruggen Venuslaan, Rembrandtlaan, dus wij hebben bekeken, en op de duim, dat zeg ik er wel bij, beredeneerd dat, als je op termijn het huidige tracé 2x2 zou maken, je anderhalf keer de kosten kwijt bent van de omleiding nu.

De **voorzitter**: De heer Smeets was eerder voor de interruptie, maar ik meen dat de heer Van den Berg wilde reageren op iets wat de gedeputeerde zei. Zullen we dat even voor laten gaan? Ik geef u de gelegenheid te reageren.

De heer **Van den Berg** (PVV): Het punt is, zeker als ik die kosten daarbij zie, dat min of meer gesuggereerd werd dat die hele kunstwerken vervangen zouden moeten worden. Ik snap dat je natuurlijk aanpassingen aan de op- en afritten moet hebben en de aansluitende infra ook aanpassingen vergt, sowieso, alleen, ik vond de kosteninschatting daarvoor wel buitengewoon hoog. En dan denk ik: ja, daar is toch een beetje geplust links en rechts.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dat bedoel ik met dat jokkebrokken.

De **voorzitter**: Ja. De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik ben bang, na de vele discussies die wij in dit huis gehad hebben, dat wij het sowieso niet snel eens worden over kosteninschattingen, mijnheer Van den Berg. Ik wacht uw eerste offerte graag af als bouwbedrijf Van den Berg, dan hoop ik dat u het voor dat geld kunt doen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, kijk, het probleem is: onder leiding van de VVD hadden we heel veel kunnen investeren in tijden van crisis, dat je heel goedkoop kan aanbesteden. Nu zitten we met een enorme krapte op de arbeidsmarkt, waardoor ook dit soort projecten heel erg duur worden. Dus ik weet ook niet meer wat het prijskaartje op dit moment is.

De **voorzitter**: Goed. De heer Smeets, interruptie.

De heer **Smeets** (GL): Ja, dank u, voorzitter. U heeft het nu al een hele tijd gehad over de optie om te komen tot 2x2 in de toekomst, maar als ik het zo beluister, is het niet uw strategie om gewoon nu eigenlijk al te kiezen voor 2x2, want alles wordt voorgesorteerd? De tweede vraag die ik heb, maar misschien komt u daar straks op terug: we investeren 245 miljoen euro, en dan heb ik het nog niet eens over onzekerheden en onderbouwing, maar daar zit verder geen investeringsplan bij, exploitatieplan bij. Hoe kunnen wij als Staten onze controlerende taak vervullen? Dat waren er twee, sorry, voorzitter.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nee, wij sorteren nu niet voor op een 2x2, of er ligt nu geen voorstel dat die er komt voor een 2x2. Wat we wel doen, en dat vind ik juist heel krachtig aan het voorstel, is dat wij zo ver als mogelijk ook vooruit redeneren en niet onder stoelen of banken steken dat de kans aannemelijk is dat die weg ooit 2x2 moet worden, en dan wil ik niet in de spiegel kijken door te zeggen: goh, hadden we nou die 180 miljoen aan kunstwerken bij wijze van spreken maar net op een andere manier gedaan. Ik vind dat verantwoordelijk beleid.

Als het gaat over de kosten: wij zitten nu nog met risicomarges volgens mij van 30%. De laatste berekeningen zijn erop gebaseerd dat wij 245 miljoen euro, inclusief de risicoberekeningen, aan de gang kunnen. Dus dat is het voorstel dat nu voorligt.

De **voorzitter**: Smeets? Nee. Dan wil ik de gedeputeerde vragen te vervolgen.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Voorzitter. Dan kom ik bij compensatie. Er zijn inderdaad twee grote nadelen van de omleiding: de overlast die veroorzaakt wordt voor de bewoners langs de omleiding, en in het gebied van de Bakelse Beemden natuurlijk, en de doorkruising van enkele agrarische bedrijven, een aantasting van waarden op het gebied van natuur en waterhuishouding in de Bakelse Beemden en de landschapskwaliteit, stilte en rust. Wij hebben nu een PIP gemaakt en we zijn al op perceelniveau in gesprek om te kijken hoe wij, los van dat we gewoon die omleiding willen gaan realiseren, ervoor kunnen zorgen dat maximaal de waarden in het gebied niet slechter worden, en het liefst nog versterken ook. We zijn ook in gesprek met agrarische ondernemers, want natuurlijk is zoveel mogelijk erop ingezet om via minnelijke verwerving goede herbegrenzingsen te doen en goed te kijken naar wat dan de mogelijkheden zijn. We spreken daar nu ook over met het college van Helmond, het waterschap en het college van Gemert-Bakel. Gemert-Bakel zit daar uiteraard wel in een ingewikkelde positie, maar we zijn op dit moment wel met de inwoners en met anderen aan het kijken hoe wij zo goed als mogelijk die 45,3 ha kunnen compenseren. Overigens is het niet zo, wat even werd gesteld, dat er voor 45,3 ha aan natuurschade wordt veroorzaakt. Er zitten ook andere waarden in als geluid en belevingswaarde, dus we gaan meer compenseren dan dat er in de ogen van de heer Van der Wel - misschien mag ik dat zo voor hem definiëren - vernietigd zou worden.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. De gedeputeerde zegt: we doen meer dan nodig is. Dat heb ik vaker gehoord, voorzitter. Dat moeten we nog maar afwachten. Maar een feit is dat u een zienswijze hebt ontvangen van de BMF, die zegt: u wijst gronden aan die al in gebruik zijn voor andere doeleinden, voor andere compensatieplannen, je kunt niet eindeloos dubbel compenseren. En het twee punt is: we gaan steeds in die bestaande natuur compenseren in de EHS, dus de facto krijgen we ook weer minder compensatie, minder natuur.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nou, de vraag is: hoe gaan we dat nou doorbreken? Want ik neem aan dat het college ons ook aan uw kant wil hebben, mensen die echt voor die natuur gaan, maar het is geen overtuigend verhaal wat hierin staat als het gaat om compensatie.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat ben ik niet met u eens. Ik ben het trouwens ook niet eens met de insinuatie die u in uw eerste termijn neerlegde, dat wij onze afspraken niet na zouden komen. Ik daag u echt uit om aan te tonen waar dat dan zo is. Ik ben het ook totaal niet met u eens dat dit college niet vol aan het inzetten is om, laten we zeggen, de natuuropgave te realiseren. Ons landschap, onze omgeving, mijnheer Van der Wel, is in beweging, en wat we dan proberen te doen op het moment dat vanuit de mobiliteit, vanuit de economische kracht van de oostkant van de Brainportregio, duidelijk is dat er knelpunten moeten worden opgelost: dan gaan we goed mogelijk kijken hoe we de negatieve effecten daarvan kunnen compenseren. Sterker nog: ik zou het echt heel erg vervelend vinden ... Op het moment dat we bijvoorbeeld nu vanuit de waterbergingsopgave kijken naar de N279-Noord, wat daar is gebeurd, dan kunt u zeggen vanuit een idee van 'ooit is iets precies op perceelniveau A en B bedacht en dat mag nooit veranderen', ja, zo zit de werkelijkheid niet in elkaar, mijnheer Van der Wel. Dus wij kijken zo goed als mogelijk, als we dit plan realiseren, hoe we er dan misschien zelfs nog wel beter uit kunnen komen dan nu. We zijn met alles en iedereen in gesprek, met terreinbeherende organisaties, met het waterschap, en ik heb de overtuiging - maar ik ben ergens ook een klein beetje bang dat ik u daar vandaag niet van kan overtuigen - dat het er straks misschien zelfs nog wel mooier uitziet dan nu het geval is.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel, korte reactie.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Het was heel veel, maar ik wil er toch op ingaan. Voorzitter. Als deze gedeputeerde voor natuur was geweest, dan hadden we enorm veel natuur gehad, want u zegt dat die afspraken over natuur zijn gemaakt en u zegt dat de compensatie voor elkaar komt. U gelooft mij niet op mijn woord, u hoeft mij niet te geloven, het is wat de Rekenkamer de laatste keer heeft geconstateerd, dat op het moment dat de provincie natuurcompensatie uit handen geeft aan gemeenten, het vaak misgaat, dat het niet de natuur moet zijn, of dat er geen natuur is zoals afgesproken met de provincie. Dus ik wil eigenlijk vragen: neem die compensatie zelf ter hand, ga dat zelf goed controleren en uitvoeren, en ga dat ook aan de voorkant regelen. Ik ben niet voor die omleiding, maar als u die natuur aantast, regelt u dan alles aan de voorkant en niet achteraf.

De **voorzitter**: Oké, uw punt is helder ...

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dus ik hoop dat u dat wilt toezeggen, en verder vraag ik me af ...

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel, met alle respect, maar nu ga ik toch even ingrijpen. U mag interrupties plegen, maar u gaat nu echt voortdurend vijf, zes, zeven punten met hele betogen brengen. Kort en kracht één vraag per interruptie, want anders gaan we het debat echt veel te lang laten duren. Het spijt me dat ik het zeggen moet. U krijgt nog één gelegenheid, maar daarna moeten we echt tempo in het debat weten te houden. Ga uw gang.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Tempo, daar ben ik voor, voornamelijk als het om natuurcompensatie gaat. Voorzitter. Dus ik had die twee punten genoemd. Het laatste punt dat ik wilde noemen: De mensen krijgen natuurlijk wel een geluidsscherm. Wat gaat u doen aan het geluid richting de andere kant, richting de natuur? Wat gaat u daarvoor regelen?

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, ik heb een aantal dingen gehoord. In de eerste plaats een oproep om ooit gedeputeerde voor natuur te worden. Ja, je weet nooit hoe het loopt, maar volgens mij moet ik daar op dit moment niet al te lang op ingaan.

U vraagt ook om de afspraken die wij hierin opschrijven, na te komen. Ja, evident. Het kan wel zo zijn dat er verschil zit in de wijze waarop we dat gaan uitvoeren, hoe u daarnaar kijkt, en ik. Ik vind het juist belangrijk dat we maximaal kijken hoe we met de opgave die we hebben meerwaarde kunnen creëren. Dat zie je ook bij de N69. Ik wil vooral niét zeggen: 'Nou, goh, we hebben nu ingetekend.' Daarom hebben we juist ook die ruimejasmethode. Dat betekent niet dat we onze ambities niet serieus nemen, het betekent het tegenovergestelde. Op verzoek van de regio hebben wij, juist om te kijken welke natuurplannen, welke ecologische plannen er ook vanuit de gemeenten zijn, een breed bereik in de regio gedefinieerd, waarin we zeggen: daar gaan we die 45 ha realiseren. Om u enigszins gerust te stellen: 40 ha is al in overheidsbezit, dus we moeten in een aantal jaren 5 ha zien te vinden en we gaan dan juist met de gemeenten, en niet als provincie eenzijdig, en het waterschap, heel goed kijken waar dan precies die hectaren plaatsvinden, ook bijvoorbeeld bij de N629 en, sterker nog, Oosterhout-Dongen, waar we het een paar weken geleden over hebben gehad, waar zelfs de oproep is gedaan, door D66 volgens mij: ga eens even goed kijken of je niet juist tot een herbegrenzing van de EHS of van de EVZ's moet komen. Ik vond dat een heel slimme suggestie en ik heb het er afgelopen maandag ook met die gemeenten over gehad, om te kijken of we zo misschien wel nog meer waarde kunnen creëren.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog nu. Uw pasje, mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Geluid was ook nog een derde punt. Wat ik al aangaf, kijken we daar naar stil asfalt. Alle wettelijke maatregelen doen we, we gaan zelfs nog de aanpassing in het Actieplan Geluid meteen van toepassing verklaren, dus die extra dB-opgave, laat ik maar zeggen, wat tot gevelisolatie kan leiden en we zijn met innovatieve geluidsmaatregelen bezig, waar we dus extra geld voor uittrekken, en die kunnen op het hele tracé worden toegepast.

Voorzitter. Dan ben ik bij de moties en amendementen. Het eerste amendement, ja, daar gaat nog één opmerking aan vooraf, en die heeft met een aantal moties en amendementen van de PVV te maken. Daar waar ik de meedenkkraft van de heer Van den Berg over het algemeen enorm waardeer, zoals we dat ook, laat ik maar zeggen, bij Hooipolder onlangs, nou ja, nog net niet met applaus, tot ons hebben genomen, ga ik hier toch echt even een stap terughoudender zijn, en wel om twee redenen. Op de eerste plaats: Waar ik het afgelopen kwartier/twintig minuten - ik heb geen idee - heb gehamerd op juridische houdbaarheid, ga ik nu ook geen misverstanden laten bestaan over het plan dat we vandaag aannemen. Ik ben daar heel terughoudend in de categorie 'meedenken'. En ten tweede - ik twijfel even of ik het zal zeggen, maar ik doe het toch maar -: Ik begrijp een aantal moties en amendementen van u niet zo goed. U vraagt onder andere om de Ruit niet onmogelijk te maken en zo, maar het VKA van de Ruit was toch volgens mij klip en klaar. Daar zat een omleiding in bij Dierdonk. Volgens mij kun je niet van twee walletjes eten. Je kunt me niet iedere week tweeten met de vraag 'Van der Maat, wanneer komt die Ruit nou?' en tegelijkertijd nu moties en amendementen indienen waarin je eigenlijk zegt: ik wil die Ruit niet. Weet even dat dat bij mij nogal heeft meegewogen om dadelijk een paar keer 'ontraden' te zeggen.

De **voorzitter**: Van den Berg, interruptie.

De heer **Van den Berg** (PVV): In uw geschiedenis zou u weten dat de PVV altijd heeft gezegd dat die omleiding bij Dierdonk, en overigens ook de omleiding bij Zijtaart, niet nodig was. Vandaar ook de motie voor Veghel. Daar heb ik alles met u doorgerekend, toen hadden we ook nog wat voor de aansluiting bij de A50, dat kwam niet uit, maar wij zijn altijd tegen deze omleiding geweest, laat dat duidelijk zijn, en

vóór de Ruit. We hebben altijd gezegd dat dat op het huidige tracé inpasbaar zou zijn. Even voor de orde.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik snap dat dat niet in 140 tekens past.

Amendement 1. 'Rekening houden met aansluiting Noordoost-Corridor', ontraad ik. Ik wil vooral duidelijkheid hebben over het huidige voorstel, dat we dat aannemen.

Amendement 2 ontraad ik ook. Volgens mij hebben wij een hele goede, toekomstbestendige aanpak.

Amendement 3, daar moet ik even wat langer bij stilstaan. Het is een amendement dat de suggestie wekt dat je uit de ketting die we hebben gemaakt van allerlei schakeltjes die aan elkaar hangen, er zomaar eentje uit zou kunnen trekken, en dat is gewoon niet zo. Dus daar moet ik even heel nauwkeurig op definiëren. In de techniek kan dit amendement niet. We hebben een kaartenhuis gebouwd, een gesloten ketting, je kunt er niet zomaar een onderdeelje uit trekken, want dan kies je er eigenlijk voor om het hele pakket dat we nu hebben voorgelegd, over het huidige tracé, nu en in de toekomst, te laten lopen, terwijl we niet hebben uitgewerkt wat dat op detailniveau betekent. Je kent de effecten niet en dus daarom zou je eigenlijk een voorstel doen waarvan je niet precies weet wat je gaat doen. En dan komt 'ie: dan zal de bestuursrechter ook zeggen dat we een onzorgvuldige voorbereiding hebben gehad als Staten, temeer omdat de inspraak volledig is gebaseerd op het VKA dat wij in 2017 ook aan u hebben toegezonden. Stel dat u hier vandaag zou besluiten dit amendement aan te nemen, dan betekent dat eigenlijk dat de hele procedure gewoon twee, drie jaar wordt teruggeworpen, omdat er allerlei nieuwe doorrekeningen moeten gaan plaatsvinden, en te beginnen ook omdat dan, nadat, met uitzondering van Gemert-Bakel, alle gemeenteraden en colleges hebben gezegd dit plan te willen, dat hele proces weer helemaal opnieuw kan beginnen. Dus absoluut ontraden.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik begrijp heel goed dat, als je één schakel ertussenuit haalt, je ketting er heel anders uit kan zien. Tot zo ver ga ik hellemaal mee met de gedeputeerde. Maar het is natuurlijk wel zo, gedeputeerde, dat u in het vooronderzoek die twee varianten met elkaar hebt vergeleken, variant 1, de bestaande route verbeteren, en de omleiding, variant 3. Dus u heeft het voorwerk gedaan en ik kan me niet voorstellen dat de gemeente Veghel in één keer bezwaar gaat maken als de gemeente Helmond een ander besluit zou willen nemen, een andere keuze voorgelegd zou kunnen worden. Dus u heeft het voorwerk gedaan, u heeft de rekenmodellen klaarblijkelijk niet, wat ik vreemd vind, want u heeft die afweging moeten maken, ook voor de toekomst, dus dan moet u die maar even gaan zoeken. Maar wat zou nou de termijn zijn dat u zegt: ik heb een aangepaste PIP, die bespreek ik bestuurlijk en als dat akkoord is, dan kan ik het ter inzage leggen? U gaat me toch niet vertellen dat u dan twee jaar verder bent?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Wel, als u bedenkt dat ik vier jaar nodig heb gehad om dit voor elkaar te krijgen. We hebben natuurlijk op basis van het VKA, tot dat niveau hebben we ze beide uitgewerkt, daarna ga je detailleren. Maar belangrijker nog: het hele proces van consultatie – en dat is de manier waarop ik werk: dat ik echt een voorstel wil neerleggen waar iedereen ook in het voortraject zijn of haar mening over heeft kunnen geven –, dat begint dan weer opnieuw. En dan moeten we weer een nieuwe nota van zienswijzen maken, zes weken, zes weken, nou, u kent de hele procesgang. Nou ja, laat

het geen twee jaar zijn, dan is het in ieder geval anderhalf jaar. Maar, en dat zou ik ook willen zeggen tegen alle partijen – ik begrijp dat de motivatie voor de ene partij om hier haar logo op te zetten weer een andere is dan voor de andere –: als je hier voor stemt, dan stem je eigenlijk voor het idee dat je gewoon het hele project niet wilt. Dat zal iedereen echt even goed in de oren moeten knopen.

De **voorzitter**: Van der Wel, een korte reactie.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, daar waren alle indieners het over eens, dat dat in ieder geval niet de bedoeling is en dat dat er ook niet staat. Dus dat wil ik even uit de wereld helpen. Wat de indieners beogen, is om op basis van de inhoud, die u zelf heeft aangeleverd, de kwalificaties die u heeft gegeven op al die onderwerpen, geluid et cetera, te kiezen voor die die het beste scoort, en dat is de doorgaande weg, die ook financieel nog aantrekkelijker is. Dus dat is de basis voor het amendement. U zegt dat het heel veel tijd gaat kosten, maar u heeft heel veel werk al gedaan, dus dat gaat geen vier jaar kosten. Ik kan me voorstellen dat het langer kost, maar aan de ene kant kan de gemeente Helmond een andere keuze maken en aan de andere kant krijgt u Gemert-Bakel mee, dus dan heeft u eigenlijk alweer een partij gewonnen. Dus er zijn even veel voordelen als nadelen en ik denk dat de gedeputeerde het met mij eens is dat zorgvuldigheid, op basis van die inhoud en die punten, belangrijker is dan snelheid.

De **voorzitter**: Goed. De gedachten lijken me gewisseld. Wil de gedeputeerde nog reageren? Anders wil ik hem verzoeken ... Ja?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, op één punt. De intentie snap ik, alleen, het is mijn verantwoordelijkheid om de consequentie daarvan te duiden. De consequentie van het aannemen van dit amendement is dat je zegt dat we het hele plan gaan realiseren op het huidige tracé bij Helmond. Mijn voorspelling is: dan gaan we nat bij de rechter. Dus consequentie is: dan gaat het hele project onderuit.

Dan ben ik bij motie 1 van het CDA, 'Onderbouwing omleiding Dierdonk'. Die ontraad ik, eigenlijk omdat ik uw tweede motie sterker vind. Die wil ik dan eigenlijk ook als 'geen bezwaar' duiden. Waarom 'geen bezwaar'? Het zit in onze aanpak dat wij afspraken gaan maken over monitoring, juist om de problemen voor te zijn. Die afspraken hebben we nog niet gemaakt, dus ik zie het als steun in de rug om dat met deze motie voortvarend met de verschillende gemeenten op te pakken.

Dan ben ik bij motie 3 van de PVV. 'Onderzoek naar slimme oplossing Veghel: de Luikse spookrijder'. Ja, mijnheer Van den Berg, kan ik die met een toezegging afdoen? Nee, ik ontraad hem, want op het moment dat ik 'geen bezwaar' zeg, dan roep ik twijfels af over de oplossing die wij nu hebben voorgesteld. De geest van de motie vind ik heel sympathiek, maar ik ontraad hem op dit moment.

De motie 'Ruit Eindhoven-Helmond' ontraad ik. Ik verwijs naar eerdere gesprekken.

Motie 5, '3-baans tussen Veghel en Beek en Donk' ontraad ik ook.

Motie 6, 'Geen doorgaand vrachtverkeer op N279 tussen A50 en A67'. Ja, hoe graag ik het ook zou willen, wij mogen geen kentekens registreren. Die ontraad ik ook.

Tot zo ver, voorzitter.

De **voorzitter**: Motie 7 had u al gehad? O nee, sorry, motie 7 lag hier op de verkeerde stapel. Van den Berg, tot slot.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Een klein vraagje. Dat verbod mag er ook zonder scanning komen, dus voor mijn part zonder handhaving, als het bord 'an sich' maar duidelijk is. Ik ken in Duitsland vele voorbeelden waar dit toegepast wordt, bijvoorbeeld Bochum, waar het ook heel goed werkt en men

zich er goed aan houdt. Ook daar heb je een afsnij-route, zeg maar. Dit is puur om de weg daarvoor te laten dienen waarvoor hij is voor de regio.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Ja. De gedeputeerde tot slot.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zou ik de heer Van den Berg mogen uitnodigen om de motie anders wat om te katten, om de minister op te roepen dat, als ze toch aan de slag gaat met de plannen voor – hoe heet dat ook alweer – de vrachtwagentaks laat ik maar zeggen, te bewerkstelligen dat deze manier van sturen van vrachtverkeer ook een mogelijkheid wordt? Deze motie ontraad ik. Als zo'n type motie komt, lees ik hem goed en zou het zomaar kunnen zijn 'geen bezwaar'.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording en stel voor dat we meteen doorgaan met een korte tweede termijn. Mevrouw Otters van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, dank u wel. Dank u wel ook voor de beantwoording van de gedeputeerde; het was, denk ik, langer dan twintig minuten.

Vandaag kiezen wij niet alleen voor nu, maar ook voor straks, en wij concluderen dat de gedeputeerde zich gehouden heeft aan de opdracht die hij heeft gekregen, drieënhalf jaar geleden. Hij is voortvarend te werk gegaan, samen met de stuurgroep in de regio, inclusief een vertegenwoordiging van de gemeente Helmond. Feitelijk is dit een dossier dat voldoet aan een flinke checklist, net als die van een piloot die, voordat hij met het vliegtuig kan starten, de lijst afvinkt: bereikbaarheid, doorstroming, veiligheid, smart mobility, innovatie en duurzaamheid. Wij zullen daarom ook voor dit voorstel stemmen.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Otters. De CDA-fractie, de heer Bahar, geen behoefte aan een tweede termijn. De SP, mevrouw Arts. Ga uw gang.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had al aangegeven dat wij als fractie met dit voorstel in gaan stemmen, maar ik heb nog één opmerking richting gedeputeerde. Ik wil graag gearresteerd hebben dat wij in de commissievergadering de toezegging van u gekregen hebben dat u ook kijkt naar energiematregelen in de geluidswal, of er mogelijkheden zijn om die aan te brengen.

De **voorzitter**: Oké, dank mevrouw Arts. De heer Kutlu. Nee. Maas, PvdA. Geen behoefte aan een tweede termijn. Smeets ... Excuus: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Zelfs wij zijn wel eens een beetje traag, voorzitter.

Ja, voorzitter, de PVV verheugt zich ontzettend op de komende verkiezingen, als er, hopen we, een frisse rechtse wind door dit huis gaat waaien en de automobilist nou eens bediend wordt van automobilistvriendelijk beleid. Dat wil zeggen dat we dan meteen weer de Structuurvisie Brainport-Oost deel D op gaan pakken voor de best haalbare oplossing, en dat is de Ruit om Eindhoven.

Een paar opmerkingen, even technisch gezien. De anderhalf keer duurdere omleiding bij Dierdonk, als we het op het huidige tracé aanleggen: is dat anderhalf keer duurder dan de 245 miljoen euro, of is dat duurder dan die 45 miljoen euro van die omleiding? Welk bedrag kan ik daaraan hangen? Ik breng in herinnering dat de hele ombouw van de N261 ruim onder de 100 miljoen euro is gebleven, vandaar. Het leek mij wat aan de dure kant. Dat is nog even een vraag die ik heb.

Wat betreft motie 3, en dat is die Veghelse oplossing: Wij zeggen niet dat de door u gekozen oplossing slecht zou zijn, we willen gewoon een onderzoek om te kijken wat het meest ideale doorstromingsbeeld geeft, dus wat het beste is.

En nogmaals wat betreft het vrachtwagenverbod: Saar kunnen we wat mij betreft het woordje 'digitale handhaving' uit schrappen. Ik weet niet of dat zo even kan, maar de intentie moet zijn dat de weg daarvoor is waarvoor hij bedoeld wordt, en dat is voor het regionale verkeer, het regionale bedrijfsleven en de mensen in de regio, en geen sluiproute wordt, zeker niet voor vrachtverkeer, van vrachtwagens die vanuit Rotterdam of Amsterdam richting Venlo en het Roergebied willen.

Dat was het belangrijkste wat ik nu had.

De **voorzitter**: Dan ben ik bij de heer Smeets van de fractie van GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Dank, voorzitter, dank, gedeputeerde voor de beantwoording van een aantal vragen.

Voorzitter. Wij kunnen niet instemmen met dit voorstel. Klein puntje net: 30% eventueel risicomangement, dus het kan zijn dat er nog eens een 70 miljoen euro bovenop zou kunnen komen bij de 245 miljoen euro die nu hier, zeg maar, in het budget zou zitten. Geen onderbouwing ontvangen. Wij zien hier het duidelijk voorsorteren op een 2x2-oplossing. Dus kiezen we dan, zeg maar, voor die 2x1 als er dan gestemd gaat worden, of kies je dan voor die 2x2? Dat zou ik aan de andere collega-Statensleden willen zeggen.

Daarnaast hebben we het gehad over de verkeerstellingen. De gedeputeerde heeft bij de themavergadering ook aangegeven dat we daar werk van moeten maken, want het zijn modelmatige berekeningen. Mijn ervaring is in de afgelopen jaren: die keren dat ik zelf op pad ben geweest, met GroenLinks, alsook met belangenorganisaties, kwam ik zelf tot andere tellingen overdag dan de modelmatige berekeningen die we soms door de provincie hanteren. Dus ik zou graag ook een oproep willen doen aan alle collega's in Provinciale Staten: kijk even goed waar we vandaag mee instemmen.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Smeets. De fractie 50PLUS ziet af. Van der Wel, Partij voor de Dieren, nog een tweede termijn? Ga uw gang.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Waar ik een beetje bang voor was aan het begin van dit debat, is eigenlijk ook gebeurd, want mede door mijn eigen interrupties is het een soort van technisch armpje drukken geworden met de gedeputeerde en een soort welles-nietesspel. Dat klinkt natuurlijk mooi, maar dat is het niet, want het maakt de discussie niet duidelijker. Wat wel duidelijk is, is wat er de afgelopen weken is gebeurd: de signalen die gekomen zijn vanuit de mensen in Dierdonk, maar ook uit andere delen van Helmond, de signalen dat zij vinden dat zij niet zo goed gehoord zijn over dit hele traject. Het is natuurlijk lastig om je te verzetten tegen een gedeputeerde die zegt dat hij het hele bestuurlijk overleg achter zich heeft, want dat is eigenlijk een argument waarom de meeste partijen nu meegaan in de hele redenering. Dat vind ik heel erg jammer, want waar het om gaat is dat wij moeten uitgaan van de basis die ons is aangeleverd, waaruit blijkt dat variant 1, verbetering van de bestaande weg, beter scoort dan variant 3, de omleiding. Op het moment dat we dat gewoon niet meer accepteren met zijn allen, kunnen we net zo goed de ambtenaren die al dat werk voorbereiden naar huis sturen en gewoon van tevoren afspreken dat wat in het bestuurlijk overleg of elders allemaal besloten wordt, dat gewoon het leidend thema moet zijn van deze vergadering, en niet zozeer de feiten zelf.

De **voorzitter**: Interruptie Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Mijnheer Van der Wel, u doet ons geloven alsof iedereen tegen die omleiding is, maar in de stuurgroep waarin alle regiobestuurders in een moeilijk proces de afgelopen vier jaar volop in de weer zijn geweest en alle voors en tegens hebben afgewogen, hebben zij in meerderheid, met

uitzondering van één gemeente, Gemert-Bakel, alle voorgestemd voor dit voorstel. Hoe kunt u dan reageren zoals u nu reageert?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Maas** (PvdA): Legt u deze meningen allemaal terzijde?

De **voorzitter**: Van der Wel heeft het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik zeg u – en dan moet u goed luisteren wat ik zeg, want uw reactie is altijd hetzelfde: als mensen klagen zijn het eenlingen en als, zeg maar, de bestuurders vanuit het bestuurlijk overleg iets zeggen, dan is dat namens iedereen, of in de meerderheid. Maar de vraag is dus: wat nu als die mensen die u ook bereikt hebben, zeggen: 'Ik heb daar nooit iets over gehoord aan de voorkant'? Dan hoor ik dat de gedeputeerde bij iemand op de koffie is geweest, en dat is heel bewonderenswaardig, maar ik hoor ook het verhaal dat de dorpsraad een mening heeft gegeven over dit plan, waartoe ze helemaal niet gerechtigd waren en waarbij ze ook de mensen niet gevraagd hebben, in een soort enquête of wat dan ook, een peiling of wat dan ook, een referendum voor mijn part: hoe staan jullie er tegenover? Dus ik bedoel: u heeft het gelijk aan uw kant, want bestuurlijk klopt het allemaal, de mensen hebben de gemeenteraad gekozen, die hebben een gedeputeerde afgevaardigd, de wethouder zat aan tafel bij die gedeputeerde en die zijn er uitgekomen ...

De **voorzitter**: Mijnheer Maas tot slot, tweede reactie.

De heer **Maas** (PvdA): Ja, maar u legt twee punten aan de zijkant, met alle gemak. En dat is één: in het voorstel van de gedeputeerde staat duidelijk geschreven dat er negatieve consequenties zijn, dus daar wordt wel degelijk rekening mee gehouden, maar in het algemeen belang worden er andere stappen genomen. En twee: u geeft ook aan dat er niet geluisterd wordt, maar ook de gedeputeerde heeft tot twee, drie keer toe gezegd, en ook in de stukken vermeld, dat er wel geluisterd is. Waarom gaat u dat steeds weer ontkennen?

De **voorzitter**: Van der Wel tot slot.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik begrijp heel goed wat u zegt. U zegt: "De gedeputeerde heeft heel goed geluisterd in het bestuurlijk overleg", en dat zou ik ook doen als ik gedeputeerde was, want daar moet je toch op varen. Maar wat ik ook zeg, en daar kunt u niet aan voorbijgaan, is: hebben de mensen in Dierdonk zich uitgesproken over deze hele rondweg? Nou, daar kunt u niet zo volmondig 'ja' op zeggen. Bestuurlijk heeft u helemaal gelijk, het klopt helemaal, ik heb het u uitgelegd, dat klopt helemaal, maar toch is dat gevoel daar dat de mensen zeggen: "Die omleiding is ons nooit gevraagd, het is misschien ergens bedacht, maar nooit aan ons voorgelegd." Als u mij kunt zeggen: "Toén is dat voorgelegd aan de mensen uit Helmond en Dierdonk", oké, prima, dan ga ik daarmee akkoord, maar dat is niet zo.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Wat ik wil zeggen, ook richting de gedeputeerde: wij hebben een ambtelijk apparaat, die hebben die stukken voorbereid, die hebben ons die afweging meegegeven en als je gewoon 'sec' de plussen en minnen bij elkaar optelt, is de huidige weg, door die te verbeteren, een

beter alternatief dan die andere. En dan zegt u: "Ik noem de positieve punten van de omleiding, en toekomstbestendigheid." Ik vind niet dat we daarover moeten praten, want we hebben het niet over een 2x2, we hebben het over de bestaande weg en dan vind ik het ..., ja, u heeft helemaal gelijk, u benadrukt allemaal wat u gaat doen en hoe goed dat allemaal is, maar u benadrukt niet de negatieve effecten voldoende. Ja, ik vind dat toch jammer ...

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, dat is mijn mening.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel. Dan kijk ik naar de heer Vreugdenhil. Geen tweede termijn. Ockers ook niet. Dan meld ik u dat intussen is ingediend motie 6A, die wordt zo digitaal verspreid. Het woord 'digitale handhaving' is daarin geschrapt, als ik goed ben geïnformeerd.

Motie M6A 'Geen doorgaand vrachtverkeer op N279 tussen A50 en A67'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 7 december 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 70/18 A PIP N279 Veghel - Asten;

constaterende dat:

- met de opwaardering van de N279 deze weg een aanzuigende werking kan hebben op (sluip-)vrachtverkeer tussen de A50 en de A67;
- vrachtverkeer zonder bestemming tussen de A50 en de A67 de weg onnodig drukker maakt en extra overlast geeft;

overwegende dat:

- het weren van vrachtwagens op sluiproutes elders in Europa succesvol toegepast wordt (bijvoorbeeld Bochum A40-A43);

roepen het college op:

om onderzoek te doen naar de mogelijkheid voor een verbod voor doorgaand vrachtverkeer zonder bestemming tussen de A50 en de A67 op de N279 tussen de A50 en de A67.

En gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

De **voorzitter**: Ik wil de gedeputeerde vragen of hij in staat is de laatste punten in tweede termijn nog te beantwoorden. De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank, voorzitter. Nog een paar opmerkingen. Mevrouw Arts: herbevestiging dat we kijken naar welke mogelijkheden er zijn om energie en geluidswallen te combineren. De zekerheid heeft u niet, maar we kijken er wel naar. Kijk bijvoorbeeld naar de N69, wat we daar aan mooie gunning hebben kunnen doen: de eerste energieneutrale weg in onze mooie provincie. En Veghel heeft ook al aangegeven juist dat soort koppelingen te willen maken, dus ook vanuit hun lokale opgave. De heer Van den Berg. Die anderhalf keer duurder, die is in vergelijking tot als je de omleiding 2x2 zou maken, dus het omleidingsgedeelte.

Motie 3 ontraad ik. Hij doet afbreuk aan het PIP dat we nu hebben en wekt valse verwachtingen dat we dat mogelijk zouden kunnen maken. Wat ik wel wil doen, maar dat zit in onze smart-mobilityaanpak, is dat we natuurlijk heel goed gaan kijken hoe we de VRI's die daar komen op de slimste manier, laat me zeggen, ook in de doorgeleiding naar de A50 en naar de N279-Noord vorm gaan geven.

Motie 6A. Hoe graag ik het ook zou willen, ik wil geen valse verwachtingen wekken dat we op dit tracé dat voor elkaar zouden kunnen krijgen. Ik wil u wel de toezegging doen om generiek te kijken, indachtig

wat de minister nu aan het doen is op alle bewegingen in de transportsector, of hier mogelijkheden voor zijn. Die toezegging doe ik u, maar ik ga de motie ontraden zoals die hier voorligt, omdat ik daarmee de verwachting afgeef dat we dat op dit tracé al voor elkaar zouden kunnen krijgen.

GroenLinks: de marge van 30% die ik noemde, daar moet ik op terugkomen, met dank aan de hulplijn ambtelijk. Het is 15%. Overigens is dat risico én meevallers. Als we die 15% nodig hebben, hoop ik dat die aan de goede kant valt.

Tot slot in de richting van de heer Van der Wel. U vertelt het heel rustig, en dat vind ik sympathiek, maar ik wil echt afstand nemen van de kwalificaties die u dit proces toedicht. Ik vind dat geen recht doen aan het harde werk dat hier drieënhalf jaar is gedaan. Dat wij een verschil van inzicht hebben over hoe je wel of niet toekomstbestendig zou moeten redeneren bij dit soort grote, belangrijke besluiten, nou ja, dat kan, dat hebben we vandaag gezien. Maar tegelijkertijd vind ik dat u het proces dat wij hebben doorlopen, diskwalificeert.

Ik wil hierbij ook alle mensen bedanken die de afgelopen jaren zo enorm veel tijd en effort hebben ingezet, van werkateliers tot inspraakavonden, enzovoort, enzovoort, en niet alleen in de bestuurlijke kamer, wat aangeeft: het is echt een breed proces geweest. Ik ben er trots op en ben ook blij dat we dat hier vandaag met elkaar kunnen bespreken. Ik wens iedereen een heel goede afweging. Tot de mensen die denken 'ja, misschien moet ik maar voor het amendement zijn om de omleiding eruit te halen', zeg ik: doe het niet, want als je daarvoor stemt, dan stem je tegen het hele voorstel, want je weet wat de consequentie is. En tot de mensen die denken 'ja, ik had het liefst meteen 2x2 gehad', ja, verplaats je nou in de schoenen ook van een bestuurder die gewoon besluiten wil nemen die uiteindelijk ook daadwerkelijk voor elkaar komen, en dat is iets anders dan roepen over hoe het allemaal wel even zou kunnen gebeuren. Dat is het verschil tussen makkelijke politiek en bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen. Ik hoop dat u vandaag met mij die verantwoordelijkheid wilt nemen om de regio een stap vooruit te krijgen.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Hiermee is dan een einde gekomen aan de tweede termijn van de zijde van uw Staten. Ik rond de beraadslagingen af. De stemmingen volgen later, na, schat ik in, de behandeling van het volgende punt op de agenda.

69/18 Statenvoorstel Herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven

Afgevoerd.

77/18 Statenvoorstel Vaststellen provinciaal inpassingsplan 'PAS Leegveld, Deurne'

78/18 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het provinciaal inpassingsplan 'PAS Leegveld Deurne'

De **voorzitter**: Aan de orde is het Statenvoorstel Vaststellen provinciaal inpassingsplan 'PAS Leegveld, Deurne'. De fractie van de VVD heeft het woord. Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dank je wel.

Voorzitter. Er bestaat een editie van Asterix, ik denk dat het 'Asterix en de Romeinen' is, waarin de hoofdrolspelers van ambtenaar naar ambtenaar en van loket naar loket worden gestuurd, totdat ze de wanhoop soort van nabij zijn, terwijl ze eigenlijk alleen maar naar een eenvoudig antwoord op zoek zijn. Noem het maar de Romeinse versie van de paarse krokodil.

Voorzitter. De VVD-fractie kan zich heel goed voorstellen dat de mensen die in of rond het gebied Leegveld wonen inmiddels zo'n gevoel van het kastje en de muur hebben, want omdat zij op andere plekken geen antwoord op hun vragen hebben gekregen, is er bij onze en andere fracties aandacht gevraagd voor de vragen en zorgen van deze mensen. Daarom op deze plaats de vraag aan de gedeputeerde om kort en duidelijk – let wel: kort en duidelijk – aan te geven waar deze mensen terecht kunnen met hun vragen over bijvoorbeeld de gevolgen van de hogere grondwaterstand in relatie tot vervuiling rondom de gesloten stortplaats, of vragen over het verhalen van schade die misschien wel, misschien niet, zal gaan ontstaan aan hun woningen. En zou de gedeputeerde ook nog eens kort willen uitleggen waarom naar zijn mening oude afspraken uit het Landinrichtingsplan wél zijn geëerbiedigd?

Wij snappen heus wel dat we hiermee eigenlijk vragen naar zaken die heel ver buiten het voorstel van vandaag liggen, want als we er heel 'sec' naar kijken, moeten wij alle mensen die deze vragen stellen weer terug naar het vorige loket sturen. Het PIP dat voor ons ligt gaat immers alleen over het wijzigen van de bestemming van een relatief klein stukje van het totale terrein waar de natuurontwikkeling gaat plaatsvinden. En die natuurontwikkeling is nodig, ook volgens onze fractie, om uitvoering te geven aan het totaal aan afspraken die we eerder hebben gemaakt rond de PAS: aan de ene kant het nemen van bronmaatregelen bij bijvoorbeeld bedrijven in de regio, maar aan de andere kant ook natuurherstel, zoals hier in Leegveld, waarbij landbouwgrond wordt omgezet in natuur. Een maatregel die uiteindelijk wel zorgt voor ontwikkelruimte voor bedrijven, ook voor de bedrijven in de Peel. Een plan dat wij om die reden dan ook kunnen steunen.

Voorzitter. Vanmorgen spraken wij over de omgevingsvisie met elkaar. In het overkoepelende plan Leegveld zien we wel iets van de lagenbenadering terug en hoe mooi zou het zijn als al die bij het totale plan Leegveld betrokken verschillende overheden met andere betrokkenen alsnog in een soort vorm van co-creatie de uitvoeringsfase in zouden kunnen gaan, door met zijn allen diep, breed en rond te kijken. Is de gedeputeerde bereid zich daarvoor in te spannen? Want in dat geval hoeven we het namelijk de rest van de middag, voor zover die er nog is, misschien niet te hebben over allerlei zaken waar het PIP helemaal niet over gaat, en dan voorkomen we ook dat omwonenden hier met verkeerde verwachtingen naar zitten te kijken en te luisteren. Het mag dan wel een natuurherstelplan zijn, maar laten we vandaag ophouden er exotische diersoorten als paarse krokodillen aan toe te voegen.

Tot zo ver.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dirken voor haar bijdrage. Interruptie Van Hattem, op de valreep. Mevrouw Dirken, nog even een interruptie op de valreep van de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. U heeft het over een PIP met een hoop zaken erin waar het niet over gaat, maar wel wat de gevolgen zullen zijn van dat PIP. En als je hier een bepaald besluit neemt, dan moet je toch ook wel voor ogen houden wat de gevolgen zullen zijn van de uitvoering van dat besluit, en dat is wel degelijk – u hebt het over exotische diersoorten – dat de omwonenden in het gebied massaal last gaan krijgen van hele vervelende steekmuggen die hun het leven daar zo'n beetje onmogelijk gaan maken. Dat is wel de consequentie van het vaststellen van een PIP. Dus ik denk dat we het daar wel degelijk over moeten hebben vandaag.

De **voorzitter**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, ik heb geen vraag gehoord. Sorry.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem met een tweede interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, mijn vraag is toch wel duidelijk. Ik zeg: hoe kan mevrouw Dirken nu volhouden dat we het hier niet over de consequenties kunnen hebben van het vast te stellen PIP? Als u het alleen maar over de ruimtelijke toepassing heeft en over het kaartje met de ingetekende lijnen, ja, dan zijn we snel uitgepraat, maar die lijnen, en die tekening en die plannen, die zorgen wel voor consequenties. Mijn vraag is: bent u zich wel bewust dan van al die consequenties voor de omwonenden?

De **voorzitter**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ik ben me heel goed bewust van de consequenties die de uitvoering van dit plan met zich mee kan brengen, vandaar dat wij ook aan de gedeputeerde vragen om een ultieme poging te doen om dit met alle overheden samen als één overheid te gaan bekijken, zodat we ophouden met mensen van het kastje naar de muur te sturen en zorgen dat ze al hun plannen op één centrale plek kwijt kunnen. Dan zullen we als overheden wel uitvechten wie erover gaat.

De **voorzitter**: Dan is nu mevrouw Van der Sloot van de CDA-fractie aan het woord.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Dit voorstel voor de natuurontwikkeling in Deurne is zelfs landelijk nieuws geweest, en dat is terecht ook, omdat het een schitterend gebied is, maar ook een gebied met bewoners die zich zorgen maken over de voorgestelde ontwikkelingen. Wij hebben veel van die bewoners gesproken, en die zijn zeker niet tegen de ontwikkelingen, maar wel tegen het onderlopen van kelders, de schimmelvorming en de overlast van muggen. Zoals mijn collega net ook aangaf, dit is een heel lang dossier, waar we al jaren mee bezig zijn. In 2005 is het onverenigbare zelfs verenigd in een Landinrichtingsplan en in dat plan zijn afspraken gemaakt waarvan wij nu ook begrijpen dat de bewoners dachten dat dat het dan ook was. Toen ging het over 333 ha en nu blijkt het, nadat het hele plan geconcretiseerd en geactualiseerd is, om 727 ha te gaan. En dan sluit ik me aan bij de woorden die al gesproken zijn: het is blijkbaar helemaal volgens de procedures, ieder orgaan, het waterschap, de gemeenten, de provincie, neemt zijn ienemini besluitje waar het over gaat, iedereen ook vanuit de beste bedoelingen, maar het grote plan, het grote beeld, is niet duidelijk, en zeker niet duidelijk voor de bewoners. Dat vinden we echt een punt, want je ziet grote verschillen, voor de bewoners in ieder geval, tussen het beginplaatje en het eindplaatje en je voelt ook de onmacht bij mensen, dat ze daarin niet zijn meegenomen. En daar hebben we ook wel grote moeite mee.

De maatregelen, voorzitter, die genomen gaan worden, hebben grote effecten op de omgeving, de bomen, de bedrijven en, wat voor ons ook heel belangrijk is, de leefbaarheid van het gebied. De muggen zijn al benoemd. Daar wordt soms een beetje lacherig over gedaan, maar dat is het allesbehalve. Ik zie ook dat het vaak in de stukken een beetje wordt weggeschreven, maar het kan een enorm grote impact hebben op de leefbaarheid van het gebied, maar ook bijvoorbeeld van de agrariërs en de dieren die daar wonen. In de beantwoording van de vragen zien we dat er een onderzoek wordt gedaan naar muggen, maar ja, een onderzoek naar muggen is geen verzekering. Daarom willen we dan ook vragen aan de gedeputeerde: hoe kunnen we nou die mensen echt zekerheid geven, comfort geven, dat we die overlast maximaal tegengaan en ook schade vergoeden in de leefbaarheidsgedachte, als dat nodig is?

Dan nog twee punten, voorzitter. De geleidelijkheid. Er wordt zo dadelijk ook nog een motie ingediend, waarbij wij het heel erg belangrijk vinden op tafel te leggen dat wij geleidelijk willen omgaan met de plannen. Dat betekent het Natuurbeheerplan, dat uiteraard ook uitgevoerd wordt samen met andere partners. Wij zouden heel graag zien dat we voortdurend monitoren, kijken waar we staan, wat de effecten zijn, ecologisch, en welke schade er wellicht uitkomt, zodat we het ook kunnen bijstellen, niet eens in de zes jaar, maar eerder. En daarbij zouden we ook graag, als laatste zin, voorzitter, kijken hoe we de

bewoners uit het gebied kunnen betrekken bij die monitoring, want die zijn een belangrijk onderdeel van deze heel grote ontwikkeling. Wij zijn kritisch op het voorstel.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van der Sloot. Dan nu de fractie van de SP bij monde van de heer De Jonge. Aan hem het woord.

De heer **De Jonge** (SP): Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt het Provinciaal Inpassingsplan PAS Leegveld Deurne en samenhangend het Statenvoorstel over de onteigeningen die nodig zijn om dit uit te kunnen voeren. De Peelvenen worden bedreigd door verdroging en door een hoge stikstofbelasting en hierdoor zijn de maatregelen die nu voorgesteld worden nodig. Mijn fractie is blij dat er een zorgvuldige weg is gelopen van overleg en inspraak, zodat veel verschillende belanghebbenden hierbij zijn betrokken, bijvoorbeeld de Integrale Gebiedscommissie Peelvenen, Werkgroep Leegveld, Waterschap Aa en Maas, Staatsbosbeheer en de gemeente Deurne. Eerder was in verband met het opstellen van het gewenste grens- en oppervlakteregime ook al overleg geweest met het Waterschap Aa en Maas, Staatsbosbeheer, ZLTO, gemeente Deurne, Werkgroep Behoud de Peel en de bestuurscommissie Peelvenen. De MER, opgesteld en getoetst door de commissie MER, geeft ook een positief beeld van het voorliggende voorstel. Ook aan de vele ingediende zienswijzen is volgens mijn fractie aandacht gegeven en de plannen zijn dan ook deels aangepast. Daarnaast is duidelijkheid verschaft over andere vragen en/of angsten die er leven, bijvoorbeeld over de hoeveelheid bomen die zullen verdwijnen, de hoeveelheid muggen en knutten en over vergoeding van eventuele natschade die onverhoopt kan ontstaan. Zorgvuldigheid is ook in acht genomen met betrekking tot de nodige onteigeningen, maar daar kom ik misschien dadelijk nog op. Mijn fractie is van mening dat het hier goed is gedaan. Er is rekening gehouden met specifieke situaties, ook waar dat wettelijk gezien niet hoeft.

Kortom, mijn fractie staat positief tegenover dit voorstel en denkt dat dit een goede stap is als het gaat om zowel het beschermen van het natuurhistorisch belangrijke stuk natuur als het treffen van PAS-herstelmaatregelen.

Tot slot nog dit. We hebben een PIP, een LIP, een GGOR en een MER, er is een PPWW en ook de PAS doet weer mee. Met hoeveel afko's gaan we de volgende keer in zee?

De **voorzitter**: Ik dank de heer De Jonge voor zijn mooie bloemlezing van de afkortingen. Dan nu de fractie van de PVV. De heer Van Hattem het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Over dit door maakbaarheidsbureaucraten opgetuigd project heeft de PVV-fractie al verschillende keren vragen gesteld. Over de absurditeit dat de groei van veenmossen waardevollere natuur zou zijn dan de stokoude bossen en dat daarom maar liefst 80 ha berkenbos moet worden gekapt. Over de dwingelandij uit Brussel, die met haar Natura 2000-regels totaal onwerkbaar stikstofeisen oplegt voor natuurontwikkeling aan onze boeren, infrastructuur en economie. En dit college loopt slaafs achter de regels van de EU aan: omwille van het Natura 2000-beheerplan moeten de bossen weg-gebulldozerd worden en is er ruimte voor maakbare EU-natuur. Er ontstaat een EU-moeras waarin ons belastinggeld diep wegzinkt.

Waar dit college wél volgzaam luistert naar de bedriegers uit Brussel, weigert het te luisteren naar de eigen bevolking. Omwonenden van dit gebied protesteren massaal tegen deze plannen, maar daar heeft dit college geen boodschap aan. Door het waterpeil drastisch te verhogen ontstaat schade aan gebouwen, woningen, worden landbouwgronden onbruikbaar, worden cultuurhistorische landschappen vernield, gaan de bossen naar de knoppen en heel de leefomgeving krijgt vreselijk last van muggen en knutten. Fijn buiten zitten op een mooie zomerse avond in de Peel is er niet meer bij, iedereen wordt lek

geprikt. Effectieve maatregelen tegen muggenoverlast blijken nergens uit, men gaat alleen de effecten 'monitoren'. Kan GS aangeven of dat soms betekent dat de omwonenden hun muggenbulten mogen gaan turven? Zo niet, wat wordt er dan wel gedaan om de overlast effectief tegen te gaan?

Hetzelfde geldt voor de cultuurhistorische landschappen, zoals oude bomen. Gaan deze dood door een hoge waterstand, dan volgen 'mitigerende maatregelen', zoals het planten van een nieuwe boom, en dat terwijl oude bomen onvervangbaar zijn. Is dat zorgvuldig omgaan met ons groen en onze natuur vraag ik GS.

Voorzitter, dan zijn er nog de effecten voor onze boeren. Nog meer Natura 2000-gebied betekent nog meer beperkingen in een straal van 25 km. En dit kan ook nog een nadelig effect hebben op de 'zorgvuldige veehouderij'. Bij een werkbezoek aan dit gebied in de vorige Statenperiode gaf een melkveehouder aan klem te zitten: hij kon zijn koeien niet meer in de wei laten grazen omdat deze koeien bij weidegang voor een te hoge stikstofdepositie op het gebied zouden zorgen. Door deze malle milieuregels kunnen onze koeien niet meer in de wei staan. Kan GS aangeven of deze Natura 2000-maatregelen een beperkend effect kunnen opleveren voor de weidegang in de Peel?

Verder wordt er een totaal onrealistisch beeld geschetst voor de agrarische ondernemers met 'natte landbouw': boeren zouden riet, lisdodde en wilg kunnen gaan kweken om als biomassa te oogsten, om dit vervolgens dus onrendabel en onzuiver te verbranden in elektriciteitscentrales. Onlangs kwamen boeren in Noord-Holland ook al woest met hun tractoren naar het Haarlemse provinciehuis toen dit soort gefröbel hen als alternatief werd geboden voor het vernatten van hun landbouwgrond. Heeft GS wel uitgezocht of hier überhaupt een verdienmodel in zit? Daarbij is het ook nog zeer onduidelijk of het verhogen van het grondwaterpeil wel enig effect zal hebben op het herstel van het hoogveen. Het MER-rapport geeft duidelijk aan dat dit ook afhankelijk is van de stikstofdepositie in het gebied, waar dit project ook geen oplossing voor biedt. Met een zo onzekere uitkomst worden nu wel zeer ingrijpende maatregelen genomen, forse investeringen gedaan, natuur en cultuurhistorie onherstelbaar vernietigd, agrarische bedrijven kapot gemaakt en muggen krijgen een paradijs om omwonenden te terroriseren. Waar is dit college mee bezig? Worden de boeren straks ook nog harder aangepakt op stikstof, terwijl de meetgegevens onzuiver zijn en er ook nog veel stikstof van de industrie - ook vanuit het buitenland - afkomstig is?

Daarom zegt de PVV duidelijk: stop met dit project. Al helemaal geen aantasting van eigendomsrechten door onteigening. Laat de Peel zoals de Peel is en ga niet de afspraken uit 2005 met de betrokkenen uit het gebied oprekken tot een nieuw megalomaan natuurproject. Geen EU-moeras, maar drain the swamp. Nexit. En behoud onze bossen en cultuurhistorie, zoals in 1930 al karakteristiek omschreven door de grote Peel-schrijver Antoon Coolen in zijn roman Peelwerkers, die precies in dit gebied tussen Deurne en Griendtsveen zich afspeelt. Een kort citaat:

"Het zomert in de Peel. Die wijde, eindeloze vlakte, die opbult en daalt.

Die uitligt en zich ombuigt over de einders.

Hier en daar langs de wegkant staat een boske dennebomen in 't groen,

en, lichter ertegen aan, schiet het wit berkehout omhoog,

struiken en boomkes,

die hebben een blad van heel licht groen

over het grauwe bund tegen het donkergroen van de bossen."

De **voorzitter**: Antoinette, mevrouw Knoet, sorry. Interruptie mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Oké, dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik was zo geboeid aan het luisteren naar die prachtige dichtregel, ik dacht: ik kan hem niet midden in een dichtregel afknippen.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Nee, ik vond het ook een prachtige dichtregel, en wat ik er zo leuk aan vind, is dat Kortooms de bossen beschrijft van vóór 1965, en dat in het plan staat dat die allemaal blijven. Heel mooi.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, ik citeerde niet Toon Kortooms, de andere grote Peelschrijver, maar Antoon Coolen. Dit even ter correctie. Het zijn inderdaad de bossen van vóór 1965, maar daar wordt ook gewoon een groot deel van gekapt. Daar wordt gewoon rücksichtslos het waterpeil verhoogd, waardoor een groot deel van de bossen die aanwezig zijn gewoon doodgaan. Coolen beschrijft in zijn prachtige landschapsbeschrijving van de Peel duidelijk dat er ook dennenbomen zijn, dat er berkenbossen zijn, en juist die berkenbossen worden nu massaal verwijderd.

Om terug te komen op mijn tekst, en zoals ik al zei: die bossen en berkenbomen hoorden in 1930 al bij ons Peel-landschap en dat moet zo blijven. Behoud deze natuur en cultuurhistorie en stop deze waanzin. De PVV-fractie zal dan ook tegen deze voorstellen stemmen.

Voorzitter, tot zo ver in eerste termijn.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem voor zijn bijdrage. Dan nu de fractie van D66. Mevrouw Dingemans heeft het woord.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Het project Leegveld heeft als doel om het hoogveenlandschap van het beschermde natuurgebied Deurnese Peel te herstellen en te behouden. Hiervoor worden onder andere waterpeilen verhoogd en dijkjes aangelegd. Om dat te kunnen doen, moet de bestemming van enkele gronden ook worden aangepast en mogelijk worden onteigend. Daar gaat het vandaag over, niet over de inhoud van de inrichtingsplannen. De fractie van D66 wil daarom vandaag zeker stilstaan bij het proces, en hoe dat is verlopen.

Voorzitter. Onze fractie heeft het dossier beoordeeld aan de hand van drie vragen die wij ons vooraf hebben gesteld: is er een zorgvuldig proces doorlopen, hebben alle betrokkenen voldoende gelegenheid gehad om hun mening te geven over de plannen en zijn in het proces alle relevante feiten op tafel gekomen? Op basis van de beschikbare informatie komt de fractie van D66 tot de conclusie dat de eerste twee vragen positief kunnen worden beantwoord. Er is een werkgroep ingesteld, er waren bijpraatmomenten, informatiebijeenkomsten, er is een digitale nieuwsbrief en er zijn veel gesprekken geweest met omwonenden en belanghebbenden. Maar dan is het wel vreemd dat wij als Statenfracties de afgelopen weken zoveel reacties hebben gehad van omwonenden, van dorpsraden en belangengroeperingen. Er lijken ineens allerlei misverstanden op te doemen en er worden zorgen geuit over de impact die de plannen hebben op de leefbaarheid in het gebied. Het waterschap probeert gelukkig met aanvullende informatie die zorgen en die misverstanden weg te nemen. Over het proces willen we daarom het volgende opmerken in de richting van het college. De fractie van D66 hecht vooral belang aan goede informatievoorziening, ook richting Provinciale Staten, zodat wij ook dit soort vragen kunnen beantwoorden. Waarom is op initiatief van het college eigenlijk geen bijeenkomst over dit onderwerp georganiseerd? Samen met andere fracties dient D66 daarom vandaag een motie in, waarin we vragen om een rondetafelgesprek met experts waarin we alsnog geïnformeerd worden over de geplande uitvoeringsmaatregelen. We hechten daarnaast ook belang aan goede informatie-uitwisseling tussen experts en omwonenden en we roepen het waterschap op om ook goed met die omwonenden in

gesprek te blijven de komende jaren. Vanuit het dagelijks bestuur van het waterschap is al positief gereageerd op die oproep van D66.

Voorzitter. Dan ten aanzien van de laatste vraag: zijn alle relevante feiten op tafel gekomen? De keuze voor bepaalde uitvoeringsmaatregelen is vandaag niet aan de orde, maar we lezen in de verschillende stukken wel over onzekerheden – het is ook al genoemd – ten aanzien van mogelijke waterschade, toename van muggen, of een experiment met boomsnippers in de vennen. Ook is het maar de vraag of de stikstofdepositie voldoende kan worden teruggedrongen om het hoogveen daadwerkelijk duurzaam te herstellen, en daar was dit plan toch echt voor bedoeld. De passage over monitoring en evaluatie in de MER is dan ook nog beperkt, maar van groot belang om het succes van het plan uiteindelijk te kunnen beoordelen én om eventueel bij te kunnen sturen, want als uit die monitoring blijkt dat het hoogveen zich niet herstelt zoals beoogd, dan zullen er aanvullende maatregelen moeten volgen. Daarbij stelt de commissie MER dat maatregelen die kunnen leiden tot verlagen van de stikstofbelasting dan misschien wel effectiever zijn dan nieuwe hydrologische maatregelen. Mocht tijdens de uitvoering van het project blijken dat de maatregelen niet voldoende blijken om de depositie terug te dringen, welke mogelijkheden hebben wij dan nog als Staten om aanvullende maatregelen voor te stellen? Kan de gedeputeerde toelichten hoe hij dat dan ziet?

Tot zo ver.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dingemans voor haar bijdrage. Dan is nu mevrouw Knoet-Michels aan de beurt van de fractie van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Dank u wel.

Vandaag bespreken we de wijziging van de bestemming van gronden van landbouw naar natuurbescherming aan het Leegveld voor het noodzakelijke natuurherstel in de Peel. De PvdA, voorzitter, is het daarmee eens. Maar er valt wel iets meer te melden. Een ogenschijnlijk technisch document, dat veel beweging heeft gebracht. Het PIP is een van de plannen in een groter geheel, met een lange tijdlijn van vóór en vanaf het Landinrichtingsplan 2005. Ik ga niet herhalen wat ik ook VVD, CDA en D66 allemaal heb horen zeggen. Het is voor burgers bijna niet te volgen en pas sinds kort is helder wat het totale integrale plan behelst.

Er zijn veel zienswijzen en vragen bij ons binnengekomen, en ook zorgen over natschade en over muggenoverlast, maar die betreffen vooral allemaal het totale Natuurbeheerplan Deurnsche Peel & Mariapeel. Om die reden hebben we een motie gemaakt, die ik heb ingeleverd en die we samen met verschillende partijen indienen. Een motie waarin we enerzijds aankondigen dat we zelf een expertmeeting willen organiseren om goed na te gaan met partijen wat er nu precies gebeurt, en met name ook om te kunnen vaststellen, tussentijds steeds weer opnieuw monitorend, of de kortetermijneffecten op de flora en de fauna of op de natschade, of die wel voldoende opwegen tegen het langetermijndoel, en om te kunnen ingrijpen tussentijds wanneer dat in onbalans zou zijn. Nieuwe werkmethoden, zoals de houtsnippers in het ondiepe van waterplassen, zouden we met enige voorzichtigheid willen laten uitvoeren, in die zin dat je tussentijds kunt blijven toetsen of dat ook wel zijn doel beoogt. En wij vragen in die motie om ons halfjaarlijks te informeren op de hoofdlijnen.

Dan, voorzitter, wil ik ook nog iets zeggen wat meer met communicatie van doen heeft in de afgelopen periode en daarvoor. Allereerst de mensen die zelf, nu, op dit moment, belanghebbenden zijn in de zin van dat ze grond gaan afstaan, of moeten afstaan. Ik schrik wel als ik hoor dat er bijvoorbeeld een inventarisatie is geweest en dat die niet is teruggekoppeld naar de mensen waar is geïnventariseerd, ook niet nadat ze er opnieuw om hebben gevraagd, of dat een aanbod dat is gedaan, wordt ingetrokken zonder de reden daarvan te vermelden. En het is voor hen misschien niet altijd duidelijk of dat vanuit de provincie kwam of een van de andere partijen, daar wil ik even bij wegbliven. Ik vind dat wij dan in ieder

geval hebben te zorgen dat burgers van ons, of van andere partijen die bij het plan betrokken zijn, wel goed begrijpen hoe het is. Ik zou graag van de gedeputeerde horen of hij deze beelden herkent en hoe hij de directbetrokkenen gaat informeren over het besluit van vandaag en wat dat voor ieder van hen betekent.

En dan nog zorgen over de diverse vuilstortplaatsen. De commissie MER acht de voorgestane aanpak en monitoring voldoende. Ik vraag daar stevige aandacht voor, voorzitter, want ik begrijp dat dat tot zorgen leidt, want als dat niet goed uitpakt, dan ben je alweer gauw te laat. Ik vraag u juist ook hierover helder, maar zeer zeker ook regelmatig met de omwonenden in het gebied Leegveld te communiceren, en ik vraag u of u dat zou willen doen.

Dank u.

Motie M8 'Monitoring Natuurbeheerplan de Peel'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 7 december 2018, behandelend het Statenvoorstel 77/18 Vaststellen Provinciaal Inpassingsplan 'PAS Leegveld Deurne';

constaterende dat:

- het voorliggende provinciaal inpassingsplan 'PAS Leegveld Deurne' uitsluitend de wijziging van de bestemming van gronden betreft van agrarisch naar natuurbescherming;
- het PIP in combinatie gezien moet worden met diverse andere plannen waaronder het Natuurbeheerplan Deurnsche Peel & Mariapeel, door GS vastgesteld in januari 2018, en het projectplan Waterwet Leegveld waar het waterschap Aa en Maas onlangs in november 2018 een positief besluit over genomen heeft;
- er veel vragen en zienswijzen zijn over de wijze van bewerking in de Peel op gronden die buiten het genoemde PIP-gebied (Leegveld) liggen en de mate waarin het geheel bijdraagt aan natuurherstel m.a.w. vragen over het Natuurbeheerplan Deurnsche Peel & Mariapeel als geheel;

overwegende dat:

- de herstelaanpak in het Natuurbeheerplan tot gevolg heeft dat grote stukken Peel zwaar grootschalig machinaal worden bewerkt en nog onbekend is welk effect deze verstoring heeft op flora en fauna de komende jaren;
- er een kans is dat bij onderdelen van de aanpak de schade op korte termijn, zowel ecologisch als natschade, niet gaat opwegen tegen het mogelijke voordelige effect op lange termijn (o.a. het deelplan waarbij houtsnippers in waterplassen worden gedeponeerd om veenvorming te versnellen);
- omwonenden zich grote zorgen maken over het totale plan, in het bijzonder het verdwijnen van bossen, de verstoring door de zware machinale bewerking en mogelijke schade en overlast door water en muggen;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- in het natuurbeheerplan Deurnsche Peel & Mariapeel vanaf uitvoering van de eerste maatregelen monitoring plaats te laten vinden op de ecologische effecten, in het bijzonder de monitoring op nieuwe werkwijzen, zoals het aanbrengen van houtsnippers in waterplassen;
- te evalueren of de nadelige kortetermijneffecten op flora & fauna én natschade opwegen tegen het voordeel van hoogveenherstel en indien nodig op basis van het onderzoek en de voortdurende monitoring het Natuurherstelplan bij te stellen;
- Provinciale Staten over de resultaten van monitoring en onderzoek en eventuele bijstelling halfjaarlijks op hoofdlijnen te informeren;

spreken uit dat:

het wenselijk is een rondetafelgesprek met experts te organiseren waarin Provinciale Staten worden geïnformeerd over de geplande uitvoeringsmaatregelen uit het Natuurbeheerplan Deurnsche Peel & Mariapeel (indieners zullen hiervoor in de procedurevergadering een voorstel doen).

En gaan over tot de orde van de dag.

A. Knoet-Michels, PvdA

P. Surminski, PvdD

F Dingemans, D66

H. Roijackers, GroenLinks

H. Oosterveer, 50PLUS

M. van der Sloot, CDA"

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw bijdrage. Dan nu de fractie van GroenLinks, mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. Dit college voelt de tijd in de nek hijgen. Uiterlijk in juni 2021 moeten de PAS-herstelmaatregelen zijn uitgevoerd, want daar hangt nieuwe economische ontwikkelruimte mee samen – er werd net ook al aan gerefereerd –, dus daar staat heel wat op het spel. Ecologisch en gezondheidskundig gezien is er in de Peel ook al heel wat op het spel gezet in de afgelopen decennia, door zoveel luchtvervuiling toe te staan. Het hoogveen in de Peel behoort tot de meest kwetsbare natuur. Waar wij dit gebied hadden moeten beschermen – het college refereert terecht aan de Habitatrichtlijn van 1992 –, zijn wij nog lang niet in staat gebleken om ook maar in de buurt te komen van de kritische depositiegrens voor stikstof. De depositie is sinds de jaren negentig wel wat gedaald, maar is nog steeds veel te hoog, ruim drie keer zo hoog als het hoogveen kan verdragen, met als gevolg dat de oorspronkelijke Peelnatuur overwoekerd is geraakt met een pijpenstrootje en nu volstaat met berken. GroenLinks waardeert het plan vanwege de prioritering voor natuur. Er spreekt betrokkenheid en urgentie uit het voorstel en uit de beantwoording van de zienswijzen. We gaan als provincie zelfs het instrument van onteigening inzetten. Dat gebeurt niet zo vaak bij natuurontwikkeling. Goed dus. Toch hebben we, via contacten in het veld, zorgen over de vorm en het tempo van de herstelwerkzaamheden. Gaan we niet te snel, te veel, te grof en te machinaal te werk straks? Daarom dienen wij de motie mee in van de PvdA en anderen. Is er een graduele, meer behoedzame aanpak mogelijk, met een goede monitoring, in samenspraak met veldecologen?

Wij vragen ons ook af – en het CDA refereerde er ook aan – of de omgeving nu uiteindelijk afdoende is meegenomen, dit aangezien er toch nog veel zorgen blijken te leven in het gebied, ook na beantwoording van de zienswijzen. Voorts sluiten we ons als GroenLinks natuurlijk aan bij de opmerkingen uit het rapport van de commissie MER. Zo lang de stikstofdepositie niet daalt – en dat is helaas zo –, worden onze natuurinvesteringen tenietgedaan. Alle reden dus om de luchtvervuiling rond de Peel aan banden te leggen en geen vergunningen meer uit te geven rond het gebied dat we net met veel inspanningen aan het herstellen zijn.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers voor haar bijdrage. Dan zijn we nu bij 50PLUS. Die ziet af. Dan ben ik bij de Partij voor de Dieren, mevrouw Surminski. Aan haar het woord.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Dank u.

Voorzitter. Het idee dat natuur een waarde is die beschermd moet worden, werd in Nederland gemarkeerd met de oprichting van Natuurmonumenten in 1905. Het gebruik van de term 'monumenten' geeft aan hoe we naar die gebieden kijken. Het zijn niet langer autonome, levende entiteiten, maar een soort maatschappelijke bezittingen, waardevol, iets om zuinig op te zijn, maar eigenlijk een soort museumstukken, en onze topstukken zijn de Natura 2000-gebieden. Net als bij andere museumstukken is zorgvuldig onderhoud geboden en is restauratie soms nodig. En daar gaat het hier om: restauratie in het kader van de PAS. Zijn we daar tegen? Absoluut niet, en het voorstel om de ruimtelijke herbegrenzing

goed te keuren steunen we dan ook van harte. Herstel van levend hoogveen is ambitieus, maar het is alleszins de moeite waard. We hebben de omstandigheden echter niet mee en de voorgestelde ingrepen liegen er dan ook niet om. Hier zal echt veel moeten worden aangepast.

Maar dan de PAS. Laten we eerlijk zijn: de PAS is er niet primair voor de natuur. Het is een methodiek om ondanks de overbelasting met stikstof toch economische ontwikkelingen mogelijk te maken. De natuur profiteert er wel van, maar de PAS-methodiek is leidend en omdat deze een strak tijdsregime kent, moeten de herstelmaatregelen in 2021 gerealiseerd zijn. Die tijdsdruk is funest voor een zorgvuldige uitvoering van de maatregelen waarbij het belang van de natuur voorop zou staan. De voorgestelde maatregelen zijn niet alleen zeer ingrijpend, maar ook experimenteel. Ik geef hier het voorbeeld van het plan om 80 ha bomen te kappen, te versnipperen en in een pak van 50 cm dik in de plassen te gooien, met als doel golfslag tegen te gaan en de vorming van nieuw hoogveen te versnellen. Deze methode is nooit eerder gebruikt en het is dan ook onduidelijk wat het feitelijk effect zal zijn. Gaan die snippers meteen zinken, drijven ze één kant op, gaan ze rotten, met extra CO₂-uitdooft als gevolg, levert het eutrofiëring op, wat doet de pH, en vooral: welke schade wordt er aangericht aan een gebied door daar met grote machines zware ingrepen te doen op een dergelijke kwetsbare bodem? Weegt die schade wel op tegen de grote tijdwinst? Hoogveenvorming is immers een proces van vele jaren en leent zich niet voor een 'grote stappen, snel thuis'-aanpak. In het belang van een zorgvuldig natuurherstel willen we dan ook pleiten voor het temporiseren van de uitvoering en een regelmatige evaluatie van het proces voordat verdergaande ingrepen worden gedaan. Hopelijk vinden we antwoord in de voorgestelde expertmeeting.

Voorzitter. Eind jaren tachtig werd het schilderij 'Who's Afraid of Red, Yellow and Blue III' in het Stedelijk Museum ernstig beschadigd. De restauratie werd een ramp, niet in de laatste plaats omdat er met een grote latex-roller overheen gegaan werd. Ook bij de restauratie van groen moeten we afwegen of we een penseel of een bulldozer inzetten. Wij dienen dan ook graag de motie mee in.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Surminski voor haar bijdrage. Dan ben ik bij de partij Lokaal Brabant. De heer Ockers ziet af van het woord. Ik had al eerder begrepen dat ook de heer Vreugdenhil hierover niet het woord voert. Dan kunnen we het college vragen of ze bereid en in staat zijn te antwoorden. Dat blijkt. De heer Van Merrienboer voor de beantwoording in eerste termijn. Aan hem het woord.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, dank je wel. Mevrouw Dirken refereerde al aan onze bijeenkomst vanochtend over de Omgevingswet, en die laat zien dat ruimtelijke ordening toch eigenlijk een heel leuk domein is. Vandaag zijn we inderdaad bezig met een PIP voor het Leegveld, om daar uitvoering te geven aan een ambitie die al net zo ver teruggaat als de N279 waar de heer Van der Maat vandaag uitvoerig over aan het woord was. Want de Deurnese Peel was al in 1980 aangewezen, mijnheer Van Hattem, als beschermd Staatsnatuurmonument. Het was in 1992 ook al een strategisch groenproject vanuit onze nationale overheid, om inderdaad het hoogveenlandschap te beschermen en te herontwikkelen. U had een mooi citaat, waarin voor mij in ieder geval aan de orde kwamen 'einders' en 'eindelozes vlakke'. Toen mijn opa in de Peel aan het turfsteken was in de jaren twintig en dertig, was er inderdaad sprake van einders en eindelozes vlakke. Het naaldhout dat er stond, was aangeplant op die paar stukjes grond die droog waren gemaakt. Dus bossen kent dat gebied nog niet zo heel lang, en dat hebben de heren Coolen en Kortooms ook treffend beschreven. Ik kom daar nog op terug.

De Peel is natuurlijk een parel en als wij daar het hoogveen gaan herontwikkelen, dan dragen wij bij aan de kwaliteit van Brabant, en dan gaat het niet alleen over natuurherstel, maar dan gaat het ook over het hervinden van een economische ontwikkelingsruimte, in balans met die natuurontwikkeling. Maar ruimtelijke ordening - en dat past ook bij de omgevingsvisie en de Omgevingswet - is niet alleen maar leuk, maar soms ook ingewikkeld: van systeem naar leefwereld - de afko's van de heer De Jonge verwezen daar al naar en ik denk dat ook de parse krokodil van mevrouw Dirken daar inspiratie aan ontleende -, en ik

denk dat dat ook gewoon eenduidig zo is. Als je kijkt naar de verantwoordelijkheden die we gewoon vanuit, zeg maar, de wetgeving en vanuit diverse kaders nemen, dan kan ik me heel goed voorstellen dat het voor burgers best een opgave is om dat te volgen. U zei: "Ben eens helder over hoe de verantwoordelijkheden liggen voor mensen in het gebied." Het passende antwoord daarop is: 1. Staatsbosbeheer als terreinbeheerder en 2. - daar zit 'ie - het waterschap, als vanuit de Waterwet nadrukkelijk verantwoordelijk voor de wettelijke taak die hier ligt om hier uitvoering aan te geven. Op basis van dezelfde signalen als in die samenspraak die volgens mij ook uitdrukking moet geven aan de wens om veel meer nog één overheid te zijn, ontmoet ik het waterschap als buitengewoon geëngageerd om daar mee invulling aan te geven. Maar de signalen die u hebt teruggegeven, vragen daar nog eens extra aandacht voor en ik denk ook echt dat het past in onze praktijk en Omgevingswet om daar samen opnieuw, en zeker bij de implementatie, een stevige inspanning te doen om de verbinding met de mensen in het gebied te blijven zoeken, en in sommige gevallen misschien ook te hervinden, als ik een aantal signalen neem. Maar dat neemt niet weg - en daar is ook door de heer De Jonge bijvoorbeeld aandacht voor gevraagd - dat als je kijkt naar participatie en naar de inspanningen, de bijeenkomsten, de communicatie, je niet kunt zeggen dat we geen inspanningen hebben verricht. In die zin, en dat is de zoektocht, denk ik, vanuit in ieder geval ook het perspectief van de omgevingsvisie, wordt de participatie die we invullen door burgers niet altijd ervaren als een adequate. Maar dat doet aan het commitment en aan de inspanningen niets af. Ik wil me wel voornemen om in die implementatie, ook kijkend naar wat daar de opgave is, met het waterschap en de terreinbeheerders samen een extra inspanning te doen om het gesprek met de mensen in het gebied voort te zetten. Volgens mij is dat ook van belang als we naar de implementatie gaan, want ik hoor een aantal zaken - u vraagt bijvoorbeeld om geleidelijkheid en voorzichtigheid - en daar horen twee signalen bij. Eén, en dat heeft ook met die lange aanloop te maken: er is gewoon urgentie. Natuurherstelmaatregelen - mevrouw Roijackers verwees ernaar - hebben wij met elkaar op basis van die wettelijke verplichting uit te voeren vóór 2021. Eigenlijk is de recente uitspraak van het Europese Hof in het kader van de PAS daar gewoon nog eens een extra aansporing toe. Dus de wettelijke verplichting om die natuurherstelmaatregelen onverwijld uit te voeren, die ligt er. Tegelijkertijd heb ik zelf oprecht niet de indruk dat dat ten koste gaat van zorgvuldigheid, of van de inzet om heel zorgvuldig te kijken of je de ingrepen vergezeld kunt laten gaan van een inzet om zo min mogelijk overlast te veroorzaken. Het verhaal van de houtsnippers is eigenlijk wel mooi: dat is vanuit een intentie om eigenlijk werk met werk te maken, want als je hoogveen wilt herontwikkelen, dan zul je aan die houtopslag, en zeker aan de jonge bomen, iets moeten doen. Door die in het gebied opnieuw in te zetten, denk ik dat je juist heel veel vervoersbewegingen van en naar het gebied kunt besparen. Dat is volgens mij ook echt de intentie waarmee terreinbeheerders en waterschap op dit moment aan het werk zijn.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Even met betrekking tot die geleidelijkheid, kijken of we elkaar daarin begrijpen. Hoe ik het in ieder geval bedoelde, was: er gaan verschillende maatregelen genomen worden, dat het ook zeker niet de bedoeling is - maar dat heb ik ook van het waterschap gelukkig begrepen - dat we alles tegelijk gaan doen, maar dat we wel na stap 1 kijken: oké wat is het effect van stap 1 op de ecologie, maar ook op de schade, en als stap 1 dan schadelijk blijkt, dat we die dan ook op een andere manier gaan inzetten, stoppen, of op een andere manier daarmee omgaan, maar dat we het zo, op die manier, gaan aanpakken, dus telkens een nieuw momentje creëren en kijken wat we dan daarmee gaan doen, ook voor de omgeving en dat comfort dat de mensen zo nodig hebben.

De **voorzitter**: Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, maar ik vind dat u te veel de indruk wekt alsof we daar, nou ja, én veel tijd voor hebben én alsof we daarmee afbreuk kunnen doen aan het ambitieniveau rond het natuurherstel dat we daar moeten inrichten. Alsof het allemaal wel een onsje minder kan. Die natuurherstelmaatregelen zijn daar nodig, en die zijn onverwijld nodig, niet alleen maar voor de kwaliteit van de Peel, maar ook voor economische ontwikkelruimte.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Ik zou zeker niet de suggestie willen laten wekken dat wij het een onsje minder willen, zeker niet, maar wat we wel willen is dat we een aantal maatregelen waarvan het uiteindelijke effect ook nog niet duidelijk is met elkaar monitoren en kijken: oké, waar staan we, gedurende de rit, en is dit nou wel of niet effectief, gaat het de goede kant uit? En dat we dat kunnen bijsturen. Dat bedoelen wij met geleidelijkheid.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nou, daar kom ik dadelijk bij de motie nog op terug, maar dat heeft te maken met een soort permanente monitoring, het vermogen om daarin te kunnen bijsturen. Maar als u vraagt dat we gaan wachten, om de effecten van het natuurherstel eerst te monitoren, het zal echt sneller moeten.

Ik kom bij aan aantal opmerkingen. Ik denk dat ik de motie aan het eind doe, maar een aantal opmerkingen nog even terug. Er zijn vragen gesteld hoe dit zich nu verhoudt tot het Landinrichtingsplan en daarvoor is vanochtend ook aandacht gevraagd door een inspreker. Kijk, in het Landinrichtingsplan was het onverenigbare verenigd, maar wel vanuit een centrale doelstelling, en dat was, al eerder genoemd, de herontwikkeling van het hoogveenlandschap. Dat je voor de herontwikkeling daarvan iets moet doen met de boomopstand die daar is ontstaan, dat je daar moet ingrijpen, dat is onvermijdelijk. Als je kijkt in welke mate dat gebeurt en over welke bomen of opslag het dan gaat, dan kun je volgens mij – en daar sta ik voor – nog steeds krachtig wat we nu doen rechtstreeks koppelen aan wat we in dat Landinrichtingsplan als ambities met elkaar hebben afgesproken. De idee die zou kunnen postvatten dat wij de herontwikkeling van het hoogveen kunnen doen door alles wat op een boom lijkt te laten staan, dat is onverenigbaar, dus dat past ook niet. Er is natuurlijk sprake – want daar vraagt u ook om – van voortschrijdend inzicht, maar wat ons betreft zijn we nog eendrachtig bezig om de visie in dat Landinrichtingsplan nu uit te voeren.

Op het punt van de muggen is ook veel teruggekomen, door mevrouw Van der Sloot ook. Daar zou ik twee dingen over willen zeggen. Ik denk dat, daar waar muggenoverlast nu wordt gemonitord en op een aantal momenten ook zichtbaar is geworden, je kunt zeggen dat het maatregelenpakket een bijdrage gaat leveren aan het verminderen van die overlast. Want wat je in feite doet, is dat je een ecosysteem krachtiger maakt, waarbij – laten we dat hopen – de natuurlijke vijanden van de mug die zorgen voor een balans in de muggenpopulatie, in ruimere mate aanwezig zullen zijn in dat gebied. Tegelijkertijd is het natuurlijk een gebied – en dat is om wat het is – waar muggen graag verkeren. Er is volgens mij een monitoring, al vrij nauwkeurig en in samenspraak met dat gebied, over die muggenoverlast. Ik stel me ook voor dat u zich in het rondetafelgesprek dat u suggereert, en wat ik echt positief zou willen adviseren, nog eens laat bijpraten door de ‘muggenprofessor’ die we dan mogelijk ook voor u aan tafel hebben; daar kunnen we ons voor inspannen. Maar nogmaals: het maatregelenpakket dat in het projectplan van de Waterwet van het waterschap zit gaat naar onze stellige overtuiging bijdragen aan een preventie van muggenoverlast, en daarnaast zijn we nadrukkelijk bezig met de monitoring van de overlast die nu ervaren wordt.

Voorzitter, dan kom ik bij de motie. Die motie, en dat zal u met de aanloop die ik heb genomen, denk ik niet vreemd aandoen, zou ik willen voorzien van het advies 'geen bezwaar', maar ik zou op een aantal punten uw aandacht willen vragen. Bij de realisatie van de maatregelen heb ik al aangegeven dat het waterschap daar een prominente rol in speelt. Wat wij vandaag doen, is met het wijzigen van een aantal bestemmingen zorgen dat die maatregelen ook kunnen worden geborgd en blijvend van karakter kunnen zijn. Dat is uw rol op het punt van de ruimtelijke ordening. Als u dan vraagt een monitoring te laten plaatsvinden, dan is het reëel dat dat van ons vraagt om dat in intensief overleg met het waterschap, met de terreinbeheerders en met de bewoners van het gebied in te vullen. Dus als u ons verzoekt de monitoring te laten plaatsvinden, dan beschouw ik dat – zo wil ik het lezen – als een opdracht om in het kader van één overheid met het waterschap daar goede afspraken over te maken, voor zover dat aanvullend nog nodig is, want het waterschap heeft daarin getoond dat het die monitoring serieus wil oppakken.

Als het gaat over punt twee van het dictum – 'verzoeken GS (...) het Natuurherstelplan bij te stellen' –, dat vind ik een beeld alsof dat Natuurherstelplan zo in elkaar steekt dat je dat voortdurend zou moeten bijstellen, terwijl dat ook zorgvuldige procedures vereist, terwijl het gewoon gaat om het feit dat je op basis van de monitoring passende maatregelen neemt. Dus daar waar u heeft geformuleerd 'op basis van het onderzoek en de voortdurende monitoring het Natuurherstelplan bij te stellen' – en in het kader van alle afkortingen die we voorbij hebben laten komen is dit er nu één die eigenlijk niet past, want we hebben een Natuurbeheerplan en we hebben een projectplan vanuit de Waterwet –, wil ik hem zó lezen dat we op basis van monitoring passende maatregelen voorzien, waarin we de resultaten van de monitoring laten leiden tot zo mogelijk bijstelling.

Dan het derde punt: de halfjaarlijkse informatie. Nogmaals, ik gaf aan: het waterschap is hier echt primair aan de lat. Daarin is stevig voorzien in monitoring, in ieder geval jaarlijks, en als het gaat om de vuilstortplaatsen is dat ook uitgewerkt voor de verschillende locaties die het betreft. Ik zou u willen voorstellen om eerst dat rondetafelgesprek eens te voeren en op basis daarvan nog eens te wegen of een intensievere rapportage dan de nu voorziene jaarlijkse rapportage, voor u nodig is, want dat is ook allemaal weer werk en inspanning. Maar dat doet niet af aan de bereidheid om, als die behoefte bij u bestaat, ook na dat rondetafelgesprek, daar dan in overleg met gebiedspartijen en het waterschap invulling aan te geven.

Voorzitter ...

De **voorzitter**: Ja, u was klaar. Interruptie Van Hattem op de valreep.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde spreken over monitoren, rondetafelgesprekken, maar echt effectief maatregelen nemen wanneer er problemen ontstaan, hoor ik er niet in doorklinken. Om eens een voorbeeld te nemen van zo'n vuilstortplaats, zo'n afgesloten vuilstortplaats: als op een gegeven moment daadwerkelijk blijkt dat door het hogere grondwaterpeil er schadelijke stoffen in het grondwater of in de omgeving komen, dan is het al te laat. En – dat heb ik nergens in uw plan gezien – wat wordt er nu effectief gedaan om dat te kunnen voorkomen, en hoe kan dat nog worden teruggedraaid? Want als eenmaal het grondwaterpeil verhoogd is, dan zit je met onomkeerbare gevolgen.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter. Ik weet niet of u in het gebied bent geweest, of dat u zich door het waterschap heeft laten informeren, maar er vindt op die plekken feitelijk een permanente monitoring plaats. Permanent. Dus dat betekent dat bij de eerste signalen de verantwoordelijken kunnen gaan acteren, dus dan is het helemaal niet te laat, want er wordt gewoon

permanent gemonitord. Hetzelfde als ik kijk naar de peilbuizen in het gebied. Overigens heel interessant is dat ook burgers daar kennis van kunnen nemen, dat is informatie die we echt realtime kunnen delen met ze. Op basis van die permanente monitoring in die peilbuizen kun je eigenlijk gewoon precies volgen of dat wat je je hebt voorgenomen als het gaat over de waterstand – het op peil brengen daarvan in hoogveen –, dat je dat inderdaad via die monitoring permanent in beeld hebt. Dus als u dan zegt: “Dan is het al te laat”, nee, want we monitoren permanent.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, u zegt: “We monitoren permanent”, maar als eenmaal uit die monitoring blijkt dat er vanuit zo’n vuilstort schadelijke stoffen doorlekken in het grondwater, en het waterpeil is fors verhoogd, dan heeft het lek al plaatsgevonden. Moet dan alles worden afgegraven? Hoe ingrijpend moet dan heel de grondwaterstijging weer worden teruggedraaid? Hoe ingrijpend zijn de maatregelen dan? Want er wordt hier wel een fors risico gelopen met zo’n afgesloten vuilstortplaats.

De **voorzitter**: De gedeputeerde. Uw vraag is duidelijk.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): U bent weer beelden aan het creëren, terwijl we praten over vuilstortplaatsen waar de afgelopen jaren liters regen op gevallen zijn. We zijn dus in control en we monitoren permanent. Ik ga met u niet bijdragen aan het beeld dat er grote risico’s worden gelopen en dat daar vervolgens hele drastische maatregelen uit zouden voortvloeien. Het is risicobeheersing zoals die past, acceptabel is en ook leidt – nogmaals: vanuit terreinbeheerders en vanuit het waterschap, en zo kennen we ze ook –, dat daar heel adequaat op gereageerd wordt op het moment dat er toch iets zou kunnen plaatsvinden. Het beeld dat u creëert, daar neem ik echt afstand van.

De **voorzitter**: Dat heeft u al gezegd. Ja, een laatste interruptie. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Het is goed om te horen over de monitoring die inderdaad plaatsvindt en die ook uitgebreid gaat worden, vooral via peilbuizen in de grond. Het waterschap is logisch de eerste partner. In belangrijke mate gaat het hierbij wel over de hydrologie. Wij zijn ook benieuwd hoe het staat met monitoring van de ecologie. Het totale hoogveenherstel bestaat niet alleen uit hydrologische kenmerken, maar heeft meer kenmerken. Is daar ook binnen die monitoring in voorzien en krijgen wij dat als Staten dan ook gerapporteerd?

De **voorzitter**: Ja. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Dan moet ik even naar rechts kijken en dan weet ik dat hij ja gaat knikken, want er is in voorzien in die jaarlijkse monitoring. Maar als u bij motie vraagt om dat halfjaarlijks te gaan doen, ja, dan past wel het spreekwoord dat het weinig moeite loont om naar groeiend gras te gaan zitten kijken. Dus in die zin vraagt dat wat mij betreft in de jaarlijkse monitoring, gaan wij dat zichtbaar maken, maar moeten we ook respect hebben voor de tijd die het kost om dat herstel ook daadwerkelijk in de praktijk te zien.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers, tot slot.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter. Als het gras in mijn tuin in een halfjaar nauwelijks zou groeien, echt, dan zou ik als hobbytuinier ontzettend blij zijn. Helaas is de realiteit zo dat in een halfjaar veel in de ecologie kan veranderen, dus wij zijn toch blij met de halfjaarlijkse rapportage over de gehele ecologie.

De **voorzitter**: Oké. Ik dank mevrouw Roijackers. De gedeputeerde was klaar met zijn antwoord. Dan inventariseer ik of er behoefte is aan een tweede termijn van de zijde van de Staten bij dit voorstel. Excuus ... ja?

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voorzitter. Ik zou heel eventjes - één minuutje is genoeg - met de indieners van de motie willen bespreken hoe wij gaan reageren op de beantwoording van de gedeputeerde.

De **voorzitter**: Ja, dat is prima. Een minuutje schorsen. Voldoende? Ja. De vergadering is vijf minuten geschorst.

Schorsing (16.50-16.55 uur).

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering. Ik wil verzoeken om stilte in de zaal. Uw plaatsen graag innemen en ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. Dat zou bij mevrouw Dirken beginnen. Niet het geval. Mevrouw Van der Sloot? Niet. De Jonge van de fractie van de SP? Alexander van Hattem van de PVV-fractie? Ja. Ga uw gang.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ik heb nog een aantal onbeantwoorde vragen aan de gedeputeerde uit de eerste termijn. Ik heb bijvoorbeeld een vraag gesteld over de effecten van al deze maatregelen op de weidegang. Want zoals we eerder zagen, het voorbeeld van een boer die daar vlak bij het Leegveld zat, die zijn koeien niet meer in de wei kon laten vanwege de stikstofdepositie die die arme beestjes zouden verspreiden omdat ze in de wei hun koeienvlaai lieten vallen. Nou, daar wil ik toch wel duidelijkheid over. Kunnen onze boeren in de Peel, als zij hun koeien de wei in sturen, de weidegang die we hier eigenlijk in grote meerderheid met zijn allen graag willen, die wordt toegejuicht, ook vanuit zorgvuldige veehouderij, kan die nog worden waargemaakt, of worden boeren straks genoodzaakt om hun koeien jaar-rond op stal te zetten vanwege deze natuurprojecten?

De tweede vraag ging over het verhaal van de natte landbouw, wat nu als een alternatief wordt geboden met het kweken van riet, lisdodde en wilg. Heeft het college ook maar op enige manier uitzicht of hier überhaupt echt een verdienmodel in zit, of worden hier onze boeren letterlijk met een kluitje het riet in gestuurd?

Tot slot, om terug te komen op het landschap met dennenbomen en berken, in de mate waarin deze in de loop van de vele eeuwen aanwezig zijn geweest. Net als bij de heer Van Merrienboer hebben ook mijn voorouders daar in de Neerkant in de Peel mogen ploeteren en daar met veel werk het gebied mogen ontginnen. In die tijd stonden er berkenbomen, stonden er dennenbomen, maar altijd in verschillende maten. Maar wat er nu gebeurt, door het waterpeil zodanig te verhogen, door met bulldozers massaal het gebied in te gaan, gaan bomen echt afsterven, gaan bossen grootschalig verdwijnen en gaat zelfs de laanbeplanting in dorpen als Helenaveen en Griendtsveen dood door de hogere waterstanden. Monumentale bomen, eeuwige zonde.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter. Sinds die jaren vijftig, zestig – ik weet niet precies welk historisch moment u pakt – zijn de kleine agrarische ondernemers, waar we er inmiddels 85% van zijn kwijtgeraakt, onder gevolg van de grootschaligheid en industrialisering zijn die bedrijven steeds groter geworden ...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Die bedrijven zetten elkaar ook klem in economische ontwikkeling, dat is zo als je dat moet doen in een intensief bewoond land. Wat is er mis mee om na te denken, bij gebiedsontwikkeling, over nieuwe vormen van landbouw, over transitiemogelijkheden voor ondernemers? Wat is daar mis mee als overheid, dat je meedenkt binnen gebiedsontwikkeling over hoe de economie mee kan veranderen met het gebied?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Eigenlijk moeten we hier een paar dingen bij concluderen. U zegt: "Nederland is een dichtbevolkt land", maar we moeten gewoon vaststellen dat Nederland gewoon vol is, in alle mogelijke opzichten. Je kunt geen natuurgebied terugbrengen naar een staat van honderd jaar geleden, duizend jaar geleden, tweeduizend jaar geleden. Ik weet niet welk ideaal GS hier voor ogen heeft, om daar een moeras te maken, wat er misschien zelfs wel nooit is geweest in die mate, zonder dat je een effect hebt op de omgeving, die zeer dichtbevolkt en zeer intensief gebruikt is. Dat is de kern van het probleem: Nederland is gewoon een vol land en dat maakt het heel erg lastig. En u zegt van: ja, welke alternatieven de overheid daarbij biedt. Het gaat er niet om dat de overheid daar boeren alternatieven moet bieden. Nee, het gaat erom dat boeren zelf hun bedrijfsvoering kunnen bewerkstelligen en zelf ergens een verdienmodel in moeten kunnen vinden. Nu komt de overheid met: ja, we gaan de grond vernatten, u krijgt straks alleen nog maar drassig land, u kunt uw koeien niet meer de wei in sturen, gaat u maar lisdoddes kweken.

Dat is wat er gebeurt. De overheid vult de bedrijfsvoering voor de boeren in en dat is gewoon geen goede zaak. Het is geen realistisch alternatief en daarom vraag ik ook of dit überhaupt wel doorgerekend is door het college.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers, een reactie.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Ik denk dat de PVV de vraag niet goed heeft begrepen. We zitten in de Peel in het meest veedichte gebied ter wereld en daar zijn ondernemers met verdienmodellen bezig voor een bulkproduct dat je elders, mocht je dat willen – GroenLinks is er geen voorstander van –, zou willen doen, dat dan beter kan dan in het meest veedichte gebied ter wereld, in het meest dichtbevolkte land ter wereld, op misschien één of twee minilandjes na. Wat is er mis mee om mee te denken over een unieke, onderscheidende vorm van landbouw, streekproducten zo je wilt, waar ook nog aan te verdienen valt, vanuit ons college aan ondernemers, dat perspectief en die ontwikkelingsmogelijkheid te bieden? Toch nog even die vraag.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Daar is in beginsel niks mis mee, mits het de wens van ondernemers zelf is. Als de ondernemers zelf graag lisdoddes willen gaan kweken, prima, ga je gang. Maar het moet niet zo zijn dat de overheid een grootschalig project neerzet waardoor de bedrijfsvoering

van die boeren onmogelijk wordt gemaakt, en dan zegt van: ja, u kunt toch ook lisdoddes gaan kweken? Dat is de omgekeerde wereld. Het initiatief moet van de boeren zelf uitgaan over de manier waarop zij willen ondernemen. En u had het over de schaalvergroting in de landbouw die plaatsvindt, die wordt juist door de plannen voor de veehouderij van dit college nog steeds meer in de hand gewerkt, want juist de kleine familie- en gezinsbedrijven worden kapotgemaakt, waardoor alleen maar de grote bedrijven met megastallen overblijven. Dat is ook weer de andere kant van de medaille waar dit college aan werkt. Wat dat betreft zie ik liever dat de familie- en gezinsbedrijven overeind blijven en waarbij de koeien gewoon in de wei kunnen staan.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dat was eigenlijk de kern van mijn betoog en hiermee zou ik graag willen afsluiten.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem. Dan zijn wij nu bij de fractie van D66. Ziet af. De fractie van de Partij van de Arbeid. Ja, mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voorzitter. Wij danken de gedeputeerde voor de beantwoording. Ik reageer ook namens de indieners. We horen de gedeputeerde, overigens terecht qua aandeel in de uitvoering, veel verwijzen naar het waterschap, maar het Natuurbeheerplan is toch ook echt van ons. En dat betekent in onze visie dat op basis van monitoring en onderzoek naar effecten wel degelijk aanpassen, en indien noodzakelijk ook bijstelling, aan de orde zou kunnen zijn. Want wij weten op dit moment geen van allen hoe het op allerlei onderdelen zal uitpakken.

We horen ook wel een beetje verschil tussen u en ons als het gaat over: zijn we nou meer PAS-gedreven, of meer natuur-gedreven? Het gaat ons, en zo zullen we ook de monitoring beoordelen, toch ook echt om het natuurherstel.

Ten slotte over halfjaarlijks en jaarlijks. Geen van allen zijn we er voorstander van om een administratieve bureaucratie, die we vaak al meer dan voldoende hebben, nog eens uit te breiden, maar ik zeg u toe dat, op het moment dat we dat rondetafelgesprek hebben gehad met de experts, ik mijn collega's zal voorleggen of het van ons uit noodzakelijk is in een halfjaar, of dat het ook met één keer per jaar aan de orde zou kunnen zijn. Maar we willen dat ook echt pas op dat moment kunnen bepalen. Dus, voorzitter, de motie blijft wat ons betreft in zijn geheel in stand.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Knoet. Ik kijk naar de fractie van GroenLinks, mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. De gedeputeerde heeft goed de tijd genomen om een verhaal neer te zetten bij ons in de Staten, en zo kennen we hem ook, waarin hij heeft geprobeerd zorgvuldig de fracties langs te gaan en te komen tot een goede beantwoording. De fractie van GroenLinks is natuurlijk gevoelig voor zo'n punt als dat je de berken die daar staan ook meteen gebruikt voor natuurherstel. Het is eigenlijk heel circulair om te doen, minder vervoersbewegingen, nou, daar heeft hij ons natuurlijk mee, dus dat is een mooi beeld om te hebben. Ook een aantal geruststellingen zitten erin, waaronder zeker ook het positieve advies over onze motie, en daarin ook het rondetafelgesprek, de suggestie om daarvoor een muggenexpert uit te nodigen, allemaal hartstikke goed. Maar haastige spoed is zelden goed. Zo'n cliché, maar het is juist dat tempo van met grote stappen, snel thuis, waar wij zo'n zorgen over hebben. Wat wij ook nog bijzonder vinden in dit verband, is dat de gedeputeerde meerdere keren heeft verwezen naar een waterschap, eigenlijk een medeoverheid, en wanneer dat gebeurt, moet je vanuit je controlerende taak als Statenlid wel een beetje oppassen, want overheden hebben altijd de neiging wat naar elkaar te wijzen als

het wat lastig wordt en het is niet voor niks dat omwonenden en belanghebbenden ons als provincie hebben opgezocht op dit onderwerp en dat zij ons als provincie hebben aangeschreven, dat ze inspreken, met ons bellen, mailen en ons uitnodigen op werkbezoek in en rond Deurne, juist omdat zij van mening zijn dat vanuit onze natuurtaak wij echt heel erg moeten opletten in dezen. Dus ik heb niet zozeer in mijn tweede termijn een vraag, als wel dat ik wil onderschrijven dat de natuurtaak en het Natuurbeheerplan, wat toch echt bij ons ligt, heel belangrijk is in dezen, om te zorgen dat haastige spoed toch leidt tot goed. Dank je wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers. Dan de fractie van 50PLUS. Geen behoefte. Mevrouw Surminski in tweede termijn.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voorzitter, als het mag even van mijn plaats.

De **voorzitter**: Dat mag.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ik wil alleen van de gedeputeerde een ondubbelzinnig antwoord. Is de uitvoering van deze plannen nou puur gedreven door de tijdsdruk van de PAS, of staat natuurherstel op de voorgrond?

De **voorzitter**: De ChristenUnie niet. Mijnheer Ockers? Nee. Dan wil ik de gedeputeerde vragen deze beantwoording meteen ter hand te nemen. Aan hem het woord.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, dank je wel. De heer Van Hattem had nog een paar vragen. Kunnen koeien buiten lopen? Ja, dat kunnen ze. Uit deze maatregelen volgen geen beperkingen, anders of meer dan er al zijn, dus koeien kunnen buiten lopen. Dat is niet alleen een feitelijke constatering, ze mógen het ook.

Dan het verdienmodel. Ja, u doet daar, vind ik, een beetje pessimistisch over. Als ik ergens verwacht, in de pioniersgeest van de Peel, dat ze op zoek zijn en in staat zijn om daar juist nieuwe verdienmodellen te ontfleuren aan inderdaad dat veranderende landschap, dan is het in de Peel. Dus ik denk dat we daar nog verrast zullen worden.

Dan de laanbeplanting, want dat beeld zet u al een paar keer neer: die laanbeplanting gaat niet verloren, mijnheer Van Hattem. Dat kunt u wel zeggen, maar dat is niet zo. Dus ook daarvan schetst u een beeld waar ik afstand van wil nemen.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. De gedeputeerde zegt dat die laanbeplanting niet verloren gaat, maar in de stukken – volgens mij in het MER-rapport – staat heel duidelijk dat er een risico is dat de laanbeplanting doodgaat. De oude, monumentale bomen die er staan kunnen door de hogere waterstand sterven en dan volgen er dus mitigerende maatregelen. Ja, dan wordt er een nieuwe boom geplant, maar een nieuw, jong boompje is natuurlijk niet hetzelfde als bijvoorbeeld een boom van honderd jaar oud die daar staat ...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou, mijn opmerking is dat de gedeputeerde zegt dat ik hier onzin sta te verkopen, maar dit is gewoon letterlijk wat er in de stukken staat, en daar staat dan een verhaal in over

mitigerende maatregelen, wat eigenlijk gewoon maar een doekje voor het bloeden is, van: er wordt door de hoge grondwaterstand een stokoude boom vernield ...

De **voorzitter**: We gaan ons herhalen nu.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar dat wilde ik wel even gezegd hebben. Het tweede punt om op te reageren. U zegt: "Die koeien kunnen buiten blijven." Maar garandeert u dan dat er door de uitbreiding van het gebied, van de Natura 2000, geen enkel landbouwbedrijf, geen enkele rundveehouderij, in de het onderliggende gebied rond dit Natura 2000-gebied, beperkingen krijgt opgelegd om voor het vee weidegang te laten plaatsvinden?

De **voorzitter**: Uw vraag?

De heer **Van Hattem** (PVV): Is dat iets wat hier zwart-op-wit gegarandeerd kan worden?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Mijnheer Van Hattem, ik ken u niet als zo onzorgvuldig. U bent heel onzorgvuldig in wat u hier staat te beweren. Het Natura 2000-gebied wordt niet uitgebreid. Dat kunt u nu wel beweren, maar dat is niet zo. Het gaat over natuurherstelmaatregelen in het reeds eerder aangewezen Natura 2000-gebied. En ik heb hier aangegeven dat dit maatregelenpakket als zodanig geen impact heeft, direct, op de mogelijkheid voor koeien om buiten te lopen. Dat was uw eerste vraag. En ten tweede heeft het er natuurlijk mee te maken dat de natuurherstelmaatregelen ook nodig zijn om economische ontwikkelruimte, met recht, te kunnen verdienen, indachtig de discussie die we vanuit de rechtspraak ook krijgen. Dus ik snap niet dat u dit beeld neerzet, terwijl dit maatregelenpakket juist bijdraagt aan wat u van belang vindt. Zorgvuldiger graag.

De **voorzitter**: Goed. Van Hattem tot slot. Nee, de gedeputeerde wilde nog even door en dan kunnen we het in één keer afmaken. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Het andere punt: u vraag heel vaak, en dat doet u meestal via een andere woordvoerder, om het inzichtelijk maken en het beheersen van risico's. Vervolgens brengen wij risico's in beeld, brengen wij beheersmaatregelen in beeld, en dan bent u de eerste om hier te staan en te zeggen dat een risico zich ook daadwerkelijk gaat manifesteren en dat dientengevolge laanbeplantingen verdwijnen, bulldozers het gebied in moeten. Samen met het waterschap en samen met terreinbeheerders proberen wij zorgvuldig in beeld te brengen dat er risico's zijn, geven we aan hoe groot die risico's worden ingeschat en hoe je beheersmaatregelen definieert als risico's zich desalniettemin mochten manifesteren. En u gaat ermee aan de wandel, waarvan ik denk, een lesje risicomanagement: ik zou het dan heel plezierig vinden als u dan het risicobeleid op waarde wilt schatten in plaats van dat u hier staat uit te venten alsof wij de poorten naar de hel openzetten, want dat is risicomanagement juist niet.

De **voorzitter**: Goed. Van Hattem tot slot.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, dan kan dit college misschien beter een lesje 'omgaan met de leefomgeving' gebruiken, want het gaat niet alleen om het risico, maar juist ook om wat er geschetst wordt aan onvoldoende beheersmaatregelen. Er wordt gezegd van: "Ja, er is wel een schaderegeling voor wanneer er waterschade is aan woningen", maar wij horen juist van de bewoners in

het gebied die al vanaf de andere kant waterschade hebben, dat dat bijvoorbeeld daar onvoldoende plaatsvindt. Als we dan kijken naar de muggen: plaatsen waar al maatregelen zijn genomen, daar is al grote overlast, en nu zien we alleen maar een stukje monitoring – zoals ik straks zei: dat wordt muggenbulten tellen –, maar we zien onvoldoende beheersmaatregelen om dit goed aan te kunnen pakken. Er wordt nu een heel ingrijpend besluit genomen, een zeer ingrijpend besluit, dat onomkeerbare gevolgen heeft op veel punten, terwijl het effect van alle maatregelen – het moet nog maar blijken of dat hoogveen van u weer daadwerkelijk weer gaat aangroeien, want er staat ook heel duidelijk in de stukken dat dat onzeker is ...

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, graag beknopt.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dus het verwijt dat de gedeputeerde mij hier maakt dat ik een doembeeld schets, nee, het blijkt uit uw eigen stukken dat het gewoon een pakket van maatregelen is dat heel veel onzekerheden met zich meebrengt en grote risico's, met onvoldoende beheersmaatregelen, en dat het daarom ook gewoon een slecht voorstel is.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem. Uw punt is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Dit was voor de notulen, voorzitter.

In de richting van mevrouw Surminski: ja, het gaat natuurlijk toch om twee zijden van dezelfde medaille. Maar als u mij vraagt waar het in essentie om gaat, dan is dat natuurlijk om overtuigend natuurherstel. Daar gaat het om, dat is de essentie ook, en nog meer geworden sinds de juridische rechtsgang naar Brussel en nu terug naar Den Haag: overtuigend natuurherstel laten zien, om op die manier economische ontwikkelruimte terug te winnen. Dus het gaat over natuurherstel.

Tot de indieners van de motie: wat mij betreft nog steeds 'geen bezwaar'. Als ik kijk naar de tekst, denk ik: prima, daar gaan we mee aan de slag. Ik denk wel dat het voor alle helderheid goed is, maar dat kan ook via de notulen, erop te wijzen dat daar waar sprake is van 'Natuurherstelplan', het gaat over ons Natuurbeheerplan, en dat zei u ook, mevrouw Knoet, dus volgens mij verstaan we elkaar goed en kan ik met overtuiging 'geen bezwaar' blijven uitspreken over deze motie.

De **voorzitter**: Ik dank dan de gedeputeerde voor zijn beantwoording in tweede termijn en sluit hiermee de beraadslagingen over dit onderwerp.

Stemming

De **voorzitter**: Ik stel vast dat we op het moment in de vergadering aangekomen zijn waarop we gaan stemmen over de tot nu toe behandelde dossiers. Daartoe drukken we op de stembel, zodat ook degenen die buiten deze zaal zijn even de tijd krijgen om zich naar de zaal te begeven. Ik wil de griffier vragen of alle registraties zodanig zijn dat we die stemming kunnen aanvangen.

70/18 Statenvoorstel Vaststelling PIP N279 Veghel-Asten.

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik breng allereerst in stemming het amendement A1 bij het ontwerpbesluit 70/18 inzake de vaststelling van het PIP N279. Amendement 1. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Dit amendement is verworpen. Dan ben ik bij amendement 2. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Tegen met stemverklaring. Amendement 3 heeft al dezelfde strekking.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Amendement 2 is verworpen. Dan zijn we bij amendement 3. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Voor met stemverklaring. Het is niet de insteek van het CDA om een langdurig proces voorafgaand aan een PIP in de laatste fase te frustreren of te vertragen. Wij vinden het jammer dat de gedeputeerde onze motie niet heeft omarmd, om de toekomstvastheid van de lange omleiding te

onderbouwen en moeten het doen met de beantwoording van de gedeputeerde dat een 2x2 lange omleiding bij Dierdonk echt de beste oplossing is.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen. Dan nu het ontwerpbesluit zelve. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Voor met stemverklaring. We zijn, zoals gesteld, al dertig jaar in gesprek om tot een oplossing voor de bereikbaarheid van de regio te komen. We stellen vandaag het PIP vast voor een

volledig traject van Veghel tot Asten. Wij hadden vandaag al graag een 2x2-tracé vastgesteld. Daarnaast blijft de omleiding bij Dierdonk voor ons een pijnpunt dat beter onderbouwd had kunnen worden. Wij zien het totale plan als een kleine ó en mogelijkheid om na de verkiezingen met reële metingen snel bij te kunnen sturen.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor met dezelfde stemverklaring als het CDA, daaraan toegevoegd dat ook wij na de verkiezingen onmiddellijk aan de slag willen met uitbreiding van dit plan richting de Ruit Eindhoven.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Tegen met stemverklaring. Wij zijn niet voor een enkele ruit, wij zijn ook niet voor een dubbele ruit en wij zijn ook niet voor een omleiding rond Dierdonk.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor met stemverklaring. Het liefst had Lokaal Brabant gezien dat de motie aangenomen werd, maar wij stellen ons op het standpunt 'beter iets dan niets' om verkeersinfarcten te voorkomen.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen. Dan nu bij de moties. Motie nummer 1. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Motie 1 hebben we het toch over?

De **voorzitter**: Ja.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Dan is deze motie verworpen. Dan zijn we nu bij motie 2. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen. Dan ben ik bij motie onder stuknummer 3. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan ben ik bij de motie onder stuknummer 4. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan zijn we bij motie onder stuknummer 5. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Motie 5 is verworpen. Dan ben ik bij motie 6A, de verbeterde versie. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen 6A.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Motie 6A is verworpen. Dan zijn we door de moties bij dit onderwerp heen en gaan we naar de twee besluiten en een motie – die behandel ik maar ná ontwerpbesluit 77/18 –, dat betreft het Provinciaal Inpassingsplan.

77/18 Statenvoorstel Vaststellen provinciaal inpassingsplan 'PAS Leegveld, Deurne'

De **voorzitter**: Hier hoort een apart ontwerpbesluit en een aparte stemming bij over de onteigening. Als eerste het besluit zelve 77/18, daarna motie 8 en daarna het ontwerpbesluit betreffende de onteigening, 78/18. Het ontwerpbesluit 77/18. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen met stemverklaring. Niet omdat we tegen natuur zijn, maar wel tegen dit proces en de onduidelijkheid voor de bewoners.

De **voorzitter**: SP.

De heer **De Jonge** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit voorstel is aangenomen. Dan zijn we bij de motie 8. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor met stemverklaring. We gaan er daarbij wel van uit dat de gedeputeerde zijn toezegging nakomt, dat een en ander niet tot vertraging in de uitvoering zal leiden.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **De Jonge** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Ondanks dat wij liever zien dat dit hele voorstel gestopt zou worden, kunnen we deze motie wel steunen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen.

78/18 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het provinciaal inpassingsplan 'PAS Leegveld Deurne'

De **voorzitter**: Dan nu het ontwerpbesluit 78/18. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen met dezelfde stemverklaring als bij het vorige voorstel.

De **voorzitter**: SP.

De heer **De Jonge** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Het bezit van eigendom mag niet worden aangetast voor zoiets als zo'n megalomaan natuurproject. Dus tegen dit voorstel.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit besluit is aangenomen. Daarmee komt een einde aan de stemmingen over de tot nu toe behandelde voorstellen en zullen we verder gaan met de agenda. Dat zal waarschijnlijk een behandeling zijn die we in tweeën gaan splitsen voor de dinerpauze, maar we laten het er even van afhangen wanneer dat zal zijn. Ik stel u voor dus nu door te gaan met de agenda en de voorstellen die nu nog worden behandeld worden in de vergadering van 14 december in stemming gebracht.

Besprekstukken

68/18 Statenvoorstel Visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk' en uitwerking hiervan in een adaptieve aanpak.

De **voorzitter**: Voorstel 68/18.'Gedeelde mobiliteit is maatwerk'. De fractie van de VVD opent de besprekingen. Aan het woord is de heer Karel Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Geachte collega-Statenleden ...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Burger Dirven** (VVD): Sinds het voorjaar van 2018 zijn wij meegenomen in het proces om openbaar vervoer op een andere wijze te organiseren hier in Brabant. Het was een verfrissend en verhelderend proces. Als Statenleden kwamen wij ook voor keuzes en dilemma's te staan die beleidsmakers in dit huis ook vaak hebben. Het voorstel rept over een veranderende wereld om ons heen. Nou, die verandering is ook binnen de werkwijze van dit Statenvoorstel opgetreden. Partij-overschrijdend zijn wij als leden van de themacommissie Herijking OV met elkaar in gesprek gegaan. Ik wil dan ook vanaf deze plaats mijn collega-Statenleden hiervoor danken én complimenteren voor de fijne samenwerking, alsook de gedeputeerde voor het faciliteren van dit proces.

Wanneer wij als Staten instemmen met dit voorstel, trekken wij de OV-visie uit 2012 in en vervangen deze door de visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk'. Wij hebben een nieuwe visie nodig als kader voor het vervolg van de huidige concessie, waarbij de concessie West-Brabant als eerste afloopt, eind 2022. En, voorzitter, ik kan niet wachten op een nieuwe visie. En waarom is dat dan? Dat is omdat er duidelijk voor is gekozen een visie vast te stellen waar we de komende jaren adaptief in kunnen bewegen en waarin niet alles in beton vastligt. Een visie die kan meebewegen met maatschappelijke ontwikkelingen, trends en wensen van de reizigers, en daar doen wij het hier allemaal voor. De reiziger staat centraal. Deze visie is breder dan alleen openbaar vervoer, en daarom spreken we ook over een gedeelde mobiliteit. Deze visie gaat over gedeelde mobiliteit, maar focust zich hierbij op de verantwoordelijkheid – lees wel: de wettelijke verantwoordelijkheid – van de provincie als opdrachtgever voor openbaar vervoer, als onderdeel van een goed functionerend mobiliteitssysteem hier in Brabant. Bij vaststelling is de visie direct van kracht en wordt daar waar mogelijk toegepast in de nog lopende concessie en contracten. Deze visie vervangt dus ook de huidige OV-visie en loopt tot 2030. De nieuwe visie gaat breder dan alleen OV en richt zich op mobiliteit die mensen met elkaar delen. Dit doet de provincie niet alleen, we werken naar kansen om samen te werken met de markt, andere overheden en de samenleving om passende mobiliteit voor de reiziger te realiseren. De provincie vervult hierbij een kennisfunctie om samen met de markt – waar wij als VVD in geloven – de samenleving en andere overheden beter te kunnen laten omspringen met de vraag van de reiziger.

Om te benadrukken dat wij als VVD de leefbaarheid van de kleine kernen belangrijk vinden, dienen wij ook samen met andere fracties de motie van Lokaal Brabant mee in, dit ook om extra aandacht te creëren voor buurtbusvrijwilligers van en naar de kleine kernen. Ook zullen wij het amendement van de PvdA mee indienen om een betaalbaar basisniveau te borgen voor de Brabantse reiziger. Het kan immers niet duidelijk genoeg zijn dat de reiziger centraal staat in deze visie, ook qua betaalbaarheid.

Tot slot, voorzitter, ik ga afronden. Deze visie is geen bezuinigingsopgave, deze visie gaat niet over meer of minder geld, maar over de inhoudelijke opgave van goede, consistente en vernieuwende mobiliteit in Brabant. Deze visie houdt alle opties open voor pionieren: wat werkt wel en wat werkt niet? Samen met PON, het Reizigersoverleg Brabant, de marktregisseur, pakken we als provincie de handschoen op om ook op OV-gebied Brabant innovatief leidend te laten zijn. Als VVD kunnen wij dan ook – dat kan ik u nu al zeggen – volledig instemmen met deze visie.

Dank u wel, voorzitter, tot zo ver.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Burger Dirven voor zijn bijdrage. Dan nu de fractie van het CDA bij monde van mevrouw De Hoon. Zij heeft het woord.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Veel mensen hebben hard gewerkt om deze nieuwe OV-visie op tijd klaar te hebben. Complimenten. Het CDA heeft heel veel waardering voor de wijze waarop het proces is verlopen. Het lijkt een gedragen stuk, waarover veel betrokken organisaties en overheden konden meepraten. Daarnaast ging vanuit PS de werkgroep OV-visie aan het werk, waardevol om met elkaar te verkennen wat de gemene delers zijn en hoe we de visie geïnterpreteerd willen zien. In het voorstel geeft u aan dat de ontwikkelingen in de P&C-cyclus worden voorgelegd. Dit betreft echter een besloten overleg zonder verslaglegging. Het CDA wil liever de verantwoordelijkheid voor de uitvoering en doorontwikkeling van de visie en adaptieve agenda een Statenbreed onderwerp laten zijn. Het gaat hier immers om een bedrag van 90 miljoen euro voor leefbaarheid en vervoer. Graag een reactie van de gedeputeerde. 90 miljoen euro dus, waarover het CDA zich onder andere het volgende afvraagt. Welke factoren zijn nodig om de adaptieve agenda en visie tot een succes te maken? En hoe zorgen we ervoor dat de betaalbaarheid kan worden gegarandeerd? Ook: tegen welke tarieven en wie houdt hier zicht op? Tijdens de laatste themabijeenkomst stelde het CDA voor om de werkgroep OV-visie een vervolg te geven. Hiertoe dient het CDA ook een motie in.

Voorzitter. Albert Einstein heeft eens gezegd: 'Meer dan het verleden interesseert mij de toekomst, want daarin ben ik van plan te leven.' Welnu, op hoofdlijnen geeft deze OV-visie volgens het CDA een goed strategisch inzicht in de toekomstige ontwikkelingen. Het onderbrengen van de verschillende stromingen onder 'Direct', 'Flex' en 'Samen' is overzichtelijk.

Graag nemen wij u mee in de toekomstschets en invulling, zoals wij die graag zien. Daarbij putten wij graag uit de ervaringen die wij als CDA hebben opgedaan tijdens de OV-Race, praktijkonderzoek in de vorm van een wedstrijd tussen teams van Statenleden en OV-gebruikers, om het openbaar vervoer te testen op onder andere reistijd, bereikbaarheid en toegankelijkheid. De eerste race vond plaats in Oost-Brabant, de tweede in Midden-Brabant en de derde in West-Brabant. Tijdens deze laatste editie, van Etten-Leur naar Wernhout, kregen we gezelschap van een groep cliënten van de Stichting Dak- en Woonvoorzieningen, SDW, en van de gedeputeerde zelf. Wat was hij fanatiek, en wat levert zo'n busreis mooie herinneringen, bijzondere ervaringen en waardevolle informatie op.

We zien zaken die goed gaan, zoals betrokken chauffeurs, behulpzame vrijwilligers op de buurtbus en handige apps die de zoektocht naar de snelste route voor de mobiele generatie, de millennials, de generatie Z, een stuk eenvoudiger maken, als je tenminste mobiel bereik hebt – zegt Olland u nog iets? Slecht of geen mobiel bereik, aansluitproblemen, buurtbussen die niet geschikt zijn voor de elektrische

rolstoel zijn punten die in iedere OV-Race terugkwamen, maar waarover de voorliggende OV-visie weinig tot niets zegt nog. Dus doen wij het als CDA maar.

Voorzitter. Ik wil in het bijzonder stilstaan bij vijf onderwerpen, hele concrete, hele herkenbare: 1. elektrische rolstoelplaten; 2. iedereen moet mee kunnen; 3. bereikbaarheid bedrijventerreinen; 4. flexibiliteit is de norm; 5. communicatie.

Elektrische rolstoelplaten. Voorzitter. De belangrijkste conclusie is dat openbaar vervoer, en het succes ervan, mensenwerk blijft. Zo lukt het de ene chauffeur wel om tijd te maken en de rolstoelplaat van de Bravodirect-bus uit te klappen, terwijl de andere chauffeur door tijdsdruk de rolstoelen helaas moet laten staan. Is daar anno 2018 niet iets aan te doen? Kunnen we de chauffeurs niet helpen? Het CDA denkt van wel. Daarom vragen wij aan de gedeputeerde om op korte termijn met het bedrijfsleven om tafel te gaan en een elektrische rolstoelplaat voor Bravodirect te ontwikkelen en toe te passen. Juist mensen in een rolstoel zijn afhankelijk van het openbaar vervoer en met elektrische rolstoelplaten in alle buurt- en reguliere bussen geven wij hen de mogelijkheid om deel te nemen aan het reguliere openbaar vervoer. Is de gedeputeerde bereid dit mee te nemen in een volgende concessie? En voorzitter, maak hier dan ook meteen een grensoverschrijdende voorbeeldfunctie van die wij als Brabant kunnen oppakken. Hier moet uw collega Pauli toch enthousiast van worden, mooie innovatieve ontwikkelingen. En ook uw collega Swinkels kan hier op leefbaarheid een fantastische slag maken, net als collega Spierings, want mobiliteit levert zo een aanzienlijke bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen. Het CDA komt dan ook met een motie.

Voorzitter. We leven in een land waarin we steeds ouder worden en met een grote groep inwoners die leeft met een matige of ernstige beperking. Ook deze mensen zijn geholpen met goed georganiseerd openbaar vervoer. Het huidige vervoersaanbod vindt het CDA echter nog te veel gericht op mensen zonder beperking, en dat moet anders. Vervoer moet voor iedereen toegankelijk. Onderschrijft de gedeputeerde dat?

Voorzitter. Op veel plekken in Brabant liggen de banen voor het oprapen, maar die banen zijn niet of slecht bereikbaar per openbaar vervoer. Van Moerdijk tot Breda, van Waalwijk tot Oss, van Oirschot tot Werkendam, we kwamen het als CDA overal tegen. Studenten, stagiaires, forensen hebben daar last van en ondernemers ook, en de Brabant economie. Het CDA zou dan ook graag zien dat de provincie start met experimenten, pilots, specifiek gericht op het verbeteren van de bereikbaarheid van de bedrijventerreinen met het openbaar vervoer. Hiertoe dienden wij tijdens de begrotingsbehandeling een motie in en vandaag doen we dat opnieuw, een motie bedrijventerreinen.

Voorzitter. Al aan het begin van deze bestuursperiode pleitte het CDA voor flexibel openbaar vervoer, want dat heeft de toekomst, zo bleek al tijdens een provinciale mobiliteitswedstrijd in 1999. De winnaar was een deelauto, als in Bravo Samen. De tweede prijs was voor een flexibel ingerichte bus, naar het idee Bobrobus, naar het schijnt uitgevonden door iemand uit Goirle. Jawel, in Brabant gebeurt het. Voor het CDA is flexibiliteit heel belangrijk, dé voorwaarde om ons openbaar vervoer voor iedereen toegankelijk te maken, stad en buitengebied bereikbaar te houden en te kunnen voldoen aan de behoefte van de OV-reiziger via slim maatwerk, zoals een taxi of buurtbus die de leerling op tijd naar school brengt, dan de polikliniek van het streekziekenhuis aandoet en op de terugweg de aanvragers voor een nieuw paspoort afzet bij het stadskantoor. Mooi op tijd.

Maar flexibiliteit betekent óók kunnen inspelen op actuele ontwikkelingen en gebeurtenissen, bijvoorbeeld een extra bus laten rijden op de momenten dat meer capaciteit nodig is, zodat studenten verzekerd zijn van hun rit naar de universiteit en niet hutjemutje van A naar B moeten, of zelfs achterblijven in de kou. Bravodirect en -flex geven ruimte voor die flexibiliteit. En samen met u zoekt het CDA graag de grenzen op van wat kan en nodig is. Laat bijvoorbeeld voor onze inwoners de Direct-lijnen een Flex-inrichting kennen. Klap die stoeltjes in, verwijder ze op rustige lijnen en maak het mensen mogelijk hun eigen fiets mee te nemen in of op de bus. Wil de gedeputeerde hier eens op reflecteren?

Voorzitter. Om deze OV-visie te doen is communicatie heel belangrijk. Want zeg nu zelf: hoeveel Brabanders gaan dit lijvige stuk straks lezen? Deze bestuursperiode investeerde u veel geld in een stickercampagne om de naam van het Brabantse openbaar vervoer te veranderen. Bravo. Als CDA zijn we hier kritisch op geweest. U veranderde de voorkant, maar de achterkant bleef hetzelfde. Want wie een reis wil plannen of contact zoekt met de klantenservice, wordt via de website www.bravo.info weer netjes terugverwezen naar de websites van Arriva en Hermes en daar kom je dan weer de oude logo's en huisstijl tegen.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Bravo zou voor een betere herkenning van het Brabantse openbaar vervoer moeten zorgen. Als CDA vinden we dat de meest ultieme vorm van herkenbaarheid. Besteed uw communicatiebudget vanaf nu aan het promoten van de initiatieven en experimenten uit deze nieuwe OV-visie onder alle doelgroepen, dus ook de studenten uit de overvolle bussen in Altena en de cliënten met een rolstoel van SDW in Roosendaal. Wij op onze beurt zullen de routes blijven testen met onze OV-Race. De stip aan het einde van het asfalt is met deze OV-visie gezet.
Tot zover.

Motie M9 'Bereikbaarheid bedrijventerreinen met OV'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 7 september 2018, behandelend Statenvoorstel 68/18: Visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk';

constaterende dat:

- veel bedrijventerreinen, zoals Aviolanda (met AMTS), Bedrijvenpark Moerdijk, Vliegbasis Woensdrecht en de legerbasis Oirschot slecht bereikbaar zijn met het openbaar vervoer;
- de beperkte bereikbaarheid van bedrijventerreinen steevast een onderwerp van aandacht is in o.a. onderzoeken van de VNO-NCW en bovenaan de wenslijsten van werkgevers staat als verbeterpunt;
- er genoeg mensen zijn die wel willen werken en stagiair(e)s die willen afstuderen, maar belemmerd worden doordat bedrijventerreinen niet bereikbaar zijn met het openbaar vervoer;
- Stichting ZET de bereikbaarheid van bedrijventerreinen als belangrijk knelpunt voor de te ontwikkelen omgevingsvisie heeft geformuleerd;

overwegende dat:

- er meerdere kleinschalige initiatieven zijn geweest of lopen, maar structurele oplossingen nog niet voorhanden zijn;
- initiatieven veelal in een zogenaamde pilotfase blijven steken en niet van de grond komen;
- de groeiende Brabantse economie niet kan wachten op de uitwerkingen van de omgevingsvisie en nieuw in te vullen concessies;

dragen Gedeputeerde Staten op om:

- binnen de bestaande concessies de uitbreidingsmogelijkheden te onderzoeken;
- en Provinciale Staten hierover op zo kort mogelijke termijn te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marianne van der Sloot, CDA

Ankie de Hoon, CDA"

Motie M10 'Vervolg voor OV-werkgroep'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 7 september 2018, behandelend Statenvoorstel 68/18: Visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk';

constaterende dat:

- de samenwerking van de OV-werkgroep en het overleg dat is gevoerd met betrokken instanties en overheden heeft geleid tot een coherente en waardevolle visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk';

overwegende dat:

- PS-leden uitgesproken hebben waardering te hebben voor deze wijze van participeren op deze grote provinciaal verantwoordelijke taak;
- het CDA ervoor kiest de verantwoordelijkheid voor de uitvoering en dóórontwikkeling van de visie en de adaptieve agenda over de gehele breedte van PS op te nemen;

dragen Gedeputeerde Staten op om:

- een werkgroep bestaande uit PS leden, waarin alle partijen vertegenwoordigd zijn, onderdeel te laten zijn van de ontwikkelingen binnen de visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk' en uitvoering van de bijbehorende adaptieve agenda en structureel bijeen te roepen voor overleg;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ankie de Hoon, CDA."

Motie M11 'Plank voor rolstoelgebruikers in de bus'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 7 september 2018, behandelend Statenvoorstel 68/18: Visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk';

constaterende dat:

- het College voor de Rechten van de Mens al in mei 2017 constateerde dat openbaar busvervoer in Nederland nog niet optimaal toegankelijk is voor mensen in een rolstoel;
- landelijke regelgeving bepaalt dat 98% van de bussen toegankelijk moet zijn voor rolstoelgebruikers;
- in Brabant 10% van de bussen mensen in een rolstoel bij de halte laten staan;
- dit vooral gebeurt doordat de rolstoelplank stuk is of doordat de chauffeur hulp weigert;
- alternatieven voor busvervoer zeer kostbaar zijn.

overwegende dat:

- GS het al in 2017 'onacceptabel' noemde dat 10% van de Brabantse bussen mensen in een rolstoel bij de halte laten staan¹;
- het CDA tijdens de jaarlijkse OV-Race² zelf heeft mogen ervaren dat (1) chauffeurs daadwerkelijk weigeren een rolstoel mee te nemen of (2) de rolstoelplank defect is;
- het in bestekken bij OV-concessies opnemen van een verplichting dat bussen moeten beschikken over een rolstoelplank of elektrische rolstoellift dus niet afdoende is;

dragen Gedeputeerde Staten op om:

- er voor zorg te dragen in het bestek bij concessies op te nemen dat een bus zal beschikken over een elektrische rolstoelplank zodat de reiziger niet afhankelijk is van eventuele hulp van een chauffeur;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ankie de Hoon, CDA."

¹ Zie ook het artikel 'Provincie eist maatregelen: alle bussen moeten rolstoelvriendelijk worden' Brabants Dagblad d.d. 23 juni 2017: <https://www.bd.nl/s-hertogenbosch/provincie-eist-maatregelen-alle-bussen-moeten-rolstoelvriendelijk-zijn~a4bb8bc6/> [geraadpleegd: 5 december 2018],

² Zie ook het artikel 'OV-race finisht in Olland' ED d.d. 14 juli 2017: <https://www.ed.nl/meierijstad/ov-race-finisht-in-olland~ad501415/> [geraadpleegd 6 december 2018] en 'OV-race: hoe kom je het snelst van Etten-Leur naar Breda?' BN De Stem d.d. 2 maart 2018: <https://www.bndestem.nl/etten-leur/ov-race-hoe-kom-je-het-snelst-van-etten-leur-naar-breda~abb1bbb3/> [geraadpleegd 6 december 2018].

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw De Hoon. Dan nu de fractie van de SP. Mevrouw Arts heeft het woord.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Elke reis van duizend mijl begint met de eerste stap. Met deze reis, waar we vandaag aan beginnen als we deze OV-visie aannemen, weten we misschien nog niet precies waar we uitkomen. We zetten eerste stappen, maar verder kan het nog echt alle kanten uit. Deze visie is gebaseerd op de vorige, 'Vraaggericht Verbindend Verantwoord', maar iedereen is het erover eens dat de komende tijd op het gebied van mobiliteit veel kan gaan veranderen. Dat is eigenlijk al bezig. Hoe precies is nog niet helemaal duidelijk, maar met deze OV-visie kan daar gemakkelijk op ingespeeld worden. Dat betekent ook dat het OV uitvoeren met grote bussen niet op iedere lijn en op elk tijdstip het goede en efficiënte antwoord op de vervoersvraag is. We kunnen met deze visie breder kijken, en daarom de term 'gedeelde mobiliteit'. Er zijn andere, nieuwe, populaire alternatieven, zoals het succes van de elektrische fiets dat bewijst. Deze visie wil alle mogelijkheden expliciet verkennen en waar mogelijk de nodige pilots starten. Ook het creëren van zogenaamde mobiliteitshubs, zeg maar overstapplaatsen waar je van de ene soort vervoer naar de andere kunt switchen om zo efficiënt mogelijk te kunnen reizen, zijn een prima idee, met name voor plaatsen in Brabant waar geen NS-station ligt. Ook de aandacht in deze visie voor zero emissie, schoon vervoer, is prima.

De SP heeft echter ook zorgen bij deze visie, en die gaan vooral over de uitvoering, de tweede stap van deze duizendmijlenreis, de adaptieve agenda. Ik zal er een aantal noemen, niet uitputtend, maar de belangrijkste die meteen bij ons opgekomen zijn.

Voorop staat de betaalbaarheid. Er worden straks mogelijk meer verschillende diensten aangeboden, maar kan een reiziger met een kleine beurs die wel betalen, zeker als de reguliere buslijn met de reguliere ritprijs vervalt?

Twee. De nieuwe aanpak van het OV staat of valt met gebruiksgemak en goede reisinfo voor de reiziger. Niet alle reizigersgroepen zijn even handig met internet, denk aan sommige ouderen. Gaat de app die dat allemaal moet gaan doen, op tijd en goed functioneren? Dit is belangrijk, want als je reizigers hierdoor verliest, heb je die niet zo snel weer teruggehaald.

Ook vervoer anders dan de reguliere bus moet goed toegankelijk zijn, bijvoorbeeld voor rolstoelers, kinderwagens enzovoort. Mijn voorganger heeft er al uitvoerig aan gerefereerd.

Data en privacygevoelige informatie moeten worden gedeeld tussen de overheid en toekomstige marktpartijen. Zal dat allemaal goed en correct verlopen?

Dan punt vijf. Brabant is geen eiland. Ons systeem zal moeten aansluiten op de ons omringende gebieden. Er mogen geen gaten vallen. Ook als vanwege te weinig passagiers van regulier busvervoer naar iets anders wordt overgestapt, mag ook daar geen gat vallen. Dus het is belangrijk dat de reizigers meteen van iets anders gebruik kunnen maken.

Streven naar één betaalsysteem. Dat betekent namelijk gemak en duidelijkheid.

Punt zeven. De druk op vrijwilligers wordt waarschijnlijk groter. In hoeverre is er verder sprake van verdringing van regulier werk? Wij vinden dat er ook aandacht moet zijn voor de arbeidsomstandigheden, want meer flexibiliteit, meer flexibele inzet, betekent waarschijnlijk ook meer flexwerk in deze sector.

De goede samenwerking tussen alle partijen, bijvoorbeeld marktpartijen en gemeentes die hierbij betrokken worden, wordt een hells karwei, dus er staat de provincie nog wat te wachten.

Ook ver van de grote hubs moet een goed aanbod zijn.

Het is te prijzen dat we als provincie deze moderniseringsslag, want zo kun je het wel noemen, aandurven, maar de voortzetting van onze duizendmijlenreis is dus voor ons nog helemaal helder. We zien nog veel hobbels op de weg. We zijn verder niet erg enthousiast over de toenemende invloed van de markt die uit het voorstel voort zou kunnen komen. Voor de SP is OV een nutsvoorziening die voor iedereen op een basisniveau en in voldoende mate beschikbaar en betaalbaar moet blijven, vandaar ook onze steun aan

de PvdA-motie die zo meteen wordt ingediend. Marktwerking betekent voor ons toch het streven om winst te maken en vooral die projecten op te pakken die daarvoor interessant zijn. Wat gebeurt er dan met de onrendabele rest? Wat gaat de provincie in dat geval daaraan doen? Want dat ze dan in moet grijpen, is voor ons een gegeven.

De **voorzitter**: Interruptie Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Ik hoor mevrouw Arts zeggen dat de markt, dat dat toch, ja, toch eigenlijk niet moet eigenlijk in het OV-systeem. Maar hoe staat mevrouw Arts er tegenover als we de markt kunnen introduceren op de dikke lijnen, dat we ons daar als provincie wat minder mee hoeven te bemoeien, en dat de provincie zich nadrukkelijker kan gaan bemoeien met de minder dikke lijnen, dus de verbindingen met de kleine kernen? Is dat niet veel beter?

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): De situatie is nu zo dat in feite ook de marktpartijen het busvervoer rijden. En onze ervaring op dit moment is dat de marktpartij, de busvervoerder, het op de dunne lijnen op dit moment dus af laat weten en dat inderdaad de concentratie op de dikke lijnen plaatsvindt. Dus dat ondersteunt eigenlijk mijn redenering dat het risico erin zit, in dit hele verhaal, dat de invloed van de markt maakt dat alleen de interessante projecten aanbesteed worden, of in de markt gekozen worden om uit te voeren, en dat de provincie overblijft met het restant. En ja, hoe gaan we dat oplossen? Dat is dus precies mijn vraag. Ik zie nog niet helder hoe dat moet. Ik denk dat wij de markt op een aantal punten best wel kunnen gebruiken, maar dat de provincie altijd de eindverantwoordelijke blijft. En we hebben het idee dat in het systeem zoals het nu geschetst wordt, er een gevaar in schuilt dat de regie die wij erover zouden moeten hebben, ons die gaat ontglippen. Dat is eigenlijk de angst die ik uitspreek.

De **voorzitter**: Bakker? Nee. Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, mijn vraag richting de SP-fractie is: waarom zo pessimistisch? Je ziet marktpartijen die zich aanmelden om bepaalde vervoersbewegingen te ontwikkelen, bijvoorbeeld Düsseldorf-Eindhoven, en misschien zijn er ook wel marktpartijen die zeggen: 'ik zou van Eindhoven naar Tilburg wel willen exploiteren', et cetera. Eigenlijk staat in deze visie, suggereert in ieder geval, dat als er marktpartijen zijn die dat zeggen, wij als provincie zeggen: 'Nou, ga je gang en doe je ding, wij gaan er niet ook nog eens een aanbesteding en allemaal ingewikkelde dingen overheen leggen, want als uw markt dat oppakt, succes ermee.' Dan kunnen wij ons richten op de vervoersbewegingen die misschien minder rendabel zijn, waar marktpartijen niet per se om staan te springen. Waarom bent u zo pessimistisch hierover?

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ik ben niet pessimistisch over het feit dat marktpartijen interessante projecten zullen oppikken en zullen gaan uitvoeren. Ik ben pessimistisch over de mate waarin wij daar regie op kunnen houden. Dat is het eerste. En ik ben verder pessimistisch over het onrendabele reststuk dat overblijft, wat daar dan mee gebeurt. Daar ben ik pessimistisch over.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, in dat tweede deel denk ik dat we elkaar ook vinden. Wij zouden ook de ambtelijke capaciteit die we nu laten richten op dingen die door de marktpartijen eigenlijk overgenomen zouden worden, die moeten we juist daarop inzetten. Dus volgens mij vinden we elkaar daar. Maar kunt u mij dan eens meenemen in waar uw zorg dan zit op het moment dat een marktpartij van bijvoorbeeld zo'n dikke lijn zou zeggen 'ik wil dat gaan doen'? Wat bent u dan bang wat u daar verliest? Want als daar concurrentie optreedt, krijg ik als reiziger toch juist mooiere stoelen, dvd-schermpjes, misschien wel leuke muziek, in ieder geval een chauffeur die zijn best doet om mij in die bus te houden.

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, het kan heel simpel zijn dat ik voor die leuke chauffeur en al die extra dingen ook 5 euro meer moet betalen, terwijl ik daar eigenlijk niet op zit te wachten, dat ik gewoon zeg: 'Nou, ik wil gewoon van A naar B vervoerd worden, op tijd en veilig, en op alle andere eisen die je eraan kunt stellen, met al die toeters en bellen, daar zit ik niet op te wachten.'

De **voorzitter**: Mevrouw Arts vervolgt haar betoog. U was bijna klaar, neem ik aan.

Mevrouw **Arts** (SP): Sorry, voorzitter. Ja, ik was bijna klaar. Wat ons betreft mag dan ook het verplicht commercieel aanbesteden voor provincies van het busvervoer afgeschaft worden. Dat hebben we al eerder gezegd, maar helaas gaan wij daar zelf als provincie niet over.

Ik wil afsluiten. Wij willen deze visie een echte kans geven. We bedanken eenieder, maar vooral ook de ambtenaren die met veel inzet en onder grote tijdsdruk deze visie tot stand gebracht hebben. Voor mijn fractie is de verdere uitvoering van de adaptieve agenda cruciaal. Wij hopen ook de provincie-inzet op deze visie mede te gebruiken om de autonome groei van het privé-autoverkeer af te remmen. Wij vinden het positief dat de gedeputeerde heeft toegezegd ons ieder halfjaar over de stand van zaken te willen informeren en met PS te willen overleggen. Verder wachten wij af of de stappen die in het vervolg gezet worden ons de goede kant op laten reizen.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Arts voor haar bijdrage. Dan nu de fractie van de PVV bij monde van de heer Bakker. U heeft het woord.

De heer **Bakker** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Als werkgroep lid heb ik deze visie, zoals we deze vanmiddag, of liever gezegd vanavond, in de Staten behandelen, zien ontstaan: van een whiteboard met een aantal kreten tot het document met 27 pagina's zoals deze nu, ja vanmiddag, voor ons ligt. Wat ons betreft had de visie op 2 A4'tjes gemogen: veel wat te lezen is, is bekend en doet eigenlijk niet ter zake. Streven naar het slimste en meest duurzaamste mobiliteitssysteem van Europa is voor ons als PVV-fractie niet belangrijk, wij willen het beste mobiliteitssysteem voor de Brabanders, een mobiliteitssysteem waarin eenieder vrij is om te kiezen voor de auto. Deze vrijheid staat bij ons bovenaan. Wij noemen dit individuele vrijheid. Wat ons betreft geen stimulans van bovenaf om Brabanders deze individuele vrijheid op een of andere manier te ontnemen, zeker ook niet met staatsdeelauto's.

De andere kant: Brabanders die afhankelijk zijn van openbaar vervoer, in welke Bravo-vorm dan ook, moeten altijd op ons kunnen rekenen. Wij moeten ervoor zorgdragen dat er op een degelijke, comfortabele manier tegen een zo gunstig mogelijk prijskaartje via OV overal gereisd kan worden in onze provincie. Degelijk en comfortabel is in de ogen van de PVV niet een trosje elektrische fietsen in Maaskantje dumpen en zeggen tegen de bewoners: ga daar maar mee naar Den Bosch of Oss. Nee, degelijk en comfortabel is wat ons betreft een voertuig waar mensen in kunnen gaan zitten, beschermt tegen wind, kou en regen.

Zero emissie, dat willen wij graag aan de concessiehouders, c.q. de marktpartijen overlaten. We moeten keuzes maken. Liever een Bravobus met een schone dieselmotor in de straten van kleine kernen, dan geen Bravoflex in de kleine kernen, maar wel een volledig elektrische vloot in de grote en middelgrote steden, en dat we hier ons zelf als klimaatfarizeeërs op de borst kunnen kloppen, van: 'Kijk ons eens duurzaam bezig zijn.' Om deze zero-emissiegekte een halt toe te roepen, heb ik ook een motie ingediend.

Het beste voor Brabant is wat ons betreft de dikke lijnen voor de marktpartijen, en ons focussen op de bereikbaarheid van de kernen, de kleine kernen, het liefst in zeer nauwe samenwerking met gemeenten, maar ook bijvoorbeeld met taxibedrijven. Wellicht is door de markt een dominante plaats te geven op de dikke lijnen, wij extra inkomsten voor onze provincie kunnen genereren, wat ten goede kan gaan komen voor de bereikbaarheid van kleine kernen.

De PVV is kritisch, maar wel realistisch. We zien ook dat initiatieven, zoals Uber, voor grote veranderingen gaan zorgen. Wat nu futuristisch lijkt, kan over vier jaar gemeengoed zijn. We moeten als provincie zeker niet het mobiliteitswiel gaan uitvinden: dat wordt al gedaan.

Deelauto's via de staat? Nee. Deelauto's via de markt zonder overheidsbemoeienis en publiek geld? Geen bezwaar.

Tot slot, voorzitter. De PVV gaat de visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk', ondanks de tsunami aan duurzaamheid en emissieloos, wel steunen. We zijn benieuwd waar de uitvoering door middel van de adaptieve agenda's de Brabanders naartoe gaat brengen: de PVV hoopt comfortabel, betrouwbaar en tegen een goede prijs op iedere plaats van bestemming in onze mooie provincie.

Tot zo ver, voorzitter.

Motie M12 'Zero emissie geen beletsel'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 7 december 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 68/18 Visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk' en uitwerking hiervan in een adaptieve aanpak;

constaterende dat:

- blijktens het Statenvoorstel alle OV-bussen in 2025 zero emissie moeten rijden;

overwegende dat:

- de bereikbaarheid van kleine kernen met het OV al jaren onder druk staat;
- het duurzaamheidsstreven van zero emissie niet mag leiden tot te hoge kosten voor concessiehouders bij het aanhouden van een adequate OV-dienstregeling van en naar de Brabantse kleine kernen;

spreken uit dat:

de eis van zero emissie voor alle OV-bussen in 2025 geen topprioriteit mag hebben, waar dit een beletsel vormt voor een goede OV-ontsluiting van kleine kernen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Willem Bakker, PVV Noord-Brabant

Jan Ockers, Lokaal Brabant."

De **voorzitter**: Ik dank de heer Bakker voor zijn bijdrage. Dan is nu de fractie van D66 bij monde van de heer Meijer de volgende. U heeft het woord.

De heer **Meijer** (D66): Dank u wel.

Voorzitter, Statenleden. Stelt u zich eens voor: in 2025 staat Hendrik op de hoek van een straat te wachten op zijn Bravoflex. Een stukje verderop ziet hij Gerda aankomen met haar hond. Ze heeft een stevige pas en eenmaal bij Hendrik aangekomen, stopt ze. Ze vraagt of ze nog op tijd is. Hij vraagt: "Waarvoor?" "Voor de bus." Hendrik legt aan haar uit dat de bus sinds dit voorjaar niet meer komt: doordat er te weinig mensen gebruikmaakten van de bus is er ingezet op de Bravoflex-auto's, een soort deeltaxi's waarin

eigenlijk alleen maar ruimte is voor de passagier die het ritje heeft aangevraagd. Zijn Bravoflex-auto is er inmiddels en Gerda vraagt aan de chauffeur of ze mee mag ...

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Denkt u met mij niet ook dat Gerda met dat hondenweer van vandaag Hendrik gaat vragen of hij zelf een mooie auto gaat kopen, zodat ze voor de deur in kunnen stappen?

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, ik zie een bruggetje. Maar doordat Gerda haar hond bij zich had, is de auto delen niet mogelijk, legt de chauffeur haar uit. Hij vertelt vriendelijk dat Gerda op haar app heel eenvoudig en snel een nieuwe reservering kan maken. De chauffeur kan er over zeven minuten zijn, ziet hij in zijn eigen app. Gerda probeert nog uit te leggen dat zij sinds haar burn-out deze mobiele apps eigenlijk niet meer wil gebruiken, want het aantal advertenties werd haar echt te veel. Tja, geeft de chauffeur aan, daar had ze dan in 2018 in de Provinciale Staten maar beter rekening mee moeten houden. Gerda rent terug naar huis, pakt haar fiets en gaat naar een mobiliteitshub Oostelijke Langstraat. Dit terrein is in 2021 ontwikkeld om fietsers uit de regio de mogelijkheid te geven om van vervoersmodaliteit te wisselen. Hendrik is ondanks het gesprek met Gerda nog net op tijd in Eindhoven voor de splinternieuwe trein naar Brussel. Hij wil namelijk naar een aantal Europarlementariërs om zijn beklag te doen. Hij is namelijk erg boos op de provincie. Hendrik vindt het nieuwe OV in Brabant helemaal fantastisch, maar had zich in 2023 lelijk vergist met een aantal instellingen in zijn app en sindsdien krijgt hij van Google Maps redelijk vaak het advies om met de Bravoflex-auto te gaan, iedere keer als het ook maar een beetje regent. En die advertenties van die ene club in Rijsbergen, waar hij ooit regelmatig kwam toen hij nog niet getrouwd was, beginnen nu toch ook wel erg oncomfortabel te worden.

Voorzitter. Hoe de zaak eindigt laat ik nog even als een cliffhanger in ons midden, maar de situaties van Hendrik en Gerda zijn mogelijk als wij de OV-visie van vandaag vaststellen. De provincie heeft zelf een mooi filmpje gemaakt met een positief scenario, maar ik wilde u toch even meenemen in hoe het ook zou kunnen gaan. Daarom willen wij de volgende vier zaken meegeven over deze visie.

Over digivaardigheid. De OV-visie is duidelijk geënt op de huidige samenleving, maar ook die van de toekomst, en dat hoort ook bij een visie. Daarbij hoort de kanttekening rondom digivaardigheden, die ook eerder al is gemaakt door de SP. Niet alleen ouderen, maar ook andere doelgroepen hebben soms moeite met apps. D66 maakt zich zorgen over de ingrijpende wijziging die deze visie suggereert en de impact hiervan voor de toegang tot het OV voor de minder digivaardige doelgroepen. Graag horen wij vanuit GS hoe zij in de uitwerking van de visie rekening gaan houden met deze zorgen. En we vragen ook hoe GS in de toekomst zelf adaptief zijn, bijvoorbeeld om doelgroepen zoals Gerda, die door een burn-out de apps gewoon niet meer willen gebruiken, te faciliteren.

Over internationale verbindingen. Hendrik reist in het voorbeeld van 2025 naar de Europarlementariërs, maar ook vandaag reizen er al veel Hendriks over onze grenzen met behulp van het openbaar vervoer. D66 ziet dat in de toekomst alleen maar meer worden. Wij zijn immers internationaal georiënteerd. In de voorliggende OV-visie had D66 dit aspect graag nog ietsje explicieter terug zien komen. Kunnen GS hierop reageren? Hoe gaan ze dit in de verdere uitwerking vormgeven? Welke internationale contacten zetten GS op dit moment al in? En hoe gaan GS in de toekomst, ook met commerciële partijen, bijvoorbeeld nog meer commerciële internationale verbindingen realiseren?

Ten derde de verbinding tussen het OV en andere modaliteiten. In de anekdote kan Gerda bij de verjaardag van haar oma nog net op tijd aanwezig zijn dankzij het fietstochtje naar de mobiliteitshub. D66 is blij met de visie dat de verbindingen tussen OV en andere modaliteiten verstevigd moeten worden. Bij de

begroting dienden we hier al een motie voor in. Die wil ik bij dezen graag terug op de agenda plaatsen. Als eerste stap richting de hubs ziet D66 namelijk een groot belang van de koppeling tussen P+R's en bijvoorbeeld de fiets. Wij hebben destijds de motie niet inhoudelijk met de gedeputeerde besproken, maar we vragen graag alsnog een inhoudelijke reactie op die motie, die destijds door veel partijen is ingediend. Ten slotte ons meest heikele punt, namelijk de privacy. D66 heeft veel vragen over dit onderwerp, want wie beheert straks het digitaal platform en wie bewaakt de data die op het platform gaan verschijnen? Hebben GS hier al een beleidskader voor? Kennen GS hier uitgangspunten voor? Hoe zien GS de samenwerking met diverse marktpartijen? En hoe bewaken GS de privacy van de Brabanders die mee willen doen met het initiatief?

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Meijer** (D66): Wij hebben hier, kortom, veel vragen over, ook met name vanwege de grote impact op de Brabanders. We verzoeken GS dan ook om geen onomkeerbare besluiten te nemen, zonder een verdere uitwerking van dit aspect, zonder expliciete bespreking binnen Provinciale Staten.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Een hele korte, voorzitter. Wij maken ons ernstig zorgen over de hond van Gerda. Waar is die gebleven?

De **voorzitter**: Dat valt onder privacygevoelige informatie, zou ik zeggen.

De heer **Meijer** (D66): Nee, nee, ik ken Gerda vrij goed. U kent mij als iemand die in de Statenzaal altijd iets persoonlijks vertelt, dus Gerda en Hendrik zijn niet helemaal fictief. En Gerda neemt haar hondje achterop de fiets in een mandje mee.

Ten slotte, voorzitter, willen wij graag positief eindigen, en ik maak een kleine buiging naar rechts. Ook in de themabijeenkomst bedankte ik al de ambtenaren voor de aanpak. Zowel GS als de ambtelijke organisatie en de spelers in het veld hebben bewezen dat het credo van D66 om met nieuwe spelers aan nieuwe tafels tot nieuwe oplossingen te komen, gewoon werkt. De ambitie die we aan het begin van deze bestuursperiode hadden, om dat op deze manier te doen, is door deze gedeputeerde bewezen. Wij zijn dus ook heel erg blij dat in het vervolg van dit traject ongetwijfeld die nieuwe spelers aan vernieuwende tafels mogen blijven meedenken aan vernieuwende ideeën, en we zijn trots op de visie vandaag voorligt.

Motie M13 'P+R-knooppunten'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 9 november 2018, behandelend Statenvoorstel 48/18 Begroting 2019;

constaterende dat:

- het college van Brabant 'meer vervoer op maat' ambieert;
- diverse OV-hubs op allerlei niveaus al in ontwikkeling zijn;
- diverse mobiliteit- als dienst-initiatieven inspelen op groeiende behoefte van Brabanders;
- bereikbaarheid van de Brabantse steden; per OV, fiets of anders van groot belang is voor de Brabantse economie.

overwegende dat:

- fietsen en wandelen de schoonste en gezondste vormen van vervoer zijn;
- traditionele P+R's aan de randen van de stad, gericht op bereikbaarheid van de binnenstad, ook ingezet kunnen worden ten behoeve van de ontlasting van de randwegen;

- voor de stimulans van openbaar vervoer of andere vormen van gedeelde mobiliteit, de goede aansluiting tussen diverse mobiliteitsvormen van groot belang is;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

om met de middelgrote Brabantse steden in gesprek te treden om te verkennen of en hoe er:

A: meer P+R's buiten het stadscentrum gerealiseerd kunnen worden;

B: deze en bestaande P+R's naast een busverbinding ook voorzien kunnen worden van (leen)fietsen;

C: hierin vooral ook particuliere initiatieven te betrekken;

D: de Staten hierover medio februari te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

A. Meijer, D66

B. Maas, PvdA

W. Arts, SP

S. Smeets, GroenLinks

A. de Hoon, CDA

H. Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Jan Ockers, Lokaal Brabant"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Meijer. Dan nu de heer Maas van de Partij van de Arbeid-fractie.

De heer **Maas** (PvdA): Voorzitter, Statenleden. In 2032 is Arendje jr. met een mooi vestje en een klein ... maar nee, dat gaan we niet doen.

De Staten hebben samen met de gedeputeerde, zijn ambtenaren, Reizigersoverleg en andere organisaties en bestuurders een intensief proces doorlopen om te komen tot een nieuwe visie over het openbaar vervoer. Graag wil ik betrokkenen complimenteren over het doorlopen proces en de uitwerking hiervan. Mijn complimenten hoe u ons allen heeft meegenomen in dit proces.

Het vraagt nogal wat lef om je hoofd boven het maaiveld uit te steken en te komen tot nieuwe inzichten. Ook de fractie van de PvdA moest hier even aan wennen in het begin, de vertrouwde OV-concessie loslaten. Mede door samen het proces te doorlopen is de PvdA-fractie enthousiast geworden en is tevreden over de voorliggende visie. Het geeft nieuwe mogelijkheden, vele kansen om onze mobiliteit aan te passen aan de eisen van deze tijd. De PvdA wil mee vernieuwen en zorgen voor een kwalitatief beter en betaalbaar OV voor alle Brabanders.

Maar toch zit er een gevaar. Bij de uitwerking van de adaptieve agenda is er een spanningsveld: hoeveel ruimte krijgt de markt, wat is de rol van de regisseur en welke taken krijgt hij? Spreken we over één busnetwerk, of vele varianten? Hoeveel moeten we meer betalen voor maatwerk, spitsreizen, comfort, en wat is uiteindelijk de betaalbaarheid voor de dagelijkse gebruiker? Deze punten krijgen allemaal een definitieve invulling bij de uitwerking van de visie: wat verdwijnt en wat krijgen we ervoor terug? De PvdA zal dan zeker een vinger aan de pols houden. Voor de PvdA is duidelijk dat bij de uitwerking van de visie de basis van het huidige netwerk, het huidige tarievenhuis en het huidige niveau van comfort het uitgangspunt moet en zal blijven.

Ook de inzet van de buurtbus moet mogelijk blijven. De fractie van Lokaal Brabant komt met een motie over de buurtbusvrijwilligers en wij zullen deze motie mee indienen, omdat we daar volmondig 'ja' tegen zeggen.

De betaalbaarheid van het OV is voor nu en voor in de toekomst voor de PvdA een belangrijk item, vandaar dat wij de visie via een amendement met de volgende punten willen aanscherpen: het borgen van een betaalbaar basisniveau, in gesprek blijven met reizigers en gemeenten over de betaalbaarheid, zorgen voor een alternatief aanbod en passende prijs bij het verdwijnen van buslijnen, meefinancieren mogelijk maken voor gemeenten en provincie om bepaalde doelgroepen te ondersteunen, eventueel

vergroten van de bereikbaarheid van de stad en gemeentelijke/provinciale beleidsdoelstellingen vanuit het sociaal domein of anderszins realiseren. Voor de PvdA blijft het uitgangspunt: er hoeft niemand thuis te blijven, ook kleine Arendje niet.

Amendement A4

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 7 december 2018, behandelend het Statenvoorstel 68/18 - Visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk' en uitwerking hiervan in een adaptieve aanpak

constaterende dat:

- betaalbare mobiliteit bijdraagt aan de leefbaarheid in Brabant;
- we in Brabant momenteel een goed basisnetwerk hebben dat voor iedereen toegankelijk en betaalbaar is en we dit richting de toekomst willen behouden;

overwegende dat:

- de voorliggende visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk' een toekomstbestendig kader schetst voor mobiliteit in Brabant, wat leidend is voor de uitwerking van de realisatie van gedeelde mobiliteit, waaronder openbaar vervoer;
- in de visie wel aandacht wordt besteed aan de betaalbaarheid van gedeelde mobiliteit, maar om een duidelijker kader mee te kunnen geven voor de uitwerking ervan in de adaptieve agenda, een duidelijke toevoeging wenselijk is;
- de volgende tekst al is opgenomen in de visie aangaande betaalbaarheid:

We zorgen voor goed bereikbare regio's en duurzaam vervoer dat toegankelijk en betaalbaar is voor iedereen. (p. 15);

De prijs van de reis moet passen bij de vorm van mobiliteit ... Tegelijkertijd moeten het OV en gedeelde mobiliteit ook in de toekomst betaalbaar blijven voor groepen die er dagelijks gebruik van maken. (p. 20);

We houden rekening met betaalbaarheid en de doelgroepen die afhankelijk zijn van het huidige OV. (p. 23);

besluiten, dat de volgende tekst wordt toegevoegd in de visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk', onder het kopje 'Prijs passend bij de vraag' (p. 20):

'We borgen een betaalbaar basisniveau (met het direct systeem en de aansluiting hierop) en blijven in gesprek met reizigers en gemeenten over betaalbaarheid. Als buslijnen verdwijnen gaan we op zoek naar een passend aanbod van gedeelde mobiliteit met een bij dat aanbod passende prijs. Daarnaast kan het zo zijn dat gemeenten en de provincie op basis van eigen beleidsdoelstellingen, bijvoorbeeld vanuit het sociaal domein of bereikbaarheid van een stad, meefinancieren aan een lager tarief of meer kwaliteit (voor bepaalde doelgroepen).'

En gaan over tot de orde van de dag.

B. Maas, PvdA

A. Meijer, D66

H. Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

J. Ockers, Lokaal Brabant

W. Arts, SP

K. Burger Dirven, VVD."

De **voorzitter**: Ik dank de heer Maas. De fractie van GroenLinks dan nu. De heer Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Collega's. Als je op beide benen blijft staan, kom je nooit vooruit, dus wij zijn hartstikke blij dat we vandaag kunnen kijken naar de toekomstvisie 'Gedeelde mobiliteit in Brabant'. Wij

kiezen daarbij – het zal niet onbekend in de oren klinken – voor een duurzaam, bereikbaar en betaalbaar openbaar vervoer.

Voorzitter. Voordat ik begin met mijn inhoudelijke bijdrage – het is door een aantal collega's al aangehaald – de complimenten voor de gedeputeerde, voor de ambtenaren en voor de mooie discussies die we hebben gehad in de werkgroep, waar we elkaar steeds meer hebben gevonden, even los van inhoudelijke achtergronden. Dat was een goed proces, een intensief proces, maar wel prima om het zo zorgvuldig in te richten.

Dan naar de inhoud en naar het voorstel. Het grootste gedeelte van het budget van mobiliteit voor onze provincie gaat nog steeds naar asfalt, provinciale wegen en onderhoud van onze wegen en veel minder naar fietsverbindingen en het OV. In ons nieuwe verkiezingsprogramma proberen we daar ook een nieuwe wending aan te geven en zullen we dat ook verder uitwerken.

Bereikbaarheid en betaalbaarheid van het OV is belangrijk. In heel veel discussies die ik heb gehad, middelbare scholieren die hier op visite zijn geweest, ProDemos-bijeenkomsten, ouderen die ik heb aangetroffen, kom je toch ook weer de klacht tegen van 'ja, dat opstaptarief, en als ik ergens naartoe ga, dat is toch wel redelijk kostbaar'. Als we kijken naar die collectieve dienst, dat openbaar vervoer in Brabant, dan gaat daar 90 miljoen euro per jaar naartoe. Dat is voor ons gewoon een basis en dat zou best wel meer kunnen zijn.

Een goed OV in Brabant is duurzaam, maar draagt ook bij aan betere leefbaarheid en sociale veerkracht voor de inwoners van onze dorpen en steden in Brabant. Het gaat over een OV-visie tot 2030, richtinggevend ook voor een agenda die eronder zit, adaptief. 2030 is natuurlijk ver weg, maar als je kijkt naar innovatie, disruptive innovations, revolutions, ja, dan gaat het allemaal snel in de wereld, dus ik denk dat we ook tussendoor moeten kijken, en dat gebeurt denk ik ook nu, naar de kansen die we tussendoor kunnen oppakken.

De pijlers van de OV-visie, toegankelijkheid, sociale veiligheid, social return, privacy – inderdaad, wat D66 aangaf heb ik ook een paar keer opgemerkt: wie gaat straks over de data, want dat is natuurlijk strategisch –, de betrokkenheid van de reizigers, dat is heel belangrijk, dus met die pijlers kunnen we het eens zijn.

Dan als we kijken naar de marktwerking. Het Angelsaksisch besturingsmodel houdt in kortetermijndenken. Volgens mij is er een Commissaris van de Koning geweest die ergens een nieuwjaartoespraak heeft gehouden en een warm pleidooi heeft gehouden voor het Maas-Rijnlands besturingsmodel, familiebedrijven, kijken naar de lange termijn, kijken ook naar investeren in mensen, en dat spreekt ons natuurlijk als GroenLinks meer aan.

Als we kijken naar die marktwerking, is er dan sprake van marktwerking op dit moment als een van de concessiehouders in handen is van de Deutsche Bahn met een omzet van 42,7 miljard, bijna 43 miljard euro, en 310.000 medewerkers? En de vraag is al gesteld: hoe moeten wij in dit kader de rol van marktregisseur van de provincie zien? Wat wordt onze rol?

De **voorzitter**: Wilt u gaan afronden, mijnheer Smeets?

De heer **Smeets** (GL): Ja.

Voorzitter. Als afronding: natuurlijk is het voor ons van belang om ook te kijken naar de arbeidsomstandigheden van de buschauffeurs. Het is jammer dat in de hele brede consultatie de buschauffeurs niet gehoord zijn. Ik had de gedeputeerde ook al eens uitgenodigd om samen met mij op de bus te gaan, want het is toch wel goed om even te kijken naar de uitvoering. Wat wij graag zouden willen zien – als afsluiting, voorzitter –, is dat naast vraaggericht, verbindend, verantwoord en slim georganiseerd, ook het woord 'sociaal' daaraan toegevoegd zou kunnen worden. En als laatste punt: er

komt een klimaatakkoord aan, discussie in de Tweede Kamer. Hoe gaan wij nu die klimaatadaptatie aan, schonere bussen in Brabant, zoals in Zuidoost-Brabant?

De **voorzitter**: Wilt u nu echt afronden?

De heer **Smeets** (GL): En dit was de afronding, voorzitter. Dank u wel voor de speelruimte.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het was een beetje een lange remweg, maar nu de fractie van 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Ik heb niet zoveel tijd nodig, voorzitter. Er zijn door de collega's zeer behartigenswaardige dingen gezegd, veel verstandiger dan ik ooit zou kunnen bedenken, dus die accepteer ik. Ik maak van deze gelegenheid graag gebruik om de gedeputeerde en zijn staf te bedanken voor de heel prettige wijze waarop de OV-visie tot stand is gekomen. Een voorbeeld.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Overveld. De Partij voor de Dieren voert hier niet het woord, heb ik gezien. De ChristenUnie-SGP dan, de heer Vreugdenhil nu. In het kader van het culinaire verwachtingenmanagement stel ik voor om na de eerste termijn van de Staten de dinerpauze te hebben. Dat komt mooi uit, want daar heeft ook de keuken rekening mee gehouden. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Er ligt hier een visie voor die wij in grote lijnen kunnen steunen, maar uiteindelijk gaat the proof of the pudding wel worden hoe het ook in de concessie daadwerkelijk gaat landen, en de concessie van West-Brabant zal de eerste zijn waarin we dat ook concreet moeten gaan maken.

Op een aantal punten maken we ons nog wel zorgen, onder andere over de Bravoflex, met name over de betaalbaarheid daarvan. Als een Bravoflex-kaartje € 3,50 gaat kosten per rit, kan je zomaar 7 euro kwijt zijn om een doktersbezoek te kunnen gaan doen. En wij zien dat de tussenstap van een Bravoflex heel makkelijk kan leiden tot het afschaffen van de reguliere lijnen en daarmee ook langzamerhand tot het verdwijnen van openbaar vervoer in landelijk gebied.

Voorzitter. Twee dingen hadden wij graag hier nog aangevuld, en die zijn mooi door de PvdA-fractie verwoord: de betaalbaarheid, die we echt onder druk zien staan, en daar moeten we echt scherp in zijn bij de komende concessieperiodes, en ik wil ook aandacht vragen voor de studenten die geen gebruik meer kunnen maken van hun studenten-OV-kaart in de Bravoflex, waardoor ook een heel belangrijke doelgroep buiten ons OV-traject gaat vallen.

Voorzitter. Uiteindelijk zal alles staan of vallen met de adaptieve agenda. Alleen, dan moet je wel de basis op orde hebben. Ik las vanmorgen in BN De Stem een verhaal van Hendrik. Hendrik is boos op Arriva, want de bussen rijden namelijk regelmatig de haltes in zijn dorp voorbij. De bussen zijn vaak al vol voordat ze het dorp bereiken en de chauffeurs mogen dan geen passagiers meer in laten stappen. Daardoor is de bus al vier keer uitgevallen en kan hij niet naar school. Hij mist de aansluiting met de buurtbus in Oosterhout, waardoor hij zijn school niet meer kan bereiken. En Gerda van Arriva zegt: ja, dat klopt, deze week zijn de bussen uitgevallen, de oorzaak was een technisch mankement en een lange file; door de filegevoeligheid is de dienstregeling niet altijd goed te voorspellen en daardoor is er geen gewenste spreiding van reizigers en zijn de beschikbare bussen niet altijd even goed geregeld. Voorzitter. Om even aan te geven: op dit moment hebben we al grote vraagstukken die we niet opgelost krijgen, op dit moment hebben we de basis al niet op orde. Ik wil de gedeputeerde toch vragen, één om te werken aan visie, maar twee, om ook heel stevig de basis op orde te krijgen in Brabant, want er zijn nog genoeg lijnen waarin de vervoersmaatschappijen nog een loopje nemen met de afspraken die daarin gemaakt zijn. Bij een adaptieve agenda zal in de toekomst ook een organisatie, een vervoersorganisatie, nodig zijn die ook

daadwerkelijk adaptief en meedenkend met de reizigers daar ook aan de slag wil gaan. Daarover wil ik de gedeputeerde nog een vraag stellen: of hij ook kans ziet om naar de toekomst toe dat soort vervoersmaatschappijen ook aan ons gebonden te zien krijgen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. Dan nu de partij van Lokaal Brabant, de heer Ockers als laatste in de rij voor de dinerpauze. Aan hem het woord.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Ook ik zal het kort houden, aangezien de keuken op ons staat te wachten, en ik denk dat wij daar allemaal wel zin in hebben. Ik heb bij herhaling het woord 'maatwerk' gehoord afgelopen tijd. Ik denk dat de gedeputeerde zijn naam wat dat betreft eer aan doet. In dat maatwerk passen ook vrijwilligers, en dat is ook de reden waarom Lokaal Brabant de motie heeft ingediend die u inmiddels allemaal waarschijnlijk wel heeft gezien, een motie die door heel veel partijen gesteund wordt, en daar zijn wij natuurlijk heel erg blij mee. Waarschijnlijk is het vanuit een stukje pragmatisme dat twee partijen er niet op staan, want ik denk dat het papiertje met de handtekeningen vol was. Dat zal vast de reden zijn geweest. Omdat Lokaal Brabant ook die bereikbaarheid in de kleine kernen heel erg belangrijk vindt, hebben wij ook de motie M12 van de PVV mee ingediend, want wij zijn van mening dat milieugerelateerde zaken de bereikbaarheid van de kleine kernen niet nadelig zouden mogen beïnvloeden. Dat is ook de reden waarom wij die motie mede hebben ingediend.

Dat was alles wat ik erover te zeggen heb. Ik dank u wel.

Motie M7 'Toekomstplannen buurtbusvrijwilligers'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 7 december 2018;

constaterende dat:

- de buurtbus een onmisbare schakel is voor het openbaar vervoer in Brabant, vooral om kleine kernen bereikbaar te houden;
- vrijwilligers (onder andere degene die rijden op de buurtbussen) de kruipolie zijn van onze Brabantse maatschappij;
- de buurtbusvrijwilligers aan meer bijdragen dan alleen het vervoer van mensen, maar ook aan bijvoorbeeld doelstellingen op het gebied van sociale veerkracht;
- het steeds moeilijker wordt om voldoende vrijwilligers te vinden voor de buurtbus of andere vrijwillige initiatieven op het gebied van mobiliteit;

overwegende dat:

- de visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk' een duidelijk kader schetst voor de toekomst van het (openbaar) vervoer in Brabant;
- de provincie Noord-Brabant daarbij veel ruimte geeft en ondersteunend wil zijn voor vrijwilligers bij de organisatie van gedeelde mobiliteit;
- de buurtbus hier een vorm van is, maar dat er mogelijk nog meer kansen liggen voor de inzet van vrijwilligers in ons slimme mobiliteitssysteem;
- het nadenken over de inzet van vrijwilligers nimmer succesvol zal zijn zonder de betrokkenheid van vrijwilligers bij het schetsen van dit toekomstbeeld.

verzoeken het college:

- om met buurtbusvrijwilligers in gesprek te gaan over een toekomstbestendige inzet van vrijwilligers in ons mobiliteitssysteem, op welke wijze dan ook, maar met als doel om deze inzet ook richting de toekomst te kunnen borgen;
- om binnen de adaptieve agenda uit te werken op welke manier(en) vrijwilligers gesteund kunnen worden bij het aanbieden van gedeelde mobiliteit;

en gaan over tot de orde van de dag.
Jan Ockers, Lokaal Brabant
Ankie de Hoon, CDA
Karel Burgen Dirven, VVD
Ben Maas, PvdA
Sjo Smeets, GroenLinks
Arend Meijer, D66
Marco van der Wel, PvdD
Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Ockers voor zijn bijdrage. Dan gaan we nu de vergadering schorsen voor de dinerpauze. Ik stel voor dat wij om zeven uur elkaar weer in deze zaal zien. De vergadering is geschorst.

Schorsing (18.14-19.00 uur)

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u verzoeken uw plaatsen weer in te nemen? Aan de orde is de eerste termijn van de zijde van het college inzake het Statenvoorstel Visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk'. Mag ik stilte in de zaal? Het woord is aan de gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Voorzitter, dank. Ik zou inderdaad graag willen beginnen met een terugblik op die mooie OV-Race van het CDA ...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nogmaals dank voor de uitnodiging daarvoor. Zonder dat de CDA-fractie het misschien doorhad - nee, dat hadden jullie wel door: ik kan niet zo heel goed tegen mijn verlies, en ik ben volgens mij derde of vierde geworden ... nee vierde, want ik greep net naast de prijzen en ben dus met een teleurstelling naar huis gegaan, maar wel met een enorme bagage aan ideeën eigenlijk weer richting het provinciehuis gegaan. Wat ik daar vooral heb gezien, volgens mij was het toen ik van Zundert naar weet-ik-veel-waar aan het rennen was om een buurtbus te halen en toch nog op het podium te komen, toen kwam ik erachter dat eigenlijk de buurtbuschauffeurs op dit moment al enorm volgens Bravoflex aan het werk zijn. Er was eigenlijk maar één ding wat ik erop aan te merken had, en dat is dat er nogal wel eens al bellend, laat me zeggen, van halte naar halte geracet werd, en dat was niet handsfree, dus als gedeputeerde Verkeersveiligheid heb ik daar toch een opmerking over gemaakt. Maar voor het overige viel me eigenlijk vooral op dat, als een van de reizigers in het busje zei "Ja, goh, beste mijnheer of mevrouw de chauffeur, het zou voor mij toch wel heel erg relaxed zijn als u mij zes kruisingen verderop even eruit wilt laten", dan was dat geen probleem, want die andere drie dachten: ja, dat vind ik eigenlijk wel relaxed als dat ook straks voor mij gebeurt. Dus het hele idee van halte naar halte werd al een beetje flexibel ingevuld. Wat ik ook relaxed vond is, dat toen ik op weg naar die derde prijs - echt vervelend dat dat niet is gelukt - aan het rennen was, een van de andere teams eigenlijk belde al naar een andere chauffeur: "Als je nou heel even wacht, kan die Van der Maat misschien nog even mee." Dus ook de tijden werden eigenlijk al flexibel. En dat heeft mij ook wel aan het denken gezet. Ik dacht: hoe zou het nou zijn als je een systeem bouwt dat veel meer op die logica is gebaseerd, dus op de flexibiliteit van haltes, de flexibiliteit van tijden. Zouden we dan niet ook veel meer reizigers eigenlijk nog mee kunnen nemen in de effort, in de uren die de buschauffeurs toch al aan het besteden zijn? Nou, dat is volgens mij een van de ideeën en gedachten ook achter deze OV-visie, dus nogmaals dank daarvoor.

Ook dank voor alle complimenten die zijn gegeven, vooral richting ambtelijke organisatie. Daar sluit ik me heel erg bij aan, maar ook dank in de richting van de heer Bahar, die bereid was om de werkgroep waarmee we aan de slag zijn gegaan te leiden en daar dus ook extra tijd in te willen stoppen.

Ik kom dan ook meteen bij motie 10, die eigenlijk zegt: ga daar zo mee door. Volgens mij is het geheel aan uw Staten om daar een uitspraak over te doen, maar mijn advies zou zijn: geen bezwaar. Eén opmerking in het verlengde van die motie is gemaakt dat wij via de P&C-momenten gesloten zouden willen spreken over de OV-visie. Het tegendeel is waar. Ons idee zou juist zijn om in ieder geval per halfjaar een rapportage te maken. Die rapportage zou via de werkgroep kunnen gaan en wat mij betreft kijken we dan ook meteen naar wat voor manier van werken daarbij hoort. Misschien dat dat wat vrijer en losser dan eerste en tweede termijn en zo zou kunnen, zodat er gewoon inderdaad ideeën ter tafel kunnen komen en we samen kunnen bouwen aan een goede uitvoering van deze visie.

We zijn het volgens mij in deze visie eens over wat we niét willen, en daar is deze visie eigenlijk op geschreven. Wij willen niet langer – en dat is het belangrijkste punt uit de huidige OV-visie, waar we afscheid van willen nemen – dat we zo doorgaan met vraaggericht OV, dat het vooral betekent dat daar waar alle mensen zijn, en dat zijn vooral heel veel studenten, dat we die gaan vervoeren en dat de negatieve consequentie daarvan is dat een aantal andere lijnen, zelfs stadsdiensten in Bergen op Zoom en Roosendaal, onder druk komen te staan. Tegelijkertijd zeggen we: als we dat vinden met zijn allen, wat kunnen we dan doen tegen die negatieve consequenties van het huidige OV en hoe kunnen we daar nieuwe arrangementen op bouwen? Daar is deze visie op geschreven en ik proef in de breedte steun voor die lijn. Dat is heel erg fijn, maar ik heb in de behandeling ook een aantal aandachtspunten gehoord en die zou ik graag met u willen doornemen.

Het eerste is, wat ook mevrouw Arts zegt: hoe gaan er nou voor zorgen dat we in een beetje goed tempo – en velen van u zeiden dat min of meer – tussen droom en daad niet ineens een hele hoop mensen vergeten zijn, of tussen droom en daad ineens onszelf uitgeleverd hebben aan de markt, of tussen droom en daad ineens ervoor hebben gezorgd dat misschien mensen met een beperking niet meer zo goed mee kunnen? Er zijn een aantal van die onderdelen die ik graag met jullie even langs wil lopen, maar de hoofdnoemer is: dit is geen visie waarin we de uitvoering vanuit een big bang ingaan. Wij gaan geen oude schoenen weggooiden als de nieuwe nog niet ingelopen zijn. Dus wij zullen samen met u, samen met het Reizigersoverleg, door onderzoeken te doen over gedrag en over 'iets kan technisch mogelijk zijn, maar misschien maatschappelijk nog niet haalbaar', daarmee juist in de uitvoeringsagenda met de grootste zorgvuldigheid aan de gang gaan.

Toegankelijkheid dan, een van de begrippen die in ieder geval door het CDA met een motie is onderstreept. Ik zoek even het nummer ... motie 11. Geen bezwaar tegen motie 11, wel een paar opmerkingen erbij. In de eerste plaats antwoord op uw vraag: "Hoe wilt u daarmee omgaan bij de uitvoering, hoe gaan we ervoor zorgen dat ook mensen met een beperking heel goed mee kunnen in deze visie?" Nou, wat mij betreft, naast het goede aanbod dat we volgens mij nu al hebben, juist ook daar waar het aanbod gaat differentiëren, dus dat er nieuwe producten zouden komen, zal onze inzet uiteraard heel erg zijn dat de basis die we over de volle breedte hebben, of het nu gaat over toegankelijkheid, sociale veiligheid, duurzaamheid enzovoort – en dat zit ook in de motie van de heer Maas – nooit achteruit zal gaan, op al die begrippen niet. En daar waar meer maatwerk geleverd gaat worden en het product, laat me zeggen, gedifferentieerd aangeboden gaat worden, zullen we aanvullend op die basis altijd kijken hoe ervoor kan worden gezorgd dat in het juiste tempo ook in ieder geval betaalbaarheid en toegankelijkheid enzovoort, enzovoort, een plek gaan krijgen. Ten aanzien van de motie: geen bezwaar, 'Plank voor rolstoelgebruikers in de bus'. Waar het woord 'elektrisch' staat onderstreept, heb ik wel even navraag gedaan. Wij gaan op weg naar de concessie West-Brabant kijken wat we hiermee kunnen doen, maar tegelijkertijd geef ik terug dat ik in ieder geval via de hulplijn al heb begrepen dat er ook wel opmerkingen te maken zijn over het functioneren van die planken. Hier en daar wil nog wel eens zo'n

plank haperen, terwijl juist, als er nu gewoon een plank is die niet elektrisch is, maar gewoon omdat inderdaad de buurtbuschauffeur, of de reguliere chauffeurs zeggen 'ja, wij steken graag een helpende hand toe om het gewoon geregeld te krijgen', ja het gaat mij niet zozeer om het instrument, het gaat er mij om dat u zegt 'het hoogste comfort dat haalbaar moet zijn, willen we regelen', nou dat zal in de concessie West-Brabant een enorm belangrijke plek krijgen. En ook daar waar het gaat over nieuwe diensten, gaan we goed kijken hoe wij kunnen borgen dat de toegankelijkheid geborgd zal zijn. Met die opmerkingen geen bezwaar richting motie 11.

Dan ben ik bij betaalbaarheid. Dat kan ook redelijk vlot gaan hier, denk ik, omdat we die werkgroep hebben gehad, en omdat we ook een themasessie hebben gehad en toen heb ik met de heer Maas al een gesprekje gehad en heeft hij mij uitgenodigd meer te reflecteren op hoe ik denk dat het tarievenhuis zich zal ontwikkelen. Toen heb ik min of meer aangegeven dat ik ervan uitga, zonder dat u daar rechten aan kunt ontlenuen, maar het zal in ieder geval wel mijn inzet zijn, dat bij de huidige Bravodirect-lijnen en gewoon buurtbussen enzovoort, dus het huidige busboekje, het tarievenhuis niet ineens heel erg gaat veranderen. Indexatie en dat soort dingen heb je natuurlijk, maar dat zal gewoon redelijk hetzelfde blijven. Voor het overige zullen wij natuurlijk goed kijken hoe wij ook bij nieuwe producten, daar waar wij erover gaan, omdat wij er opdracht toe hebben gegeven - als de markt 'sec' met een product komt, gaan we daar niet over, maar ik kom dadelijk nog even op de vraag van GroenLinks als het gaat over de marktregisseur - ervoor kunnen zorgen dat die betaalbaarheid op orde blijft. In dat opzicht vind ik uw amendement ook een verrijking voor de visie, als dat u - en ik zie ook heel veel andere partijen - comfort geeft dat datgene wat we samen bedoelen beter een plek krijgt. Dan lijkt het me alleen maar goed dat we dat op die manier ook gaan toevoegen aan de visie.

Betaalbaarheid gehad, toegankelijk gehad. Dan kom ik op een ander belangrijk punt en dat is door de heer Meijer vooral aangedragen, als het gaat over privacy. We hebben in de visie nog niet opgeschreven hoe we het precies gaan doen, dus een aantal antwoorden kan ik nog niet geven op uw vragen, omdat we dat juist met elkaar moeten gaan ontdekken. Maar één of twee dingen staan wel klip en klaar overeind. Daar waar wij als provincie direct, en ik denk ook wel indirect, een rol hebben, zullen wij in ieder geval altijd voor ons eigen handelen ons natuurlijk aan wet- en regelgeving houden, zullen andere partijen dat ook moeten doen en zal onze strategie over de volle breedte zijn dat we echt aan open datastructuren willen gaan werken. Maar even de vraag: wie beheert het platform, hoe ziet dat eruit, van wie is dat dan, enzovoort, enzovoort? Daar heb ik geen antwoord op. Ik meen me even te herinneren dat u vroeg of de gedeputeerde de toezegging kan doen dat we geen onherroepelijke besluiten nemen alvorens met de Staten te overleggen. Ja, die toezegging kan ik doen, want ik ga er ook van uit dat wij misschien zelfs nog wel deze casuïstiek gebruiken om veel breder ook, in het verlengde van de digitaliseringsagenda zoals de heer Pauli die ook heeft ingebracht, te spreken over de toekomst van onze handhaving, of over de toekomst van hoe wij participeren in WoonConnect en dat soort zaken. Ik denk dat in de volgende bestuursperiode nog duidelijker aangegeven zal worden wat, laten we zeggen, de code of conduct is rondom open data enzovoort van de provincie. Maar die toezegging heeft u en overeind staat dus dat wij ons aan de regels houden en in ieder geval open data zullen stimuleren. Want even over uw voorbeeld van Google bijvoorbeeld. Het is helemaal niet ondenkbaar dat Googles of Facebooks zich komen melden op de vervoersmarkt, omdat dat enorm interessant om interessante data en nieuwe producten en diensten te leveren. Die denken dan: leuk dat ik dan een bus moet rijden, maakt me niet zoveel uit, het gaat mij vooral over de data die ik daarmee krijg. Stel dat je daar een goede afspraak mee maakt, waardoor zij via open data met hun resources juist weer een enorme stap voorwaarts leveren voor allerlei andere partijen om iets voor het grotere goed te doen, allemaal afgewogen, dan moeten we die kansen volgens mij niet laten liggen. Dat was op privacy.

In het debatje dat we indirect volgens mij hebben gehad met elkaar, tussen de heer Bakker en de heer Smeets, PVV en GroenLinks, zegt de ene kant van de zaal 'verduurzaming hoeft voor ons niet', de andere

kant zegt 'ga vol aan de slag'. Ik denk dat de waarheid daar ergens in het midden ligt. Met deze agenda geven wij heel duidelijk aan dat wij absoluut een stap voorwaarts willen maken in de verduurzaming. Mijn inschatting is ook dat dat geen extra druk op de betaalbaarheid zal leggen, mijnheer Smeets en mijnheer Maas, omdat, als het gaat over gewoon de grote gelede bussen, ik ervan uitga dat dat in 2025 zonder extra kosten kan. De uitdaging zit hem erin, net als op een aantal andere onderdelen, hoe ver je in het stimuleren, of in het verplichten, ook in die kleinschaligere vormen van OV, kunt gaan. Nou, dat gesprek zullen we ook voeren, en dat zal bijvoorbeeld in de concessie West-Brabant hier terugkomen. Daar waar er wel een spanningsveld gaat ontstaan tussen extra verduurzaming, zou het plat gezegd minder geld betekenen voor vervoersuren, ja, dan is dat een afweging die we hier met elkaar gaan maken. Het betekent ook dat – ja, even kijken hoor, welke was het? – motie 12 wordt ontraden.

Dan ben ik bij de rol van de marktmeester, waar volgens mij de heer Smeets een opmerking over maakte. Marktregisseur, klopt helemaal. Ik zie voor ons twee rollen. De eerste is gewoon dat wij zelf diensten blijven leveren, dus wij geven opdracht aan Bravodirect om bussen te laten rijden, wij geven opdracht om ook die tweede strategie, van het fijnmaziger netwerk, waarschijnlijk wel apart van de Direct-bussen, te laten rijden. Maar daarnaast, omdat het palet van gedeeld openbaar vervoer, of gedeeld vervoer, gaat verbreden, zullen wij ook – en dat is ook een beetje waar de heer Meijer naar vroeg – onze rol moeten innemen om te zeggen: 'nou ja, dat stimuleren we wel, of dat stimuleren we niet', of 'daar geven we wel of geen ontheffing voor'. Dat is ook een ander punt over internationaal OV bijvoorbeeld van de heer Meijer. U heeft onlangs onze nieuwe insteek op het geven van ontheffingen voor FlixBus gegeven. Daar zijn we een hele tijd terughoudend in geweest vanuit het huidige kader, omdat dat een derving van inkomsten zou kunnen betekenen voor de huidige concessiehouder. Nou, daar hebben we uitspraken over uitgelokt, bewust ook, die ons rechtvaardigen om de ontheffing wel te geven. Ja, dan zie je daar, van, alleen al: geef je daar wel of geen toestemming aan, onder welke voorwaarden laat je zo'n Bravoflex halteren? Maar ook – en dat is iets wat we nu gaan voorbereiden, ook indachtig deze visie op weg naar 2025 – gaan wij zeggen: nou, u bent welkom, beste marktpartij – ik hoop dat niemand daar tegen is in deze zaal –, alleen, om aan de ontheffing in de toekomst te kunnen voldoen, gaan wij ook van u vragen dat u net als de Bravodirect-lijnen wel A en B en C ook toegankelijkheid levert en gaan we ook van u vragen, nou niet vragen, éisen, anders krijgt u de ontheffing niet, dat u net zo duurzaam rijdt als onze Bravodirect-bussen. Door nu al, straks waarschijnlijk over een jaar of zo, aan te kondigen dat we dat soort voorwaarden gaan stellen – we kijken nog even hoe dat juridisch precies in elkaar zit – aan het geven van zo'n ontheffing, ben je eigenlijk al marktregisserend bezig. En misschien – en daar zal de heer Meijer misschien vrolijk van worden – kunnen we daarin ook eisen stellen op het gebied van data, en dus het ontsluiten van de data die je hebt, dat we die ook als voorwaarde gaan opnemen om de ontheffing te krijgen. We weten nog niet of dat juridisch kan, maar dat is wel de manier van denken, waarin u, laten we zeggen, opdracht geeft om zo te handelen volgens deze OV-visie.

De **voorzitter**: Interruptie Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Een vraagje aan de gedeputeerde. Ik hoor u zojuist zeggen dat aan de marktpartijen die in gaan stappen in de Brabantse vervoersmarkt, dezelfde eisen gesteld gaan worden, mits alles mogelijk is natuurlijk, als aan Bravodirect. In hoeverre denkt u dan dat marktpartijen nog wel geïnteresseerd zijn om diensten te gaan leveren in Brabant?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik denk het wel, ja, dat denk ik wel. Bewust eisen we het nu niet, want je moet er naartoe kunnen groeien. Wij kunnen het zeggen, nou ja, over een jaar of vijf, in 2025, als

wij dan zelf, ook omdat we die afspraken met het kabinet hebben gemaakt, zero emissie zijn op onze Bravodirect-lijnen, denken we dat ook te kunnen eisen aan de andere partijen. Maar stel nou niet, stel dat ze zeggen 'nee, dan passen wij', ja, dat is dan misschien ook maar de consequentie die we met elkaar moeten trekken. Maar ik denk dat er genoeg markt is, en dat doen we ook niet van de ene op de andere dag, dus we gaan daar natuurlijk het gesprek over aan. Ik denk dat zij ook als maatschappelijk verantwoorde onderneming die stap willen zetten. En als wij dan ook weten 'o, op die manier gaan die partijen daarin opereren', dan kunnen we daar misschien zelfs wel ons eigen lijnennet weer op aanpassen. Ik ben er wel positief over.

De **voorzitter**: Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Dank u, voorzitter. Maar zou dat niet jammer zijn als dan een vervoersmaatschappij zegt: 'ja, daar gaan we niet in stappen, want de investering die we moeten maken is veel te groot'? Is dat niet nadelig voor de Brabander, die in principe eigenlijk zou kunnen gaan profiteren van een marktpartij? Stel dat zo meteen FlixBus zegt: ik wil Breda-Utrecht gaan verzorgen en ik kan daar voor mijn part zes keer per uur een bus op laten rijden, maar het gaat wel met een betrekkelijk schone E6-dieselmotor gebeuren, maar ja, ik kan dat niet elektrisch doen, want dat is voor ons niet ... ja, daar kunnen wij geen winst uit halen.

De **voorzitter**: Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat zou jammer zijn, maar ik denk dat het zover niet komt, want ik denk dat er voldoende reizigerspotentieel is, zeker als wij bijvoorbeeld anticiperen met de concessie naar de toekomst toe, want nu hebben we daar nog niet echt rekening mee gehouden, nu hebben we alleen in de concessie Zuidoost-Brabant gezegd: "Wij kunnen de concessie aanpassen op FlixBus." Ik denk dat de volgende concessie er een is waarbij we aan de voorkant, en niet alleen FlixBus, dat is een maatschappij, zo zullen er meerdere initiatieven zijn, maar ook bijvoorbeeld een nieuw OV 2040-beeld, überhaupt het hele idee van hoe straks de intensiteit van treinen gaat zijn, daar gaan wij onze strategie ook al op aanpassen. Dus ik zie het als een welkome aanvulling. Ik denk dat het geen gekke eisen zijn om tegen 2025, dat is echt nog redelijk ver weg, dat zij ook hun investeringen in dat opzicht op orde hebben. Ja, en zo niet, dan zal dat hier ook weer terugkomen. Dat is ook een van die afwegingen dan. Maar mijn ambitie is dat we het gewoon allemaal gaan krijgen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dan ga ik even nog een paar moties af, en dan kom ik onder andere op de hubs en de bedrijventerreinen.

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, ik probeer ons een tweede termijn te besparen. Voorzitter. De gedeputeerde geeft een paar keer aan dat in lijn met D66, open data en al dat soort dingen. Kijk, toch even voor de duiding: de zorg van D66 zit hem er juist bij dat een marktpartij een stukje van dat platform, zeg maar, meedoet, dus zijn dienst levert en vervolgens kan profiteren van het totale platform. Daar zit onze zorg natuurlijk. Dus helemaal in lijn met open data en uitwisseling, prima, maar het gaat juist om die kleine partij die, zeg maar, profiteert van het geheel. Daar zit onze zorg. Ik ben blij met de toezegging die de

gedeputeerde al gedaan heeft, maar ik wou wel even het beeld rechtzetten dat dat ... waar we verschillen, zeg maar.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Herkenbaar. Het staat ook in de uitvoeringsagenda, ik weet niet precies in welke woorden, maar de hele strategie rondom data, digitalisering, heeft al een plek in de uitvoeringsagenda, dus daar komen we over te spreken met elkaar.

Amendement A4 over betaalbaarheid, daar had ik het over gehad: geen bezwaar.

Ik ga gewoon even de moties af.

Motie M7, 'Toekomstplannen buurtbusvrijwilligers'. Zeker na mijn introductieopmerkingen over de OV-Race absoluut geen bezwaar. Het stelt mij ook meteen in de gelegenheid om uw aandacht te vragen voor niet alleen de reiziger, maar ook de buurtbuschauffeurs. Voor de buurtbuschauffeurs is het natuurlijk enorm belangrijk dat, als die OV-visie hopelijk straks wordt aangenomen, we met de buurtbuschauffeurs ook in gesprek gaan om te kijken wat dit nou betekent voor hen en hoe we nog meer gebruik kunnen maken van de energie en inzet van de Brabantse vrijwilligers. In februari – ik heb de datum even niet paraat – gaan wij alle buurtbusvrijwilligers uitnodigen voor een grote bijeenkomst. U krijgt daar ook een uitnodiging voor. Ik hoop dat u daarbij kunt zijn. Dan gaan we de OV-visie toelichten en ook met hen in gesprek: goh, wat kan dat nou voor jullie betekenen? Ik voorzie ook daar wel dat we zeker nog intensiever met de buurtbusvrijwilligers te spreken komen over hoe we hun motivatie gaan gebruiken om het Brabantse OV nog verder te verbeteren. Motie M7 zie ik daarin als een mooie ondersteuning. Geen bezwaar.

Motie M9, 'Bereikbaarheid bedrijventerreinen OV', daarvan stel ik het CDA voor die via een toezegging een plek te geven. Even werd het beeld geschetst alsof wij hier nog niet mee aan de slag zouden zijn. Wij zijn aan de slag met de insteek van uw motie. Het is alleen niet zo heel makkelijk om daar van alles op te organiseren, want het is niet dat er een soort van OV@bedrijventerreinloket is of zo waarin we dat allemaal heel snel kunnen doen. Met de geest van de motie zijn we het helemaal eens, het heeft ook een plek in de uitvoeringsagenda en mijn voorstel zou eigenlijk zijn om de geest van deze motie via de uitvoeringsagenda verder vorm te geven. Daarmee ontraden, maar wel met de toezegging dat we hiermee absoluut aan de slag gaan/blijven.

Van motie 10 had ik al gezegd 'geen bezwaar'. Ook van motie 11 had ik al gezegd 'geen bezwaar'. Ten aanzien van motie 12, zero emissie, heb ik aangegeven dat ik die niet kan steunen.

Motie 13, 'P+R-knooppunten'. Op het moment dat u ja zegt tegen de OV-visie is dit wat we gaan doen. Ik meen dat hier ook in stond het moment van februari. Ja, er staat 'hierover medio februari te informeren'. Dat gaat me niet lukken. Daarom ontraad ik de motie, maar het krijgt wel een plek in de uitvoeringsagenda, dus hiermee gaan wij aan de slag.

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Waarom gaat u dat niet lukken?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, heeft u de uitvoeringsagenda gezien, mijnheer Meijer?

De heer **Meijer** (D66): Ja, die heb ik gezien, gedeputeerde Van der Maat, maar wat wij in deze motie proberen te doen, is het gesprek met de middelgrote Brabantse gemeenten aanzwengelen, om te kijken waar die mobiliteitshubs – laat ik dan ook meteen de termen van de visie gebruiken – op korte termijn misschien wel gerealiseerd kunnen worden. Ik zou staan te popelen om het gesprek te starten en om in

februari dan aan PS te vertellen: luister eens, jongens, een maand voor de verkiezingen, hop hop, ik heb ze al.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, hop hop. Ik heb mijn handen vol aan die andere motie van u – die paaltjes ook inderdaad –, waarin u mij heeft uitgenodigd, of eigenlijk de opdracht heeft gegeven, om in gesprek te gaan met de regio over smart mobility. Sterker nog, ik heb deze week ontwikkeldagen gehad in West-Brabant, de week daarvoor in Noordoost-Brabant, en met die beide regio's heb ik afgesproken dat wij een smart-mobilityagenda gaan maken. In West-Brabant is expliciet zelfs het idee van de hubs aan de orde gekomen, en dat is niet iets waarvan je zegt: 'O ja, teken effe in aan de gang.' We doen dit en mijn verwachting is dat ook vanuit de andere motie die u ook al heeft gegeven dat soort ideeën ook naar boven komen, maar ik wil ook zorgen dat de complimenten voor de ambtelijke organisatie blijven komen en als ik nu een opdracht aanneem waarvan ik weet dat die niet haalbaar is in de uitvoering, dan moet ik toch adviseren dat niet te doen.

De **voorzitter**: Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Ik ben maar even naar de interruptiemicrofoon toe 'gemobiliteit-gehuppeld', om een tweede termijn misschien te besparen. Over die mobiliteitshubs gesproken: in de motie wordt ook gevraagd het gesprek aan te gaan met gemeenten en dergelijke, om te gaan kijken waar we ze gaan vestigen, maar is het misschien geen idee om ook eens te gaan kijken aan randen van dorpen en steden bij – misschien is het een vies woord voor velen hier in de Statenzaal – benzinstations, de plaatsen waar nu nog fossiele brandstoffen verkocht worden. Daar heb je meestal al een voorziening waar gegeten kan worden, een bakje koffie gepakt kan worden, waar je kunt zitten met een afspraak bij wijze van spreken, en dan hoeft je voor de rest zelf helemaal niks aan te kleden. Het fundament staat in principe al, je hoeft alleen maar te zorgen dat het opgenomen wordt in buslijnen.

De **voorzitter**: Het punt is helder. De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Het is helemaal geen gek idee, mijnheer Bakker, want de idee van een hub is niet dat wij zelf gaan bedenken: goh, daar is nog een stuk grond en daar gaan we een hub neerzetten. Nee, het idee is om logische plekken te vinden waar diverse stromen elkaar sowieso al gaan ontmoeten. Dat was vroeger het postkantoor, nu kan het een station zijn, wat je daar ook precies kunt laden. Het kan uiteraard een van die mooie busstations zijn die we al hebben, enzovoort, enzovoort. Dus de plek is niet gedefinieerd. De lijn zal zijn: welke stromen gaan zich logischerwijs uit zichzelf al ontmoeten? Wat wel een rode draad is, dat heb ik ook in West-Brabant gehoord, een vast verhaal van Cees Lok, wethouder uit Roosendaal, en vervolgens zaten de wethouder uit Bergen op Zoom en de wethouder uit Breda te knikken, waarin ze heel erg herkenden dat ze alle drie bezig zijn om te kijken: hoe kunnen we ons centrum wat autoluwer maken, hoe kunnen we ons centrum een andere bestemming gaan geven, waardoor je dus bewegingen naar buiten drukt en vervolgens de vraag is: ja, maar wat betekent dat dan voor ons openbaar vervoer, want dan gaat die bushalte daar misschien ook weg? En hé, wij willen ook niet meer met zijn allen dat, als je kijkt naar de eerste gegevens die wij nu hebben over de winst die is te behalen als je rondom bouwlogistiek bijvoorbeeld een hub buiten de stad plaatst, dat zijn echt indrukwekkende cijfers die we daar nu over zien, eerste ervaringen. Dat soort ideeën verrijken ons enorm om te denken: hoe kunnen we nou stromen op een goede manier naar de toekomst toe verknopen?

De **voorzitter**: Bakker. Ten tweeden male? Nee. Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter, even terugkomend op de motie, want ik zou het wel erg leuk vinden als we ook naar de buitenwacht laten zien dat we met het idee bezig zijn. In de uitvoeringsagenda staat het natuurlijk al, maar toch een beetje verstopt. Als we nou punt D laten vervallen, en daarmee de deadline van februari weghalen – eigenlijk zeggen we dan: nou, doe het maar ergens in de komende periode wanneer uw ambtelijke organisatie daar tijd voor heeft, misschien wel rondom de verkiezingen, op het moment dat u uit huis bent –, kunt u dan alsnog leven met de motie?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Scheelt dat ook een tweede termijn, mijnheer Meijer? Dan geen bezwaar.

De heer **Meijer** (D66): Als dat is wat nodig is, trek ik nog een mooi pak aan ook.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Eens. Ik zou ook nog flauw kunnen zeggen dat het overbodig is, want we doen het, maar ja, het is toch een feest van ons allemaal, deze OV-visie, dus geen bezwaar.

De **voorzitter**: Wilt u zo langzamerhand komen tot een afronding, mijnheer de gedeputeerde?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Bij dezen.

De **voorzitter**: Mooi. Er is nog iemand die net de bus dreigde te missen, maar net op tijd bij de halte is. Interruptie Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik heb toch even een vraag aan de gedeputeerde, want u zegt wel heel makkelijk dat u dat punt D laat vervallen, maar onder punt A staat 'meer P+R's' et cetera. We hebben een adaptieve agenda nu, dadelijk is het niet nodig dat er meer zouden moeten komen, omdat we dat op een andere manier gaan invullen. En ja, dan is die motie weer niet aan de orde van de dag. Dus u zegt wel heel gemakkelijk 'geen bezwaar' nu, maar u voelt: ik ben het niet helemaal met u eens. Wat is uw gedachte daarover?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, de zin daarboven is dat ik in gesprek moet gaan. Dat gesprek heb ik zelfs al gedaan en ik weet dat het antwoord op A ook al gaat zijn dat er plannen zijn, bijvoorbeeld in een aantal West-Brabantse plaatsen, dat dat gaat gebeuren, dus ja, ik durf hier wel zo ver vooruit te lopen, dat ik hiermee aan de slag ga. En stel nu dat u denkt 'goh, die gedeputeerde zit er helemaal naast', ja, dan kom ik terug hier met de mededeling bij de heer Meijer: ja ik heb echt de oren van mijn kop gepraat, maar ja, het is niet gelukt. Maar ik denk dat er wel iets uit gaat komen.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording en kijk of er behoefte is aan een tweede termijn. Mijnheer Burger Dirven, behoefte aan een tweede termijn? Nee. Mevrouw De Hoon. Ja, ga uw gang.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ja, dank je wel voorzitter. Had ik zojuist ook kunnen doen aan de interruptietafel. Dank je wel voor de beantwoording, dank je wel voor de goede samenwerking. En wat betreft motie 9, als ik het uit mijn hoofd goed zeg: heel goed, we vertrouwen erop inderdaad dat die pilots bezig blijven, dat de aandacht erop is, dus dan kunnen we hem bij dezen intrekken en heel tevreden zijn met uw toezegging.

De **voorzitter**: Motie 9 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen. Dan kijk ik naar de fractie van de SP, mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Dank u wel, voorzitter. Dank ook aan de gedeputeerde voor zijn reactie op al onze inbreng. Ik begrijp dat hij ook nog wel wat hobbels op de weg ziet, om in de beeldspraak te blijven, hoewel hij misschien wat anders tegen de invloed van de marktwerking aankijkt dan de SP dat doet. Maar we zullen daar wel alert moeten blijven, is mijn conclusie.

Ik wil graag iets zeggen over twee moties die ingediend zijn. De eerste gaat over de plank voor de rolstoelgebruiker in de bus. Wat mij eigenlijk verbaasd heeft, is dat die supernieuwe bussen die nu in Zuidoost rondrijden, die elektrische bussen, een dergelijke plank niet kennen, terwijl het toch, als je meemaakt wat voor gedoe het is om een rolstoeler de bus in te krijgen, de moeite waard is om een bus van zoiets te voorzien. Ook als die af en toe mocht haperen, is het toch in heel veel gevallen een echte verbetering dat een rolstoeler zelfstandig zo naar binnen kan, en het scheelt echt bakken met tijd. Dat gezegd zijnde, is het misschien toch iets om bij een aanbesteding nog eens serieus in te brengen naar een busvervoerder toe die nieuwe bussen aan gaat schaffen.

Het tweede gaat over motie 7, 'Toekomstplannen buurtbusvrijwilligers'. Misschien vragen mensen zich af waarom wij die als SP niet mede ingediend hebben. Nou, het dictum, de tweede bullet, vinden wij zeer sympathiek en zouden wij ook helemaal kunnen steunen, maar ...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal?

Mevrouw **Arts** (SP): We hebben toch wat problemen met het eerste dictum. Wij vinden namelijk dat buurtbuschauffeurs prima werk doen, maar dat buurtbussen altijd aanvullend moeten zijn op het reguliere openbaar vervoer. Wat uit de eerste bullet een beetje opduikt is dat automatisch aangenomen wordt dat buurtbussen dan maar dat gat op moeten vullen en wij vinden eigenlijk dat eerst gekeken moet worden of het gewoon als regulier werk aanbesteed, uitbesteed, of hoe je het ook wilt noemen, in de markt gezet kan worden, en niet dat ervan uitgegaan wordt dat dat dan wel door buurtbuschauffeurs gedaan wordt, want wij merken dat het beroep op vrijwilligers in allerlei sectoren, ook in het vervoer, eigenlijk heel erg groot aan het worden is. Dus nogmaals: de buurtbuschauffeurs in het zonnetje zetten en op alle mogelijke manieren ondersteunen, maar het zijn geen beroepschauffeurs. Ik vond het verhaal van de gedeputeerde wat dat betreft ook wel illustratief, dat hij zei: "Ja, ik heb ook wel wat in die buurtbus gezien, waarvan ik denk: hm." Dus daar moet je buurtbuschauffeurs ook dan in ondersteunen, dat dat soort dingen niet gebeuren en ik denk dat een gewone beroepschauffeur dat ook zal beamen.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Arts. Dan zijn we nu bij de PVV, tweede termijn. O, er is nog een interruptie. Het is fijn dat u even het knopje indrukt, dan zie ik dat u wilt interrumpen. Maar geen probleem, we gaan mevrouw Arts vragen of ze even terugkomt.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Ja, ik wil even reageren op mevrouw Arts.

De **voorzitter**: Ja, ga uw gang.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Ik denk dat de motie zoals die voorligt, en die het waarschijnlijk wel gaat halen, ook in zich bergt dat juist voor de situaties waar u op doelt, ongewenste situaties met niet-professionele chauffeurs, ook in die zin de kwaliteit van onze buurtbuschauffeurs omhoog zou kunnen brengen. Ik denk ook dat dat de insteek is van de gedeputeerde en dat het dus meer is dan alleen in het zonnetje zetten.

De **voorzitter**: Oké, mevrouw Arts nog tot slot.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dat blijkt ook uit de tweede bullet, en ik heb al gezegd dat wij de tweede bullet kunnen onderschrijven en ondersteunen. Alleen de eerste bullet vinden wij een richting uitgaan die niet de onze is.

De **voorzitter**: Ockers.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Nou, laten we dan constateren dat we het bijna eens zijn. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dan de PVV-fractie. Behoeftte aan een tweede termijn? Niet het geval. Dan kijk ik naar de heer Meijer. Ook niet. Smeets, GroenLinks. Aan u het woord.

De heer **Smeets** (GL): Ja, dank voor de beantwoording van de vragen door de gedeputeerde. Met name de rol van de marktregisseur is nog een keer duidelijk aangegeven, wat daar achter zit. Ik wil daarbij opmerken dat in de Tweede Kamer, als het goed is voor het kerstreces, de evaluatie komt van het hele OV-beleid in Nederland, en misschien zijn daar ook nog wat 'lessons learned' uit te pakken die we kunnen toepassen in Brabant.

Ik heb even overleg gevoerd nog naar aanleiding van het amendement van de fractie van de PvdA. De strekking daarvan, had ik al doorgegeven, kunnen we ondersteunen en dat zullen we ook ondersteunen. Alleen hadden we even wat moeite met bulletpunt 2, 'we in Brabant momenteel een goed basisnetwerk hebben dat voor iedereen toegankelijk en betaalbaar is', maar we zullen toch steun verlenen aan dit amendement.

Een klein puntje nog. Ik had een vraag gesteld, maar misschien is dat een beetje snel gegaan, over de aandachtspunten bij de adaptieve agenda. Naast 'vraaggericht', 'verbindend', 'verantwoord' en 'slim georganiseerd' hadden we ook het woordje 'sociaal' willen toevoegen, en dan denk ik met name ook aan de aanbestedingen en de positie van de buschauffeurs, het social return investment et cetera.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Smits. Dan kijk ik naar de 50PLUS-fractie in tweede termijn. De Partij voor de Dieren. Ook niet. Vreugdenhil zie ik ook niet. Ockers behoefte aan een tweede termijn? Nee. Dan wil ik de gedeputeerde vragen nog kort op deze laatste punten te reageren.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Er zijn nog wel een aantal opmerkingen gemaakt, maar volgens mij is alleen bij het laatste punt een expliciete oproep gedaan om te reageren, van de heer Smeets: aandachtspunt adaptieve agenda 'sociaal', aanbesteding buschauffeurs. We hebben daar denk ik twee sessies geleden over gesproken. Wellicht zijn we het daar niet over eens, maar ik heb in ieder geval toen voorzichtig de conclusie getrokken dat juist het model, ondanks hier en daar misschien wat heftigheid in de stakingen enzovoort, wel heeft gewerkt. Dus de onderhandelende partijen zijn er uitgekomen. Alle gedeputeerden in het land hebben daar een teruggetrokken rol in gehad, omdat juist werkgevers en

werknemers, zoals we dat volgens mij keurig in dit land doen, met elkaar een discussie en een gesprek hebben. Daar horen soms ook stakingen bij, en dat is dan het scherpe randje, maar volgens mij heeft het uiteindelijk geleid tot prima afspraken. Deze visie zet ook in dat opzicht die lijn door.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Dan sluit ik hiermee de beraadslagingen over dit voorstel en stel ik voor dat we gezwind verder gaan met het volgende op de agenda prijkkende onderwerp: Statenvoorstel 63/18 Smart data: eerste stap richting een vooraanstaande data-economie.

63/18 Statenvoorstel Smart data: eerste stap richting een vooraanstaande data-economie

De **voorzitter**: De VVD-fractie in de persoon van Burger Dirven heeft in de eerste termijn als eerste het woord. Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voorzitter, geachte collega-Statenleden. Onderzoek van de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij onder zeshonderd Brabantse MKB-bedrijven heeft aangetoond dat bij het MKB de kennis van en de ervaring met gebruik en verwaarding van data onvoldoende is om zijn concurrentiepositie te behouden en/of te verstevigen. Negen op de tien bedrijven hebben behoefte aan ondersteuning bij het verzilveren van kansen met dataficatie. Daarnaast zijn er zorgen over de beschikbaarheid van voldoende goed opgeleid talent. Reden dus voor actie, actie vanuit dit huis van Brabant, om onze mooie provincie leidend te laten blijven op de inzet van data-economie. Deze actie doen wij door middel van de programmalijn Smart data, goed uitgelegd in de onderliggende stukken, Smart data die een bouwsteen is in de Agenda Digitalisering, waarmee deze Staten in het voorjaar hebben ingestemd. Dit voorstel heeft als doel om als provincie bij te dragen aan het innovatievermogen van de topclusters, en daarmee aan de economische structuurversterking van Brabant. We willen daarmee concreet projecten ondersteunen, samen met brancheorganisaties, clusterorganisaties en MKB-bedrijven.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Burger Dirven** (VVD): Het gaat dan in het bijzonder om projecten met een combinatie van data enerzijds en de topclusters high tech en maintenance anderzijds, gecombineerd met life sciences, agrofood, logistiek/supply chain. Wij als VVD-fractie kunnen dan ook instemmen met het voorliggende voorstel en de begrotingswijziging van ruim 2,5 miljoen euro voor de begroting 2019 en deze wijziging te dekken uit de reserve Investeringsagenda economische structuurversterking derde tranche.

Tot zo ver, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw bijdrage. Dan nu de CDA-fractie bij monde van de heer Baar, begrijp ik.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik denk: ik zal deze kant van de zaal eens een keertje proberen, want de gedeputeerde was ook wat dingen aan het uitproberen, dus ik denk: dat past daar weer mooi bij. Bedankt, voorzitter.

Voorzitter. De insteek van het voorliggende voorstel kunnen wij helemaal volgen. Wij moeten inderdaad vooroplopen op data en daarbij moeten wij ook onze ondernemingen, met name de MKB-bedrijven in Brabant, faciliteren en ondersteunen. Daar kan ik u helemaal in volgen. Wat ik éven niet kon volgen: ik dacht nou, een multipliereffect zijn we wel gewend, maar toen las ik opeens 'maatschappelijke

revolverendheid'. Dat triggerde mij. Mijn CDA-hart ging harder kloppen. Ik denk: ojee, we gaan hier veel mee doen. Maar tegelijkertijd ging het ook meteen naar mijn verstand. Ik denk: nou, dat betekent misschien dat we gelden ook niet terug gaan krijgen. Zodoende kwam ik op het feit dat mijn eerste vraag zou zijn: wat verstaat u onder maatschappelijke revolverendheid, en hoe verhoudt zich dat tot de multipliereffect die zo beroemd is?

Daaruit voortvloeiend kijk ik naar de Digitale Fabrieken met name, voorzitter, daar gaan we 1,6 miljoen euro in investeren. Enerzijds een prima plan, anderzijds is het voor mij nog niet helemaal helder wat we daar precies gaan doen, om ook heel gericht te zijn op die maakindustrie, want uiteindelijk gaat het om de data, maar is het ook wel heel specifiek gericht op de maakindustrie, dus is er een mogelijkheid om het ook breder te trekken.

Mijn derde en laatste opmerking is eigenlijk ook dat we hier te maken hebben met volgens mij de eerste stappen ten aanzien van de Agenda Digitalisering, dus daarom ben ik het er eigenlijk niet mee eens dat de middelen van 2,5 miljoen euro komen uit de derde tranche Investeringsagendamiddelen, want als het een onderdeel is van de Agenda Digitalisering, is het een tweede tranche en daarvoor hebben we ook nog 40 miljoen euro gelabeld als zijnde zo, dus dan zou ik ook graag zien dat die middelen uit dat potje betaald worden.

Tot zo ver mijn eerste termijn, voorzitter.

De **voorzitter**: Ja, ik dank de heer Bahar. Dan nu namens de SP-fractie heb ik begrepen de heer Van der Staak.

De heer **Van der Staak** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Vandaag spreken we over het voorstel 'Smart data, eerste stap richting een vooraanstaande data-economie'. Het stuk geeft onder andere aan dat data steeds meer invloed op ons leven, werken en welzijn krijgt en dat het gebruik ervan nieuwe mogelijkheden biedt voor allerlei toepassingen in de zorg, mobiliteit en verduurzaming. De SP-fractie deelt de visie dat dit veel mogelijkheden biedt, maar we moeten er ook voor waken dat er geen hellend vlak ontstaat, en daarover maken wij ons zorgen, want de SP is van mening dat de overheid een actieve rol moet spelen in het beschermen van de privacy van burgers. Kan het college dan ook aangeven hoe het dit gaat borgen? Daarnaast maken we ons een beetje zorgen over datamonopolies. Het mag en kan natuurlijk nooit zo zijn dat één speler te veel data in handen krijgt en daar onzorgvuldig mee omgaat. Deze les kunnen we bijvoorbeeld trekken uit het recente Cambridge Analytica-verhaal rondom Facebook. En ook daarvoor de vraag: wat gaat het college doen om dit soort risico's in te perken?

Tot zo ver.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Staak voor zijn bijdrage. Dan nu de fractie van de PVV, mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voorzitter. Vandaag behandelen we High tech-systemen en -materialen (HTSM) programmaliijn D, oftewel Smart Data. We besluiten vandaag over de twee actielijnen: datacompetentie en data delen en hiervoor wordt 2,55 miljoen euro gevraagd. In het kort: er komt weer een zak met geld uit de hoge hoed van gedeputeerde Pauli, voor de zoveelste keer vergezeld met de bekende argumenten van marktfalen, we gaan aanjagen, er zijn niet-rendabele activiteiten, et cetera, et cetera. Allemaal om de lezer ervan te overtuigen dat zonder de miljoenen van de provincie er in Brabant geen innovatie kan ontstaan. Onzin natuurlijk. Maar toch wil dit college ruim 2,5 miljoen euro Essentgelden uitgeven.

Uit de marktanalyse, uitgevoerd door onze eigen BOM, blijkt dat vrijwel alle bedrijven aangeven kansen te zien op het gebied van dataficatie – lekker vaag en ook onlogisch. In de infographic staat: "90% van

de bedrijven heeft behoefte aan ondersteuning bij realiseren van datakansen.” Echter, dit betekent nog niet dat dit een bewijs is van marktfalen, of een noodzaak om miljoenen Essentgelden uit te geven. In dezelfde analyse staat namelijk ook dat het aanbod op bijvoorbeeld gebied van data delen groter is dan het aantal afnemers. Het enige bewijs dat hier wordt geleverd, is dat bedrijven onderhand weten dat, als je in Brabant maar roept dat je ondersteuning nodig hebt bij zogenaamde niet-rendabele activiteiten, Bert Pauli klaarstaat met een zak met geld. Ondernemers hoeven in Brabant geen risico meer te nemen, want ze weten dat dit college met belastinggeld klaarstaat. De PVV is daarnaast nog steeds van mening, net als bij de bespreking van het uitvoeringsprogramma HTSM in 2016, en ook recentelijk op 9 november, dat de financiering van deze programmalijnen eigenlijk gewoon via het innovatiefonds had moeten lopen, waar scherpe kaders aan gebonden zijn, of, zoals de collega van het CDA zojuist al aanhaalde, vanuit de middelen van digitalisering.

De PVV wil dan ook opmerken dat het ook heel erg vreemd is dat de eis van financiële revolverendheid, waar bij de instelling van de fondsen in 2013 door GS zo op werd gehamerd, gewoon met een korte kanttekening in het Statenvoorstel wordt losgelaten. Blijkbaar mag het financieel verantwoord besteden van de Essentgelden geen sta-in-de-weg zijn als de gedeputeerde met geld wil strooien. Graag een reactie van de gedeputeerde.

Als laatste - en dat hebben we ook eerder gezegd - wil de PVV dat de provincie een goede basis legt voor de economie in Brabant en zich vooral focust op zaken als het wegnemen van belemmerende regelgeving en het scheppen van duidelijkheid bij vergunningen. Een zoveelste subsidieregeling opzetten draagt daar niet aan bij. Er is de afgelopen jaren echt te weinig verbetering geweest op deze thema's en niet te vergeten bij het op orde maken van het Brabantse wegennet, iets waarvan onze economie pas echt zou opbloeien. De gedeputeerde schrijft in het Statenvoorstel dat het gebruik van data de mobiliteit verbetert. Nou, de PVV zegt dat het aanleggen van wegen, waaronder de Ruit, de mobiliteit pas echt verbetert.

Tot zo ver.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Willems. Dan nu de fractie van D66, de heer Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Voorzitter. In een digitaal tijdperk, dat al lang is aangebroken, is het verwerven en toepassen van smart data, of dataficatie, een topprioriteit, omdat data steeds meer invloed op ons leven, werken en welzijn heeft. Een duurzame economie zonder smart data of dataficatie is niet realiseerbaar volgens ons. Dit vereist een duidelijke visie van de overheid om te komen tot concrete projecten hiervoor. Dat moet tevens de inhoud van de digitaliseringsagenda vormen. Onze fractie heeft al eerder, bij de behandeling van het Statenvoorstel Digitalisering, hierom gevraagd. We zijn nu blij te zijn dat de digitaliseringsagenda door dit Statenvoorstel langzamerhand concrete inhoud gaat krijgen. Wij hopen uiteraard op meer projecten, op korte termijn, zodat wij onze ambitie met de digitaliseringsagenda snel kunnen bereiken.

Tot zo ver.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Kutlu. Dan nu de fractie van de Partij van de Arbeid, de heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Dank, voorzitter. Nou ja, dit betreft dus de uitwerking van de Digitale Agenda, waar we een tijd geleden over gesproken hebben en waar we als PvdA enthousiast over zijn. Het geheel past binnen het kader van de economische structuurversterking en er ligt een onderzoek onder van honderden MKB-bedrijven, waarom door de MKB-bedrijven is gevraagd, dus de behoefte is er. Wat de provincie wil doen met deze middelen, is een Data Value Center opzetten, samenwerking van MKB, kennisinstellingen, provincie en ministerie, waarmee we wederom honderden MKB-bedrijven bereiken.

Tweede punt: Digitale Fabrieken, wederom een brede samenwerking met kennisinstellingen voor MKB-ondernemingen. Het zijn allemaal dingen waar wij heel enthousiast over zijn als PvdA. Het zijn goede uitgangspunten.

Bij de uitwerking hebben we vervolgens wel wat meer vragen, als ik eerlijk ben. Die is nogal summier, zeker bij Digitale Fabrieken is het tekststukje ongeveer tien zinnen, en daar willen we dan wel 1,6 miljoen euro voor uittrekken. Ik heb dan ook een aantal vragen.

Vraag 1. Uit het BOM-onderzoek blijkt dat er in Brabant en nabije omgeving ten tijde van deze verkenning 42 initiatieven zijn op het gebied van dataficering, verspreid over 5 clusters. Die hebben een of meerdere foci, dit kun je terugzien in het onderzoek, en die sluiten nogal aan op de punten die we hiermee willen doen. Mijn vraag is dan ook: waarom sluiten we niet aan bij al die bestaande initiatieven en hoe wordt de verbinding gezocht met die 42 al bestaande initiatieven?

Tweede punt. De voorstellen zijn nogal summier beschreven. Zo mis ik concrete info als: waar gaat dit plaatsvinden, wanneer begint het precies, wat gaat het verdienmodel zijn op langere termijn en hebben bedrijven dat ervoor over? Daar heb ik geen onderzoek van gezien. Hoe zit de governancestructuur in elkaar? Nog een vraag. Bij de Digitale Fabrieken investeren we in de infrastructuur, als netwerken en software. Is dat dan ook straks van ons, als provincie, of van wie is het anders?

Bij vraag 4 vraag ik me af waarom het eigenlijk twee losse initiatieven zijn, want als ik het zo lees, denk ik: kan het niet onder één paraplu, die van het eerste?

Dan de kpi's. We hebben hier vaker discussies gehad over de kpi's. De heer Koevoets en ik hebben hier een aantal keren kritische vragen over gesteld, we waren niet de enige. Ik vind ze in dit geval ook niet heel erg sterk. Het realiseren van een sluitend businessplan voor het Data Value Center is een van de kpi's. Maar normaal gesproken maken we toch een sluitend businessplan vóóordat we er geld aan geven, zeker als het de bedoeling is 'we brengen het op gang en over twee jaar moet het zichzelf kunnen bedruipen'? Waarom is dat een kpi? Een andere kpi is, of een aantal eigenlijk, dat we een heleboel bedrijven willen bereiken en betrekken, maar – en dat is eigenlijk in lijn met eerdere discussies die we hadden – 'bereiken' en 'betrekken' vinden we niet echt een doel. Wat gaat dat concreet opleveren? Die mis ik ook.

Bij de Digitale Fabrieken zit voor mij de meeste pijn, want daar zijn de kpi's dat we acht datagedreven toepassingen ontwikkelen in 2019 en tien in 2020. Dat is bijna een ton per toepassing, als je het aan de provinciale inleg relateert. Ook hier is mijn vraag dan: wat gaat ons dat opleveren, van wie zijn die toepassingen straks – de SP vroeg er ook al een beetje naar –, zijn het echt open standaarden, of zijn ze straks in het bezit van kennisinstellingen of bedrijven?

Voorzitter. Samengevat: de PvdA steunt de uitgangspunten, ziet het belang van de ontwikkelingen, staat achter de gedachte van zowel DVC als de Digitale Fabrieken, maar we hebben wel het gevoel dat het gaat over plannen die nog erg in de kinderschoenen staan en wederom kpi's die het voor ons heel moeilijk maken om te zien of het ons straks ook geld oplevert. Ik ben dan ook heel benieuwd naar de beantwoording van de gedeputeerde.

De **voorzitter**: Ik dank de heer De Kort. De fractie van GroenLinks, mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. We gaan in Brabant kansen in de economie verzilveren. Smart data bieden nieuwe mogelijkheden aan artsen, verbeteren de mobiliteit en transport en helpen met precisielandbouw. Dat lijkt een goede zaak, maar het roept ook wel wat linkse vragen op en er waren inderdaad door de linkse partijen ook al wel wat linkse vragen gesteld. Komt de investering straks vooral ten goede aan het bedrijfsleven, leidt het tot sociale innovatie, tot betaalbare oplossingen voor de Brabanders? GroenLinks wil weten: is brede kennisdeling en brede betaalbare toepassing het uitgangspunt van dit voorstel? Hoe wordt binnen de programmaliijnen voorkomen dat de kennis over de toepassingen van smart data gepatenteerd wordt door een of meerdere deelnemende bedrijven na onze investeringen

met publiek geld en daarbij niet meer beschikbaar blijft voor andere bedrijven en het brede maatschappelijk belang?

We sluiten ons aan bij de zorgen en de vragen van de SP over de dataveiligheid en die van de PvdA over de kpi's, waar wij ook als GroenLinks technische vragen over hebben gesteld.

Verder een vraag over het automatiseren van de processen in de veehouderij. Bij het recente rondetafelgesprek in onze Staten met experts op het gebied van dierproeven werd een ethisch dilemma geschetst door de toetsingscommissie. Je staat dierproeven toe voor het verbeteren van dierenwelzijn, maar met die verworven kennis kan juist intensiever meer vee worden gehouden. Hoe voorkomen GS dat stimulering van smart data binnen de Agenda Digitalisering in de veehouderij leidt tot verdere intensivering en industrialisering? Dieren op afstand met smart data monitoren en bijsturen klinkt goed, maar die investering verdient zich pas terug in grotere stallen met meer techniek, en meer dieren niet te vergeten. Als je de factor mens uit de stal haalt door het vergroten van de factor techniek loop je allicht ook meer risico. Hoe borgen GS dat door smart data de veehouderij in Brabant niet verder industrialiseert?

Dank je wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers. De fractie van 50PLUS, de heer Oosterveer. Nee? Dan wil ik de gedeputeerde vragen meteen de beantwoording ter hand te nemen. Aan hem het woord.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter, dank u wel. Misschien nog even kort samenvatten waar hier het echt om gaat. Het eerste is een datacenter waar we kleine MKB-ondernemers, dus niet de top-MKB-ondernemers die al in de Brainportnetwerken zitten, maar vooral de kleine MKB-ondernemers, weerbaar gaan maken voor digitalisering. Natuurlijk gaan we kansen benutten, maar we zullen ze eerst moeten gaan vertellen, tot in de haarvaten, wat dataficering voor hun eigen onderneming betekent. Dat gaan we doen samen met het ministerie, met TNO, en dat betekent dat dit datacenter het tweede datacenter van Nederland wordt. Er zit er één in Amsterdam, met name op het gebied van financiële dienstverlening, en de tweede komt op de BIC in Eindhoven. De heer De Kort heeft dat gezien, die was daar namens de Staten aanwezig. Hartelijk dank daarvoor, het was goed om een Statenlid daar te zien. Het tweede komt in Eindhoven vanwege het feit dat we de eerste en de vierde maakregio van Nederland nu eenmaal in onze provincie hebben zitten, en daar maken we ons grote zorgen om, want juist die maakbedrijven – dit gaat dus niet om landbouwtoepassingen, maar alleen maar om de echte maakbedrijven die machines maken, die met metalen werken, die met de verbinding met systemen werken op het gebied van internet – gaan het eerst de gevolgen krijgen ten gevolge van de dataficering. Dat betekent ook, omdat het allemaal kleine bedrijven zijn die weerbaar moeten worden gemaakt, dat helaas het instrument van 100% financiële revolverendheid niet mogelijk is, want dan zouden we gebruik hebben gemaakt van de gelden van het Breedbandfonds, want daarvan heeft u met ons als GS afgesproken dat die gelden financieel revolverend moeten zijn. Ze zijn hier maatschappelijk revolverend. Wat betekent dat? Dat is op de eerste plaats de achterstanden die die bedrijven hier nu al in hebben, want het zijn, nogmaals, kleine MKB-bedrijven met pakweg tussen de tien en de vijftig à zestig medewerkers, die gaan we weerbaar maken voor de digitalisering. Dat is één. We hanteren een hefboom, want op het geld dat we inzetten, die 550.000 euro, zet het ministerie van Economische Zaken 450.000 euro in en er komt 800.000 euro uit de bedrijven zelf, maar we gaan daar leren, waarvan hopelijk de volgende Staten ook zullen gaan besluiten om het ook toe te gaan passen op de sector van de logistiek, op de sector van de maintenance, op de sector van de agrarische landbouw, en zo kan ik er nog meer noemen. Dat is één.

Het tweede is wat anders. Alle economen en alle bedrijfskundigen voorspellen dat de komende jaren de weg naar de markt veel korter zal moeten verlopen om überhaupt als MKB-bedrijf te kunnen overleven. Wat betekent dat? Je moet in de keten met andere bedrijfjes gaan samenwerken, want als je samenwerkt kun je met minder risico en met minder geld ... naar de markt. Nou, dat is volstrekt nieuw en daarom is het

nog qua kpi's een beetje warrig, want het is zo ongelooflijk nieuw dat we daaraan moeten gaan werken. We weten dus ook nog niet welke consortia ontstaan. Wat we wel weten, is dat straks in het hele cohesiebeleid dit onderwerp centraal komt te staan. Dat zal gaan om dit soort toepassingen binnen Europa, dat zal gaan om verbindingen leggen met maatschappelijke opgaven en wat we hier eigenlijk doen, is die bedrijven gereedmaken voor de toekomst, om met elkaar intensief te gaan samenwerken.

De **voorzitter**: Interruptie Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik snap ook de insteek en, nogmaals, die ondersteunen wij ook. U ging wat mij betreft even iets te snel over die revolverendheid en welk fonds wij inzetten. Twee punten. U koppelt hem zelf ook heel specifiek aan de Agenda Digitalisering, dus daarmee verwacht ik ook in ieder geval dat het aan die gelabelde middelen toebedeeld wordt. En het tweede punt is: wat voor de Agenda Digitalisering over de gelabelde gelden geldt, geldt volgens mij ook voor de derde tranche Investeringsagenda, namelijk dat ook daar financiële revolverendheid in ieder geval onze ladder is om daar op die manier in te zetten. Dus dat is nog niet de vraag waarom we het op de derde tranche gooien en niet op de Agenda Digitalisering.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Van de gelden uit de digitaliseringsgelden heeft u besloten dat die nagenoeg geheel financieel revolverend moeten zijn. Dat is één. En als dat niet kan, zal het dus uit andere beleidsruimte moeten komen, uit eenmalige gelden die binnen de portefeuilles ter beschikking zijn. Daar is de financiële ladder van toepassing. Die is gevolgd, dat vindt u ook in de bijlage, dat we die echt getoetst hebben. Maar die zit er hier niet helemaal in, die financiële ladder wel, maar helaas niet 100% financieel revolverend. Dat heb ik geprobeerd uit te leggen: omdat we hier eenmalig investeren, samen met EZK, met TNO en bedrijven en dat soort zaken meer, die bedrijven klein zijn en die 100% revolverendheid helaas niet van toepassing is. Dat is één. Maar dat we ook investeren, omdat we hier een systeem aan het opzetten zijn, waarvan we hopen dat uw volgende Staten gaan besluiten om dat ook toe te gaan passen op andere sectoren, en dan heb je die kennis vast binnen.

De **voorzitter**: De heer Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u, voorzitter. Nogmaals: ik snap de inzet, maar ik verwacht ook dat u zo meteen nog even ingaat op de Digitale Fabrieken, wat dat is, want dat antwoord heb ik nog niet gehoord. Want met name ook bij de Digitale Fabrieken: instappen, aanjagen is goed, maar wat we ook duidelijk zien, of merken, binnen de provincie: wanneer en hoe kunnen we dan uitstappen? Het risico bestaat namelijk dat het dan niet bij die eenmalige 1,6 miljoen euro blijft, maar wij soms meer lasten moeten dragen naar de toekomst toe.

De **voorzitter**: Pauli.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik zal er zo meteen even op terugkomen, maar ik loop eerst de andere vragen even af, dan kom ik straks nog bij de Digitale Fabrieken even uit.

De privacy, ja, daar gaat het juist om, dat we juist in die Digitale Fabrieken dat gaan borgen, want op het moment dat je gaat samenwerken word je kwetsbaar en dankzij de inbreng van onze universiteiten en van JADS, gaan we juist aan dat aspect maximaal aandacht besteden. Datzelfde geldt voor datamonopolies. We schreven A) open data aan en alle bedrijven die mee gaan doen, die verplichten zich om die kennis te

delen. Dus de kennis die opgebouwd wordt, is niet exclusief voor die bedrijven, maar de bedoeling is dat we daar een inktvlekwerking mee realiseren en uiteindelijk ten dienste komt te staan van alle bedrijven die daarin interesse hebben.

Mevrouw Willems heeft het erover dat het aanbod op dit moment groter is dan de vraag. Ja, dat klopt, maar dat heeft te maken met het feit dat die MKB-ondernemers nog onvoldoende beseffen wat op hun afkomt op het gebied van digitalisering, nog niet eens toe zijn aan de vraag 'wat betekent het voor mijn eigen bedrijf en wat moet ik doen om mijn eigen bedrijf te laten overleven ten gevolge van de effecten van digitalisering?', laat staan dat ze al toe zijn aan het feit dat het dan verstandig is om met meerdere bedrijven tegelijkertijd samen te gaan werken, om elkaar aan te vullen.

Ja, de Essentgelden, dat heb ik verteld: hier is de financiële ladder van toepassing.

Subsidieregeling. Het is geen subsidieregeling. Het geld wordt vooral gebruikt om heel veel bedrijven te trainen en te motiveren wat digitalisering voor hen gaat betekenen. Dat is het eerste. En het tweede is bedoeld om consortia te gaan bouwen rond de kennis en de behoefte die er is rond het MKB-bedrijfsleven, om daarmee dus klaar te zijn voor de economie van de toekomst en daadwerkelijk met elkaar te kunnen gaan samenwerken.

De heer De Kort heeft het over de bestaande consortia. Ja, natuurlijk gaan die er ook deel van uitmaken, maar die moeten ook toegesneden zijn, die consortia, op datgene wat dadelijk de nieuwe programma's zijn rond Horizon, OPZuid en Vanguard binnen Europa, de 31 marktregio's waarin naar verluidt 1 miljard euro ter beschikking gaat komen voor samenwerkingsprogramma's zoals deze, die verbonden zullen zijn met maatschappelijke opgaven. Daarmee moeten ze dus overeenkomen. En wat we dus gaan doen, is die bedrijven proberen te selecteren, te motiveren dat ze elkaar op gaan zoeken, de rol van initiëren pakken, en vervolgens zullen die gezamenlijk aan projecten gaan werken en gaan voorbereiden, die straks gewoon doorgeleid gaan worden naar investeringscommissies vanuit OPZuid-gelden, of vanuit Intereggelden, of vanuit Horizongelden, waar zware beoordelingen plaats zullen vinden of inderdaad die consortia relevant zijn en dat ze goede businessmodellen hebben, en dan ontstaan pas die kpi's. Die zijn er nog niet, omdat we nog niet weten welke consortia het zullen zijn. De zaken die u benoemt zijn echt tot the point, daar ben ik het van harte mee eens: waar, summier omschreven, hoe, de governance? Maar dat zijn juist straks exact de dingen waar die investeringscommissie zwaar op gaat beoordelen. Wij zijn alleen maar aan het kwartiermaken, in de hoop en de verwachting dat op het moment dat dadelijk die middelen ter beschikking komen, inderdaad die bedrijven daarvoor gereed zijn.

Open data staat niet ter discussie. Het zal een systeem worden van open data. Kennis delen is het uitgangspunt.

Waarom losse initiatieven? Nou, de initiatieven zullen vooral binnen de maakindustrie gericht zijn op een paar grote ontwikkelingen, ontwikkelingen rond de megatronica, de ontwikkelingen rond systeeminnovaties, de ontwikkelingen rond internet of Sync's, en we gaan natuurlijk stimuleren, en er ook op toetsen, dat die eindeloos, maximaal verbonden zullen zijn met de maatschappelijke opgaven, dus met name waar het gaat om zaken als sociale veerkracht, met name waar het gaat om verduurzaming, met name waar het gaat om healthy ageing en dat soort zaken meer.

Die kpi's sterker, ja. Kan dat nu al? Dan zeg ik gewoon eerlijk: nee. We beginnen echt van scratch af aan, we beginnen van 0. U heeft ook gezien bij de opening van de BIC dat bijna tweehonderd MKB-bedrijfjes aanwezig waren, dus er is ongelooflijk veel belangstelling, en ik ben ervan overtuigd dat dat gaat gebeuren.

De **voorzitter**: Wilt u zo gaan afronden?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dat ga ik doen, maar niet dan nadat ik de heer Bahar geantwoord heb op zijn Digitale Fabrieken. Ik zal het nog één keer proberen uit te leggen, ik denk dat ik niet goed ben geweest tot

nu toe. Dus op de eerste plaats: de komende jaren zullen de metaalbedrijven en de maakbedrijven meer en meer geconfronteerd worden met onderwerpen waarvan ze op dit moment nog geen kennis hebben. Digitalisering is er één van, maar bijvoorbeeld steeds meer toepassingen met hybride producten, deels uit metaal, maar anderdeels uit biobased stoffen, maar ook op het snijvlak van scheikundige oplossingen met metaalbedrijven en dat soort zaken meer, en we moeten dus consortia gaan vormen, willen die bedrijven überhaupt versneld die producten naar de markt kunnen brengen. Dat kan alleen maar door gebruik te maken van digitalisering. Één samenwerking is voor hen volstrekt nieuw én digitalisering is volstrekt nieuw. Dat gaan we doen met die Digitale Fabrieken. Daar stappen we dus met risico niet in, maar we jagen die projecten aan, we laten ze ontstaan, en dan worden ze voorgeleid aan commissies, om uiteindelijk straks van andere geldbronnen gebruik te kunnen maken.

De **voorzitter**: Interruptie De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, dank, voorzitter, dank aan de gedeputeerde voor de beantwoording. Waar ik nog echt mee worstel, is juist rondom die Digitale Fabrieken. Er staat in als kpi's 8 en 10, respectievelijk toepassingen ontwikkelen. De vragen die ik daarover stelde hebt u volgens mij nog niet beantwoord – ja, er zijn een heleboel vragen eigenlijk omheen, dus het is een beetje ingewikkeld om het heel snel te zeggen –, maar die ontwikkelingen zijn dan relatief duur. Wat gaan wij daar als provincie als concreet voorbeeld aan hebben? U zegt 'open data', ik neem aan dat het ook daarop van toepassing is. De andere vraag is: Dit is 1,65 miljoen euro wat we daarvoor uittrekken. U zegt: "Ja, goh, dat is lastig nu met kpi's." U vraagt ons wel 1,65 miljoen euro uit te trekken. Nogmaals, ik deel de uitgangspunten, maar als ik dan niet weet waar het komt, wanneer het komt, hoe we dat gaan ... snapt u de worsteling die ik heb? Kunt u iets meer vertellen over die Digitale Fabrieken? Zijn er misschien nog wat onderliggende stukken die nog niet met ons gedeeld zijn? Dat we iets meer gevoel krijgen waar we mee instemmen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ja, ik zou zeggen, het mooiste voorbeeld: stapt u eens in de auto en gaat u eens kijken in Gilze Rijen bij CAMPIONE. Dat is begonnen op het gebied van maintenance, een gezamenlijk project met 25 bedrijven, en daar maken op dit moment meer dan 200 MKB-bedrijfjes gebruik van. Dus wat we proberen, is echt grote consortia te laten ontstaan. Daarom ziet u maar acht tot tien van dat soort voorbeelden, maar er zijn honderden MKB-bedrijfjes weer tegen, om het effect, het sneeuwbaaleffect, naar het MKB-bedrijfsleven zo groot mogelijk te maken. Alleen, u vraagt nu iets aan mij aan kpi's die ik u graag zou geven, maar we weten nog niet hoe die consortia eruit zullen zien, omdat ze ook zeer goed toegesneden moeten zijn op de Europese programma's die straks komen en die pas vanaf 2020 van toepassing gaan zijn en waarvan pas in 2019 de uitgangspunten definitief bepaald zullen worden. Wat wij graag willen als GS, is zorgen dat al die MKB-bedrijfjes in Brabant er dan klaar voor zijn en met elkaar die consortia kunnen vormen. Ik denk dat het goed is dat we in ieder geval in de voortgang meenemen, dat u over die voortgang in die kpi's goed geïnformeerd wordt. Het zal ook niet zo zijn dat, als u vandaag instemt, morgen het geld uitgegeven wordt. Er gaat een hele tijd, heel veel maanden, overheen. Maar ik ben ervan overtuigd dat dat op een uiterst zorgvuldige manier gaat gebeuren.

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, dank, voorzitter. Ik ben er zeker van overtuigd dat het hier niet zomaar weggegooid zal worden, het geld, maar wat ik lastig vind: u vraagt 1,65 miljoen euro, dat is een redelijk

specifiek bedrag, maar vervolgens zegt u: "Ja, we weten eigenlijk nog niet hoe we het gaan invullen." Hoe komt u dan op 1,65 miljoen euro, als u eigenlijk nog niet uitgewerkt hebt hoe en wat?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dat is dus gebaseerd op het aantal bedrijven dat we denken te kunnen gaan benaderen, en dan praat je ongeveer over driehonderd tot vierhonderd bedrijfjes. Naar verwachting, op basis van de ervaringscijfers, kun je dan tot acht tot tien succesvolle consortia komen, van samenwerkingsverbanden die met elkaar aan de slag gaan. Daar zijn die cijfers op gebaseerd.

De **voorzitter**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Een deel van de vragen die ook ik al had, heeft de heer De Kort inderdaad nogmaals even scherp neergezet, maar het blijft kennelijk lastig voor de gedeputeerde om daar heel scherp op te zijn. Wel heb ik nog de vraag, wellicht dat de gedeputeerde dat ook wel inzet: wanneer kunnen we uitstappen en kunnen we ook tussentijds uitstappen, mocht het inderdaad blijken onvoldoende resultaat te hebben?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dat heb ik geprobeerd uit te leggen. U kunt er altijd uitstappen. Kijk, als u het geld ter beschikking stelt, dan gaan wij proberen als GS, samen met de partijen met wie we samenwerken, die duizend MKB-bedrijven op te leiden. Dat is één, en dat geld bent u dan kwijt. Het tweede wat we gaan proberen: die consortia te laten ontstaan. En nogmaals: we zullen pas het geld daarvoor ook als GS ter beschikking stellen op het moment dat er een redelijke slagingskans is. Als u besluit dat halverwege te stoppen, ja, dan kan dat, maar dat geldt voor alles wat begroot is. Wij denken alleen als GS dat het ongelooflijk verstandig is, gezien de enorme effecten van digitalisering en de kwetsbaarheid van onze kleine MKB-bedrijven, waar we hier over praten, om voortvarend aan de slag te gaan, zelfs als alle kpi's nog niet duidelijk zijn en zelfs als je nog niet weet wat exact de consortia kunnen zijn. Maar we zullen u wel beloven, en dat ligt ook vast in de notulen, dat we u over de voortgang uitstekend zullen rapporteren en dat we het geld niet uit zullen geven als het niet hoeft.

De **voorzitter**: De gedeputeerde is klaar met zijn beantwoording? Ja. Dan kijk ik of er behoefte is aan een tweede termijn. Bij de VVD-fractie? De CDA-fractie? Geen behoefte aan een tweede termijn. De SP-fractie? De PVV-fractie? Mevrouw Willems. Ga uw gang.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voorzitter. Allereerst wil ik de PvdA danken voor hun kritische woorden, met name over de niet-sluitende businesscase. Dat was een heel goed punt. Ik wil daarbij wel zeggen dat de gedeputeerde Pauli het afgelopen jaar wel heel constant is geweest in zijn Statenvoorstellen. Er zijn eerder niet-sluitende businesscases geweest, of totaal geen businesscases, en toen heb ik altijd die kritische noten gemist. Dus waarom komen die nu pas? Het heeft wellicht iets te maken met de aankomende verkiezingen.

Een woord aan de gedeputeerde. In de eerste termijn heb ik aangegeven dat de PVV het heel belangrijk vindt dat dit soort voorstellen ook gefinancierd hadden kunnen worden uit het Innovatiefonds, of inderdaad het Breedbandfonds. Nou, u heeft aangegeven dat dat niet kan omdat ze niet revolverend zijn, maar ze voldoen ook niet aan de ijkpunten van de Investeringsagenda, dus wellicht dat u daar ook nog even op kan reageren.

In zijn antwoord gaf de gedeputeerde ook zojuist aan dat hij de MKB'ers weerbaarder wil maken. En uit de analyse blijkt dat een meerderheid van de bedrijven kansen ziet op het gebied van data. En het aantal aanbieders is groter dan de vraag. Dus ik vraag me dan af: bent u dan niet heel machtsverstoring bezig, en waarom gaan we niet die twee aan elkaar koppelen? En u wilt dan ook projecten aanjagen, geeft u aan, maar waarom moet dat ruim 2,5 miljoen euro kosten?

In het Statenvoorstel schrijft u dat de hele datavraagstelling vraagt om het oplossen van technische, financiële, juridische en organisatorische knelpunten. Ik vraag me af of hij daar ook concrete voorbeelden van kan geven, want u wilt juist projecten gaan starten die zich richten op informeren, motiveren, trainen en begeleiden van ondernemers. Dus ik vraag me af hoe het informeren motiveren, trainen en begeleiden van een aantal projecten, of van een aantal MKB'ers op projecten, de algehele vraagstellingen op het gebied van technische, financiële, juridische en organisatorische punten gaan oplossen.

De belangrijkste conclusie eigenlijk van dit Statenvoorstel, en dat heeft u eigenlijk zelf ook al gezegd, is dat dit gewoon een uitvoering is van de Europese programma's. U doet dit zodat de Europese programma's kunnen gaan aanhaken op het Brabantse bedrijfsleven en juist ook hun invloed kunnen uitoefenen, en dat is niet in het belang van Brabant, maar alleen in het belang van de EU. De PVV zal dan ook tegen dit voorstel stemmen.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Willems. Mijnheer Kutlu, behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval. De Kort. Ga uw gang.

De heer **De Kort** (PvdA): Dank voorzitter. Nou, was ik nog even blij, denk ik: goh, krijg ik nou een compliment van de PVV? Kwam er toch nog iets van een sneer achteraan. Nou ja, goed, dat hoort er blijkbaar bij. Even voor de juiste geschiedschrijving, mevrouw Kardol: als u nu eventjes terugkijkt naar bijvoorbeeld het debat dat we rondom de Logistics Community hadden, weet u dat ik wel vaker kritische vragen heb gesteld over Statenvoorstellen en businesscases.

Ik wil de gedeputeerde danken voor de beantwoording. Ik vind het fijn en verfrissend dat hij ook eerlijk zegt dat dit nog een heel lastige is om kpi's aan te hangen. Dat maakt, vind ik, onze rol als Statenleden wel een stukje moeilijker, want kpi's is nu eenmaal waarop wij dingen ook vervolgens kunnen toetsen. Dit is dus een voorstel dat wel heel erg veel vertrouwen van onze kant vraagt. Het uitgangspunt, nogmaals, daar sta ik achter. Er ligt een onderzoek van de BOM onder, de behoefte is er, dat zijn voor mij goede en belangrijke ijkpunten, maar ik wil wel graag even doorvragen bij de gedeputeerde over een paar kleine dingen nog.

De Digitale Fabrieken, die ontwikkelde datagedreven toepassingen, die dus relatief duur zijn. U heeft uitgelegd waarom. Dat wordt ontwikkeld met bedrijven, is het dan wel nog steeds open voor andere bedrijven? Dus maken we iets met maatschappelijke meerwaarde?

De andere vraag is nog steeds: ja, de Digitale Fabrieken en de DVC. Ik zie best wel wat overlap. U verwijst naar de BIC. Is dat straks iets wat ondergebracht wordt bij hetzelfde, zijn het echt twee verschillende initiatieven, is het een plek waar ook echt een fysiek kantoortje is waar mensen naartoe gaan? Ik wil er gewoon graag iets meer gevoel nog bij hebben, want dat heb ik nu niet.

En tot slot: ons informeren over de voortgang. Voor mij is het cruciaal, voor ons, om hiermee in te kunnen stemmen, dat we inderdaad heel erg goed geïnformeerd worden over deze voortgang. Daarbij denk ik echt aan bijvoorbeeld ieder woordvoerdersoverleg economie, dat we iets van een update krijgen, dat we een update krijgen: 'hoe staat het ervoor, wie zijn aangehaakt, hoe zijn die andere partijen erbij betrokken, is de behoefte er nog bij het bedrijfsleven?', et cetera, et cetera. Want zonder goede kpi's en zonder excellente terugkoppeling geven we een heleboel geld ter beschikking, zonder dat wij straks onze controlerende taak goed uit kunnen voeren. Dus ik hoop dat ik daarop een toezegging kan krijgen, over hoe u dat wilt gaan invullen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer De Kort voor zijn bijdrage. Dan kijk ik naar de fractie van GroenLinks, mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter. Ook de fractie van GroenLinks heeft moeite met de mate van vaagheid die er nu nog zit in het voorstel en wij missen in de beantwoording in de eerste termijn bij de gedeputeerde echt de concreetheid die wij wel hadden gevraagd. Wij hebben bijvoorbeeld van de gedeputeerde helemaal niet gehoord welke borging er is dat smart data, zoals we dat nu gaan uitgeven aan consortia, niet gaan leiden naar verdere industrialisering en schaalvergroting van de veehouderij, waar de factor mens uit weggehaald kan worden. Kan het zijn dat er een consortium gebouwd gaat worden die precies dat doet wat wij niet willen in Brabant?

Verder noemt de gedeputeerde zelf dat de maatschappelijke opgaven worden aangepakt middels smart data via deze consortia en noemt daarbij sociale veerkracht. Wij zouden heel graag concrete voorbeelden willen terug horen hoe deze investering kan gaan leiden, welke concrete voorbeelden er ook al zijn waar we nu die consortia willen gaan bouwen, die de sociale veerkracht in Brabant gaan verbeteren.

En ten slotte, voorzitter, staat in het voorstel een bedoeling om kennis te gaan delen, maar de gedeputeerde heeft het zelfs over een verplichting om straks kennis te gaan delen vanuit de bedrijven met elkaar en met de maatschappij, vanuit deze maatschappelijke investering die we doen met elkaar. Maar in het voorstel zelf zien wij die verplichting niet terug. Waar leggen bedrijven zich vast op het verplicht, via open source delen van hun data en hun kennis, vanuit het profijt dat ze hebben van onze investeringen? Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers. Ik kijk nog even naar de fractie van 50PLUS. Andere partijen zie ik niet meer die het woord zouden willen voeren. De gedeputeerde dan graag in tweede termijn.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter, dank je wel. Dat kan kort. Naar mevrouw Willems: u bent goed in herhalingen en ik ook. Wat dat betreft zijn we aan elkaar gewaagd. Ik herhaal nog een keer waar het Innovatiefonds voor bedoeld is: dat is voor participaties in bedrijven, en niet om van daaruit allerlei regelingen te financieren. Dat is één.

Het Breedbandfonds, heb ik in mijn eerste termijn verteld, gaat over financieel 100% revolverend inzetten, en ik heb in mijn eerste termijn uitgelegd waarom het hier niet kan.

U vroeg naar de investeringsladder, de financiële ladder. Kijkt u naar bijlage 1, daar vindt u een uitgebreide toelichting. Hetzelfde geldt ook voor de projecten. En ik heb kennisgenomen van het feit dat u, zoals traditioneel bij ieder onderwerp, tegen zult stemmen.

Dan de heer De Kort. Digitale fabrieken, open data, ja. Ik herhaal het: ja. Maar als natuurlijk een consortium gevormd wordt van 20 bedrijven, dan gaan we wel wat we daar aan kennis opdoen delen met andere bedrijven. Maar het kan natuurlijk niet zo zijn dat dan bedrijf nummer 21 zegt: 'Ik wil niet meedoen met die 20, maar ik wil wel inzicht kunnen hebben in alle cijfers.' Dat is natuurlijk een beetje raar, maar ik denk ook dat u dat niet bedoelt.

Dan de initiatieven: waar gaan die plaatsvinden? Die gaan niet allemaal plaatsvinden op de BIC. De BIC is gewoon een aanjager, daar zullen we MKB-ondernemers laten zien hoe het allemaal kan en hoe het allemaal moet, en die consortia kunnen vervolgens in West-Brabant zitten, of in Midden-Brabant, of in Noordoost-Brabant, of zelfs verbinding hebben met MKB-bedrijven buiten de provincie Noord-Brabant.

Informeren over de voortgang: ja, natuurlijk. Dat kan bij het woordvoerdersoverleg, maar ook bij de P&C-cyclus. Misschien is het een geruststellende factor voor u dat alles wat tot nu toe aan economie in deze

Staten gepasseerd is, ook in de praktijk, zoals u weet, waargemaakt is. Dat blijkt ook uit uw eigen onderzoeken van de Zuidelijke Rekenkamer. Dus dat zou u toch ook wat vertrouwen moeten geven.

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, dank, voorzitter. Nou, de gedeputeerde weet dat wij vertrouwen hebben in het economisch beleid, en dat ook van harte steunen, maar dat zegt niet dat we niet af en toe wat scherpe en kritische vragen mogen stellen. Ik heb ook in de eerste termijn gevraagd over de governance. Nou, ik snap, als ik u goed begrijp, dat bijvoorbeeld bij Digitale Fabrieken dat helemaal nog niet op die manier gezegd kan worden, gezien de fase waarin het zich bevindt. DVC lijkt een stuk verder uitgewerkt te zijn, het Rijk gaat er ook geld in steken, de partners zijn duidelijk benoemd. Hoe gaat daar de governance geregeld zijn?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ja, eventjes vanuit mijn hoedanigheid dat ik ook in de stuurgroep mag meekijken bij de Europese fondsen. Daar is het een Investeringscommissie met zware deskundigen die autonoom zijn. Die letten juist bij consortia hoe de governance geregeld is. Want een van de moeilijkste dingen is, op het moment dat je met tien bedrijven en twee kennisinstellingen te maken hebt: wie is nou eigenlijk de eindverantwoordelijke om een project bij te stellen, of zelfs de stekker eruit te trekken en dat soort zaken meer? Juist op dat soort aspecten op het gebied van governance wordt ongelooflijk zwaar gelet door de Investeringscommissie. Er wordt zelfs al gekeken, niet: 'kan dit project slagen?', maar 'als dit project slaagt, hoe dan verder, en wat is de maatschappelijke impact en wat is de economische impact, en wat moet er dan vervolgens gebeuren?'. Alleen het lastige is dat we op dit moment nog niet weten wie die consortia zullen zijn. Daar gaan we eerst aan werken, daar hebben we wat verkenningsgeld voor nodig, maar we zullen u over de voortgang daarin ten volle rapporteren.

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, dank, voorzitter. Ja, ik worstel er nog steeds een heel klein beetje mee, als ik eerlijk ben. Want bij het DVC-verhaal staat genoemd welke partners het zijn, staan de bedragen in die de verschillende partners erin steken, staat in dat het na twee jaar op eigen voeten moet staan, het moet volgend jaar beginnen en al honderden mensen bereiken. Dan vind ik het een beetje lastig: bij andere Statenvoorstellen, of het nou logistics of wat dan ook was, had u altijd in ieder geval een soort organogrammetje: hoe ziet dat er straks uit? Daar speelden diezelfde discussies over Europese middelen en cetera en cofinanciering. Zijn er geen verdere onderliggende ... is er niks meer voor ons qua informatie dan wat u nu zegt?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Alle consortia die er nu zijn – en u weet dat ook uit de Europese programma's –, die zijn uitermate succesvol. Alleen, ze zijn allemaal ook gigantisch verschillend. Als je maakbedrijven hebt in West-Brabant die op het gebied van biobased samenwerken met Zeeuwse bedrijven, dan komt daar een andere samenwerkingsvorm uit dan wanneer je praat over bedrijven die zich voor 100% richten op maintenance, of bedrijven die zich voor 100% richten, in Eindhoven, op het gebied van nanotechnologie. Ik kan daar wel een eenheidsworst op toelaten, alleen ik zeg u op voorhand: dat moet u hier niet doen, want dan gaat het niet werken. Gun nou die bedrijven de mogelijkheid om zelf even te

onderzoeken wie hun strategische partners zijn. En ik herhaal: we zullen er zeer strikt op letten dat het goed georganiseerd is, met grote kansen, met zo min mogelijk inzet van Brabantse geldmiddelen.

De **voorzitter**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, even heel kort, voorzitter. Ik sluit me aan ook bij de heer De Kort: het gaat wat mij betreft niet zozeer om een kwestie van vertrouwen, maar het is goed mogelijk dat u er straks niet meer bent en wij er straks niet meer zijn, dus dat we ook dingen kunnen overdragen. Kunnen wij misschien wat scherper afspreken wanneer het eerstvolgende moment is waarbij we een verdere aanscherping, of zicht hebben op een vervolgstap?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ja, want u heeft – u bent mede de grote financiële expert van deze Staten – afgesproken dat er een P&C-cyclus is en dat we u dan informeren over de voortgang van de kpi's. De eerste die eraan zit te komen, dat zal in het voorjaar zijn. Er is ten volle de bereidheid, nogmaals, om over de voortgang te rapporteren, ook omdat we u nodig hebben. Dit gaat slechts over maakbedrijven en ik ben ervan overtuigd dat mijn opvolger, wie of wat dat ook zal zijn, en welke politieke kleur, zich hier gaat melden in de Staten om hetzelfde te gaan doen met de logistieke bedrijven en hetzelfde te gaan doen met de garagebedrijven. Dus hij of zij heeft er alle baat bij om u goed te informeren.

Dan even naar mevrouw Roijackers. Dit gaat dus niet over veehouderij, dit gaat over maakbedrijven en als maakbedrijven te maken hebben met maatschappelijke opgaven, dan toetsen we ze echt bikkelhard aan die maatschappelijke opgaven. Ik weet nog niet wat het allemaal in de toekomst gaat brengen, maar de eerste contouren van de eerste Europese fondsen zijn in wording en ik kan u vertellen, nou, die zullen meer nog dan ooit tevoren echt in het teken staan van die zware maatschappelijke opgaven. Dat gaat echt gebeuren.

Verplicht delen: dat staat echt in de notitie. Dit is echt gericht op kennis delen op open data, met elkaar aan de slag gaan. Dat vindt u terug in de notitie.

Het belangrijkste voorbeeld van sociale veerkracht: als je gaat digitaliseren, dan dreigen juist die werknemers die in die maakbedrijven werken met relatief opleidingen die nog niet aansluiten bij het effect van digitalisering, het loodje te leggen. Ik hoop van harte, ik hoop echt van harte met het college, dat deze aanpak er ook voor gaat zorgen dat heel veel bedrijven snel weerbaar zullen zijn voor de effecten van digitalisering. Dat is eigenlijk het grootste effect op het gebied van sociale veerkracht dat we hiermee denken te bereiken.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers, interruptie.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja voorzitter. Zo laat op de avond moet je eigenlijk als Statenlid niet hopen op een derde termijn, maar dat hoop ik wel een beetje. Ik zal even voorbijgaan aan het feit dat volgens mij sociale veerkracht en economische veerkracht een beetje door elkaar wordt gehaald, maar ik wil toch even wijzen op het feit dat zowel de Investeringscommissie als de investeringsverplichting, of de verplichting tot het delen van data, geen deel uitmaken van dit voorstel. Dus we moeten afgaan op uw woorden en dat maakt het wel lastig als Statenlid.

En u gaf net aan over de veehouderij. Kijk, in uw eigen Statenvoorstel staat dat smart data de gezondheid en groei van een individueel varken sturen, met als doel een antibioticavrije keten, varkensketen. Dus wel degelijk wordt er een voorbeeld genoemd van een consortium dat daaromtrent heen gevormd kan worden. Nu kan het een vorm gaan krijgen waar we met zijn allen voorstander van zijn, maar het kan

zeker ook een vorm krijgen die in strijd is met ons idee van een duurzame veehouderij. Vandaar dat wij die vragen hebben gesteld. U gaf ons heel even het idee, voor de mensen die het voorstel misschien niet nauwkeurig hebben bestudeerd, dat dit niet zou gaan gebeuren, terwijl in het voorstel zelf dit genoemd wordt. Hoe vinden wij nou toch borging van die aspecten binnen dit voorstel?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Ik herhaal, en ik hoop voor de derde en laatste keer, dat data delen echt het uitgangspunt is. Dat staat in de notitie en als het er niet in zou staan, dan is het bij dezen gezegd, maar het staat er in. Dat is één. Dus data delen is het uitgangspunt.

Twee. Ik herhaal dat dit vooral gaat om de maakindustrie, die verbonden kan worden met maatschappelijke opgaven. En dan kan het in theorie zo zijn dat er ook een bedrijf tussen zit dat misschien denkt die kennis ook te kunnen toepassen op de agrarische landbouw, of de intensieve veehouderij. Nou, dan hebben we heldere afspraken gemaakt waar de maatschappelijke opgave op getoetst gaat worden. U gaat overigens nog een voorstel krijgen en dan kunt u dit onderwerp in de volle breedte met elkaar bediscussiëren, want dan gaat het er wel om wat de wereld van de high tech kan gaan betekenen voor de wereld van de agrofood. U zult daar in deze Statenperiode geen besluit meer over nemen, dus dat gaat echt naar de volgende Staten toe, maar daar komt het onderwerp in de volle breedte, echt in de volle breedte, terug.

De **voorzitter**: Oké. Daarmee was de gedeputeerde aan het einde van zijn tweede termijn. Ik neem aan dat ik de beraadslaging op dit onderwerp kan sluiten. Geen behoefte aan vervolg? Nee. Dan sluit ik nu de beraadslaging op dit onderwerp.

74/18 Statenvoorstel Wijziging Waterverordening waterschap Rivierenland

De **voorzitter**: Ik stel vast, collegae, dat bij het voorstel 74/18, het Statenvoorstel Wijziging Waterverordening waterschap Rivierenland geen spreektijd meer is aangevraagd, dus ik veronderstel dat de volgende keer voor de stemming te kunnen agenderen. Dat is bij dezen dan – ik zie u ja knikken – vastgesteld.

81/18 Statenvoorstel Afwijzen verzoek tot wijziging Luchthavenbesluit Luchthaven Seppe

De **voorzitter**: Dan komen we aan het laatste onderwerp van deze vergadering, althans het laatste voorstel. Dat betreft het afwijzen verzoek tot wijziging Luchthavenbesluit Seppe. De eerste woordvoering daarvan vindt plaats door de fractie van GroenLinks bij monde van mevrouw Van Diemen. Mevrouw Van Diemen, u heeft het woord. Ja, daar mag u best een beetje vrolijk over zijn op zo'n dag.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Voorzitter. Het gebied rondom de luchthaven Seppe heeft momenteel al jaren last van het geluid van verschillende vliegbewegingen rondom deze luchthaven. In verband met de zorgen over geluidoverlast in de regio hebben wij als provincie toentertijd besloten het Nederlandse Luchtvaart- en Ruimtecentrum onderzoek te laten doen. De conclusie was dat de geluidsnormen op een aantal punten incorrect vastgesteld zijn en het centrum verzocht om dit aan te passen. Hier is nauwelijks iets mee gedaan. Nu komt ook de Stichting Platform Behoud Natuur en Milieu West-Brabant met een voorstel om het besluit zo te wijzigen, dat het de aanbevelingen van de NLR overneemt en daarmee de omliggende regio uit de brand kan helpen.

Onze vragen zijn: Wat doen Gedeputeerde Staten vervolgens om dit probleem op te lossen en de burgers tegemoet te komen? Zij komen met een verzoek om dit dringend verzoek van de stichting volledig naast zich neer te mogen leggen, om het vervolgens mee te nemen in de evaluatie, dit op grond dat de stichting volgens het Luchthavenbesluit geen recht zou hebben om invloed uit te oefenen op dit besluit. Volgens ons is dit onwaar. De stichting heeft als derde alle bevoegdheden om een verzoek tot wijziging in te dienen. Vandaar twee vragen. Hoe gaat de gedeputeerde waarborgen dat het geluid binnen de vastgestelde normen blijft? Hoe zal de gedeputeerde zorgen dat de normen correct worden opgesteld? U gaat het nu modelmatig berekenen, maar kiest u eigenlijk niet voor de juiste aanpak om het geluidsniveau gewoon te gaan meten, want meten is weten.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van Diemen voor haar bijdrage. Als ik het goed zie op de spreeklijst, is er nog één woordmelding van mevrouw Surminski, Partij voor de Dieren. Aan haar geef ik het woord.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Ja, zo laat op de avond nog een technisch onderwerp, maar met een beetje goede wil kun je dat dan ook snel afhandelen.

In april 2013 is de Verordening Luchthavenbesluit Luchthaven Seppe vastgesteld, waarin de maximale geluidsruimte is opgenomen. Met de Omzettingsregeling Luchthaven Seppe uit juli 2011 heeft de staatssecretaris bepaald dat geen wijziging plaatsvindt in de vergunde gebruiksruimte en gebruiksregels van de luchthaven. Praktisch betekent dit dat de omwonenden vanaf 2013 recht hebben op gelijke bescherming tegen geluidsoverlast ten opzichte van de aanwijzingen van 1996 en 2003. Omwonenden twijfelen echter sterk aan de daadwerkelijke uitvoering. Het Nederlandse Luchtvaart- en Ruimtecentrum heeft in 2016 geconstateerd dat er een discrepantie is tussen het aanwijzingsbesluit en de omzettingsregeling enerzijds en het Luchthavenbesluit anderzijds vanwege een te zwaar helikoptertype in de berekening. Gevolg is dat het Luchthavenbesluit een aanzienlijk grotere geluidsbelasting mogelijk maakt dan de bedoeling is. Er zijn te hoge drempelwaarden vastgesteld, maar bovendien zijn de geluidscontouren onjuist weergegeven en bij het vol vliegen van de milieugebruiksruimte zullen de inwoners dan ook veel meer geluid gaan ervaren, meer dan wat er in de vergunning wordt weergegeven en is vastgelegd. Een ommissie van zeker 3 dBA, maar mogelijk het dubbele hiervan.

Al jaren zijn de omwonenden, verenigd in de Stichting Platform Behoud Natuur en Milieu West-Brabant, bezig om dit door de provincie en andere verantwoordelijke instanties erkend te krijgen, en vooral om het aangepast te krijgen. GS hebben niet inhoudelijk gereageerd op de laatste brieven van de stichting, omdat het Luchthavenbesluit niet op basis van het verzoek gewijzigd zou kunnen worden. Maar kan het college op basis van eigen inzichten, en misschien geïnspireerd door de brief van de stichting, een voorstel tot wijziging van het Luchthavenbesluit doen richting PS? We willen graag een reactie van de gedeputeerde. Ook zijn wij benieuwd of en wanneer de evaluatie, waarin de argumenten van de stichting worden meegenomen, naar PS komen, en ook daarin willen we graag horen van de gedeputeerde.

Het NLR-onderzoek is duidelijk. De één-op-één-omzetting is niet volledig vanwege de rekeninvoer van het helikopterverkeer. De omwonenden van de luchthaven hebben recht op een correcte bescherming tegen geluidsoverlast en de provincie heeft de verantwoordelijkheid erop toe te zien dat de grenswaarden en contouren voor zowel de geluidsbelasting als de externe veiligheid correct berekend worden. In het NLR-rapport zijn gelukkig aanbevelingen gedaan om de één-op-één-omzetting realistisch te maken en daarom een laatste vraag aan de gedeputeerde. Bent u bereid de aanbevelingen van het rapport om te zetten in een wijzigingsvoorstel aan PS, om de grenswaarden en contouren zo correct te maken? We hebben hiervoor een motie ingediend.

Dank u wel.

Motie M14 'Aanbevelingen NLR-rapport Luchthavenbesluit Seppe overnemen'

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 7 december 2018, behandelend Statenvoorstel 81/18 Afwijzen verzoek tot wijziging Luchthavenbesluit Luchthaven Seppe; constaterende dat:

- het Nederlands Luchtvaart- en Ruimtevaartcentrum (NLR) heeft geconstateerd dat het Luchthavenbesluit Luchthaven Seppe (2 april 2013) niet volledig gelijkwaardig is aan het Aanwijzingsbesluit Luchthaven Seppe (15 oktober 1996) en de Omzettingsregeling Luchthaven Seppe (17 juni 2011);
- het NLR een aantal aanbevelingen heeft gedaan waarmee de gelijkwaardigheid van het luchthavenbesluit hersteld kan worden en waarmee de grenswaarden en contouren voor zowel de geluidbelasting als de externe veiligheid correct berekend kunnen worden;¹

overwegende dat:

- de omwonenden van de luchthaven recht hebben op een correcte bescherming tegen geluidsoverlast;
- de provincie de verantwoordelijkheid heeft erop toe te zien dat de grenswaarden en contouren voor zowel de geluidbelasting als de externe veiligheid correct berekend worden;
- Provinciale Staten hebben besloten dat het luchthavenbesluit ambtshalve een één-op-één omzetting moet zijn van de omzettingsregeling;²

roepen Gedeputeerde Staten op:

- de aanbevelingen van het NLR over te nemen en het Luchthavenbesluit Luchthaven Seppe hierop aan te passen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren,

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie/SGP,

Sjo Smeets, GroenLinks,

Jan Ockers, Lokaal Brabant”

¹ <https://www.brabant.nl/-/media/bea801b9f7814cd993b8a63b20dbc31d.pdf>. p. 21

² <https://www.brabant.nl/handlers/SISModule/downloaddocument.ashx?documentID=43831>

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Surminski. Ik stel vast dat de motie onder stuknummer 14 intussen in circulatie is. Ook de gedeputeerde heeft al een exemplaar daarvan. Ik wil hem vragen of hij bereid en in staat is om de beantwoording meteen ter hand te nemen. Dat lijkt het geval. De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Voorzitter, dank. Volgens mij gaat de bespreking over drie dingen. Het eerste is, en dat is ook het eerste gedeelte van het Statenvoorstel zoals dat voor u ligt, dat wij formeel moeten laten weten aan de stichting dat hun verzoek tot wijziging niet kan worden gehonoreerd omdat onze eigen verordening en de landelijke regels dat niet toestaan. Dat is het koude, formele antwoord, dat staat in het voorstel. Daar kunnen we van alles van vinden, maar zo zitten nou eenmaal de regels in elkaar, dat dit de lijn van beantwoording moet zijn, omdat alleen op het moment dat je niet zozeer als belanghebbende vanuit de omgeving ... je moet daar zelf direct activiteiten ontplooiën, anders kun je zo'n voorstel niet doen. Ik heb die regel niet bedacht. Dat is nou eenmaal de regeling waar we mee te dealen hebben.

Maar dan kom ik op punt twee, en dat is dat wij wel een evaluatie gaan doen, want we kunnen er van alles van vinden, of nou het bezwaar dat is ingediend, of je dat wel of niet in behandeling neemt. Het punt van de stichting is helder, namelijk: ga eens naar dat Luchthavenbesluit kijken, moet dat naar de toekomst niet anders? Nou, dat geef ik ook in het tweede gedeelte van het voorstel aan, dat we dat gaan evalueren.

En het derde punt – en ik hoop daarmee ook een hele hoop vragen van mevrouw Surminski meteen te beantwoorden – is, ook naar aanleiding van de technische vragen die u heeft gesteld, dat wij in ieder

geval ook richting de stichting hebben aangegeven dat hun bezwaren een plek gaan krijgen in de evaluatie, die overigens dan in mijn beleving niet zozeer zouden moeten toezien op wat de LNR heeft gezegd over de juiste wijze van omzetting of niet. Wij gaan gewoon naast de veiligheid ook op het punt van geluid heel goed kijken of wij – en dat is ook volgens mij waarom gevraagd werd door GroenLinks – tot een heroverweging kunnen komen van het huidige voorstel. Dat zou kunnen, als wij die evaluatie hebben gedaan. Ik wil de toezegging aan u doen dat ik ga dubbelchecken bij de stichting of de bezwaren die zij hebben als het gaat om hun inhoudelijke bezwaren, dus de totstandkoming vind ik niet zo relevant, maar gewoon de inhoudelijke bezwaren die op dit moment leven, daarvan doe ik de toezegging dat ik ga dubbelchecken of ze zich goed gehoord voelen of niet.

De motie gaat voor mij eigenlijk één stap te ver, omdat u daarin al voor de evaluatietroepen uitloopt, als u GS oproept om de aanbevelingen van de NLR over te nemen en het Luchthavenbesluit Seppe hierop aan te passen. Ik ga wel zeggen dat de bijdragen van beide fracties zullen worden meegenomen in de evaluatie, en die evaluatie komt te allen tijde hier terug, met het voorstel dan om niks te wijzigen, of met het voorstel om wel iets te wijzigen, maar dan ligt er gewoon een compleet dossier en tegen die tijd ben ik ook mijn toezegging nagekomen om te dubbelchecken bij de stichting op hun inhoudelijke punten, dus even niet over die technische omzetting uit het verleden, want we gaan nu gewoon, ook op het gebied van geluid, volledig in de breedte kijken of wij vinden dat er een heroverweging moet plaatsvinden, of niet. Maar dat doe ik niet alleen, dat doen we ook met CROSE, dus dat is echt een breed proces.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik kijk of er behoefte is aan een tweede termijn. Dat kan eventueel, als het kort is, van de plaats. Nee? Ook goed.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): In tweede termijn. Ik hoor heel goed dat u zegt: “Wij gaan die evaluatie doen en wij gaan op inhoud zeker met die stichting aan de slag, om die inhoud te bekijken.” Ik had twee concrete vragen nog staan. Hoe gaat u meten? Doet u dat alleen modelmatig, maar gaat u ook echt meten en borgt u dat u binnen de geluidsnormen blijft? Ik zou daar toch wel graag antwoord op hebben.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van Diemen. Ik kijk even naar mevrouw Surminski. Ja, ga uw gang.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Van de plaats als u het goed vindt. Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording en voor de toezegging. Gezien het feit dat de motie is ingediend mede namens een aantal andere fracties, en dat sommige niet meer aanwezig zijn, kan ik nu niet het besluit nemen om de motie aan te houden, dan wel in te trekken, dus dat laten we dan toch maar even tot volgende week liggen.

De **voorzitter**: Dat kan. Volgende week zullen we voor de stemmingen hier even expliciet op terugkomen. De gedeputeerde ten finale.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Wij meten modelmatig, dus niet op basis van palen enzovoort, en wij blijven nu ruimschoots binnen de normen die zijn gesteld.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde dan voor zijn antwoord in tweede termijn, sluit hierbij de beraadslagingen en merk op dat we over de motie misschien volgende week voor de stemmingen nog komen te spreken.

Sluiting

De **voorzitter:** Dan zijn we aan het einde gekomen van een lange vergadering. Ik wil namens u nogmaals onze grote dank uitspreken. Er zijn vandaag een paar grote besluiten genomen, waar velen in buiten dit huis heel hard aan gewerkt hebben de afgelopen jaren. Ik wil nogmaals de dank uitspreken voor die geweldige en langjarige inzet. Het verzoek is om uw pasjes bij de bodedienst in te leveren. Ik wens u allemaal een goed weekend en zie u graag terug op de laatste Statenvergadering van dit jaar op 14 december, een flinke agenda en ook 's avonds een kerstdiner. Ik wens u een fijn weekend. De vergadering is gesloten.

De voorzitter sluit om 20.44 uur de vergadering.